

ОТЧЕТ за платежоспособност и финансово състояние

ЗД „БУЛ ИНС“ АД 2024

ТРАДИЦИЯ И СИГУРНОСТ!

Спогод в бъдещето!

Съдържание

РЕЗЮМЕ	5
ЗД „БУЛ ИНС“ АД ПРЕЗ 2024	5
СТРУКТУРА НА ОТЧЕТА	6
A. БИЗНЕС И РЕЗУЛТАТИ ОТ ДЕЙНОСТТА	8
A.1. ДЕЙНОСТ	8
A.2. ПОДПИСВАЧЕСКА ДЕЙНОСТ И ОБЩИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ДЕЙНОСТТА	8
A.3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ИНВЕСТИЦИИ	10
Структура на инвестиционния портфейл	10
A.4. ДРУГА ИНФОРМАЦИЯ	10
Б. СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ	12
Б.1. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СИСТЕМАТА НА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗД „БУЛ ИНС“ АД	12
Управленска структура:	12
Съвет на Директорите:	12
Висше ръководство:	13
Екипи на Висшето ръководство:	13
Направление Вътрешен одит	14
Направление Правни въпроси и законосъобразност	14
Направление Актюери	14
Направление Управление на риска	14
Директори на дирекции:	14
Комитети към Съвета на директорите:	14
Организационна структура:	16
Субординационна структура:	17
Б.2. СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА	18
Процеси по идентификация, класификация, оценка и измерване на риска	18
Идентификация на съществуващи рискове	18
Идентификация на нововъзникващи рискове	19
Процес по управление на риска	19
Определение за същественост	19
Качествена оценка	20
Количествена оценка	20
Стрес тестове	20
Процес по мониторинг и отчитане на риска	21
Процедури за оповестяване	22
Процес по смекчаване на риска	23
Б.3. СОБСТВЕНА ОЦЕНКА НА РИСКА И ПЛАТЕЖОСПОСОБНОСТТА	23
Б.4. СИСТЕМА ЗА ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ	24
Б.5. ФУНКЦИЯ ПО ВЪТРЕШЕН ОДИТ	26
Б.6. НЕЗАВИСИМОСТ НА ФУНКЦИЯТА ЗА ВЪТРЕШЕН ОДИТ	26
Б.7. АКТЮЕРСКА ФУНКЦИЯ	28
Изпълнение на актюерската функция	28

Задачи на актюерската функция	28
В. РИСКОВ ПРОФИЛ	29
В.1. КАТЕГОРИИ РИСКОВЕ, ВКЛЮЧЕНИ В СТАНДАРТНАТА ФОРМУЛА	29
1. Операционен риск	29
2. Риск, свързан с нематериален актив	30
3. Модул на пазарния риск	31
3. Модул на риска от неизпълнение от страна на контрагента	32
4. Модул на подписваческия риск в общото застраховане	32
5. Модул на подписваческия риск в здравното застраховане	33
6. Стратегически риск	33
7. Репутационен риск	33
В.3. АНАЛИЗ НА ЧУВСТВИТЕЛНОСТТА	34
1. Базисни стрес тестове	34
Стрес тест на капиталовия пазар	34
Стрес тест на презастрахователния сектор и банковия сектор	35
Стрес тест на застрахователния пазар	35
2. Анализ на чувствителността	37
Еднофакторен анализ на чувствителността	37
Двуфакторен анализ на чувствителността	52
3. Обратен стрес тест	53
Анализ на корелационната връзка между факторите	53
В.4. РЕЗЮМЕ НА РИСКОВИЯ ПРОФИЛ НА ДРУЖЕСТВОТО	57
Г. ОЦЕНКА НА АКТИВИТЕ И ПАСИВИТЕ ЗА ЦЕЛИТЕ НА ПЛАТЕЖОСПОСОБНОСТТА	59
Г.1. АКТИВИ	59
Презастрахователни възстановявания	60
Дълготрайни материални активи	60
Пари и парични еквиваленти	60
Застрахователни и посреднически вземания	61
Инвестиционен портфейл	61
Г.2. ТЕХНИЧЕСКИ РЕЗЕРВИ	63
Технически резерви	63
Резерв за предстоящи плащания	64
Пренос-премиен резерв	64
Рисков марж	64
Презастрахователни възстановявания	64
Дисконтиране	65
Ниво на несигурност	65
Разлики между оценяването по Платежоспособност II и оценяването по МСФО	65
Г.3. ДРУГИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	65
Д. УПРАВЛЕНИЕ НА КАПИТАЛА	66
Д.1. СОБСТВЕНИ СРЕДСТВА	66
Информация за собствените средства към края на отчетния период	66
Материални условия на основните позиции в собствените средства, държани от Дружеството	67
Намерение за изплащане или откупуване на дял от собствения капитал	67
Планове за увеличаване на собствените средства	67
Д.2. КАПИТАЛОВО ИЗИСКВАНЕ И МИНИМАЛНО КАПИТАЛОВО ИЗИСКВАНЕ	67

Размер на Капиталовото изискване за платежоспособност и минималното капиталово изискване	677
Разбивка на КИП по рискови модули	67
Опростявания	69
Специфични параметри на Дружеството	69
Информация на входящите данни, използвани за калкулиране на МКИ	69
Неспазване на КИП и МКИ	69
Разумно предвидим риск от неспазване на МКИ и КИП	69
Планове за гарантиране на Законосъобразността и поддържането на КИП и МКИ	70

РЕЗЮМЕ

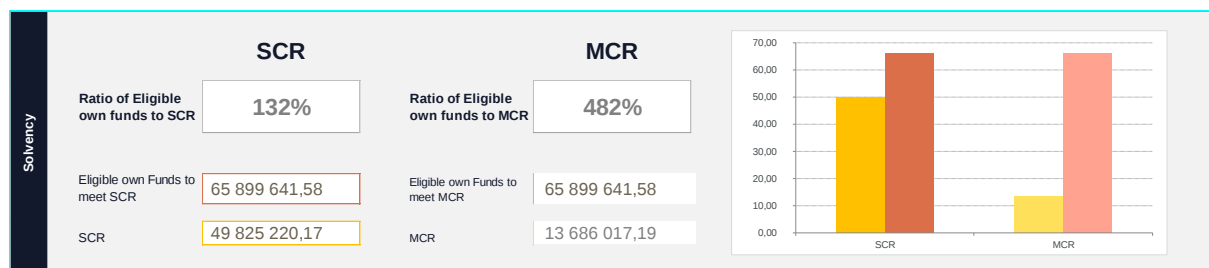
ЗД „БУЛ ИНС“ АД ПРЕЗ 2024

През изминалата година ЗД „БУЛ ИНС“ АД продължи работа по изграждането на стабилен, устойчив и печеливш бизнес, който да удовлетвори както клиенти, така и посредници като същевременно посреща предизвикателствата на регулаторната рамка, която има за цел създаването на единен застрахователен пазар в Европа с високи нива на конкуренция и прозрачност. За да се случи това ЗД „БУЛ ИНС“ АД продължи да се фокусира върху печеливши бизнес линии, сред които доминира автомобилното застраховане, в което Дружеството има традиции и иновации, носещи добавена стойност на клиенти, партньори и посредници.

Приоритет в дейността на европейските застрахователни компании е поставен основно върху платежоспособността, а рентабилността е също важна, но след постигането на необходимата стабилност. Поредица от последователни кризи обаче повлия негативно на обществената среда и бизнес климата – последиците от епидемичната криза от COVID-19, военната инвазия в Украйна, войната в Близкия Изток, повишената инфлация, промените в световната търговия в резултат на повишаване на митата от САЩ и реципрочната мярка от ЕС, Китай и други външнотърговски партньори и породените от нея турбуленции на световните финансови пазари.

Продължаващата тенденция на увеличаване на оперативните разходи и обезщетения в автомобилното застраховане като цяло потвърждава правилността на взетите решения за висока дисциплина и селективност в подписваческата дейност на Дружеството, чрез калибриране на застрахователния портфейл само към печеливши бизнес линии, при които тази тенденция не се наблюдава или се наблюдава най-слабо.

От началото на 2016 г. насам, ЗД „БУЛ ИНС“ АД съответства на регулаторните изисквания на „Платежоспособност II“. Дружеството калкулира капиталовата си адекватност по стандартната формула. Към края на 2024 г., капиталовата адекватност е както следва:

Фигура 1 - Платежоспособност и капиталова адекватност – обобщена информация

Минималното капиталово изискване е минималният размер, на който трябва да се равняват допустимите основни собствени средства на застрахователя, а капиталовото изискване за платежоспособност отговаря на стойността под риск на основните собствени средства на застрахователя. Към 31.12.2024г. Дружеството има коефициент на покритие на капиталовото изискване за платежоспособност със собствени средства от 132%, както и коефициент на покритие на минималното капиталово изискване за платежоспособност в размер на 482%.

Очакванията ни за 2025 година стъпват върху допусканията за макроикономическа ситуация, съобразена с намаляваща инфлация в страната и световен мащаб, политическа стабилност, запазване на регулаторната рамка и повишаване на доверието в застрахователните институции, което прави ситуацията доста динамична, но предвидима. Мениджмънтът на Дружеството очаква запазване на тенденцията за ограничаване на инфлационните процеси и те да оказват по-слабо влияние върху дейността му и неговото финансово състояние. Продължаващото нарастване, макар и с по-бавни темпове на цените на редица ресурси затрудняват дейността на много предприятия от различни икономически сектори – свиване на производството или временно спиране на дейността, докато домакинствата са застрашени от намаляване на доходите и повишен риск от безработица. Всички тези обстоятелства създават условия за ограничаване на потребителското търсене на някои класове застраховки и същевременно могат да доведат до увеличаване дела на просрочените плащания на застрахователни премии, както и до увеличаване на

автоматично прекратените застрахователни договори. Овладяването на инфлационните процеси и подобряването на прогнозируемостта на условията за бизнес биха довели до по-високо търсене на различните класове застраховки, особено на тези, които не са задължителни. Същевременно трябва да се отбележи фактът, че поради задължителния характер на застраховката „Гражданска отговорност на автомобилистите“, която е с най-голям дял в портфейла на Дружеството, ефектът от инфлацията е ограничен.

На този етап поради динамичната икономическа среда и международна обстановка практически е невъзможно да се направят дългосрочни прогнози, тъй като са натоварени с неточност и висок риск от грешка, а по-скоро се правят краткосрочни и средносрочни прогнози. През 2025 година Дружеството има за цел:

- да запази пазарния си дял на българския застрахователен пазар, както и лидерските си позиции в застраховките „Гражданска отговорност“ и „Каско“;
- да повиши своята ефективност в основния си бизнес - автомобилното застраховане;
- да увеличи застрахователния приход от предпандемичното състояние на бизнеса.

СТРУКТУРА НА ОТЧЕТА

Структурата на настоящия отчет е в съответствие с изискванията на РЕГЛАМЕНТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (ЕС) 2015/2450 НА КОМИСИЯТА от 2 декември 2015г. за определяне на технически стандарти за изпълнение по отношение на образците за предоставяне на информация на надзорните органи съгласно Директива 2009/138/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, както следва: раздели от А до Д с прилежащите им подраздели, съдържащи информация относно платежоспособността и финансовото състояние на ЗД „БУЛ ИНС“ АД, представена в съответствие със законовите изисквания. Отчетът включва и пазарни параметри, собствени допускания и оценки.

В **„Раздел А“** се разглежда бизнес дейността и резултатите, които Дружеството показва към края на 2022 г. В раздела се включва информация за застрахователния приход, техническия резултат като цяло и по отделни бизнес линии, изплатените претенции, резултатите от инвестиционната дейност, други дейности.

В **„Раздел Б“** се описва системата за управление, в която попадат всички процеси, свързани с управлението и мониторинга на Дружеството. Открояват се структурата, функциите и ролята на ключови елементи от системата за управление, като например Съвета на директорите и Висшето ръководство. Особено внимание се отделя на функцията по управление на риска, в частност процеса по Собствена оценка на риска и платежоспособността, за който отговаря именно Направление управление на риска. Съществено внимание се отделя и на отговорностите на други ключови функции – вътрешен одит, актюери, съответствие.

В **„Раздел В“** вниманието е насочено върху рисковия профил на Дружеството, структуриран в подраздели, кореспондиращи на основните категории и подкатегории рискове – застрахователен (подписвачески), пазарен, кредитен, ликвиден, операционен и т.н. След разглеждането на същите, раздела включва и анализ на чувствителността на основните параметри на Дружеството, оказващи влияние върху рисковата експозиция и капиталовата адекватност.

В **„Раздел Г“** се прави оценка на активите и пасивите на ЗД „БУЛ ИНС“ АД, за целите на „Платежоспособност II“. Оценката изисква трансформирането на активните и пасивните балансови позиции по МСФО (Отчет за финансовото състояние) към тези по „Платежоспособност II“ – баланс по „Платежоспособност II“. Оценките се правят съгласно Регламент по прилагане 2015/35/ЕС и КЗ, основавайки се на принципа на пазарната оценка.

В **„Раздел Д“** са включени обобщените показатели на платежоспособността – собствени средства, минимално капиталово изискване, капиталово изискване за платежоспособност, калкулирани в съответствие със стандартната формула, използвана от Дружеството. Резултатите са представени съгласно изискванията на „Платежоспособност II“.

В **„Приложения“** са включени входящи, калкулативни и резултативни данни, използвани в процеса на калкулиране на собствените средства и капиталовите изисквания, в съответствие със стандартната формула, както и за попълване на годишните образци за количествено отчитане, съгласно Регламент по прилагане 2015/2450/ЕС, както следва:

Таблица 1 – Образци за количествено отчитане

Форма:	Включва информация за:
S.02.01.02	Балансовите позиции на Дружеството по МСФО и оценени по „Платежоспособност II”
S.05.01.02	Премии, обезщетения и разходи, признати и оценени съгласно принципите, използвани във финансовите отчети
S.17.01.02	Техническите резерви по общо застраховане
S.23.01.01	Собствените средства, включително основните и допълнителните собствени средства
S.25.01.21	Капиталовото изискване за платежоспособност, изчислено по стандартната формула
S.28.01.01	Минималното капиталово изискване за застрахователни и презастрахователни предприятия, опериращи на животнозастрахователния или на общозастрахователния пазар

А. БИЗНЕС И РЕЗУЛТАТИ ОТ ДЕЙНОСТТА

А.1. ДЕЙНОСТ

ЗД „БУЛ ИНС“ АД е застрахователно акционерно дружество, основано на 31 август 1995г., което оперира като лицензиран застраховател от 16 юли 1998 г. Към края на 2024 г. Дружеството има разрешение от Комисията за финансов надзор да предоставя застрахователни продукти във всички 18 вида бизнес линии.

Основната дейност на ЗД „БУЛ ИНС“ АД е свързана със застраховки „Гражданска отговорност“ на автомобилистите (ГО на автомобилисти) и застраховка на сухопътни превозни средства (КАСКО), съставляващи респективно 75,50% и 20,56% от реализирания от Дружеството застрахователен приход за 2024 г. като Дружеството запазва пазарните си позиции спрямо миналата година.

Застрахователният портфейл на ЗД „БУЛ ИНС“ АД е с преобладаващ дял на леките автомобили - 98% от застрахованите транспортни средства са пътнически автомобили. Тази специфика прави портфейла доходоносен при ниска квота на щетимост за задължителната ГО на автомобилистите. Дружеството се стреми да реализира едновременно увеличаване на застрахователния приход и пазарния дял и същевременно намаляване на средния размер на обезщетенията и запазване на константната им честота.

Структурата на управление е едностепенна. Върховен управителен и надзорен орган на компанията е Съветът на директорите. Дружеството се представлява заедно от двама Изпълнителни директори. Непосредствено под Съвета на Директорите стои Висшето Ръководство, съставено от длъжности, имащи съществено влияние върху дейността на Дружеството.

Средно-списъчният брой на персонала към 31 декември 2024 г. е 195 служители, от които 83 са жени и 112 са мъже, напуснали през годината са 24, а новоназначени са 18. Разпределението на персонала по квалификация е следното: Ръководители – 31; Специалисти – 37; Техници и приложни специалисти – 112; Помощен и административен персонал – 14; Персонал зает с услуги за населението търговията и охраната – 3.

А.2. ПОДПИСВАЧЕСКА ДЕЙНОСТ И ОБЩИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ДЕЙНОСТТА

Стойността по МСФО на активите на ЗД „БУЛ ИНС“ АД е в размер на 422 250 хил. лв. към 31.12.2024 г. спрямо 394 030 хил. лв. към 31.12.2023 г. т.е. налице е нарастване в размер на 28 219 хил. лв. или с 7,16%. Застрахователният приход, реализиран от Дружеството през изминалата 2024 година, възлиза на 229 184 хил. лева. В сравнение с 2023 година – 205 719 хил. лева това представлява ръст от 11%. или 23 465 хил. лева. В Таблица 2 е представена брутната записана премия към края на 31.12.2024г. по видове застраховки, както в лева, така и в процент от общия размер на портфейла. Отделно е представено и изменението спрямо брутната записана премия към края на предходната 31.12.2023г.

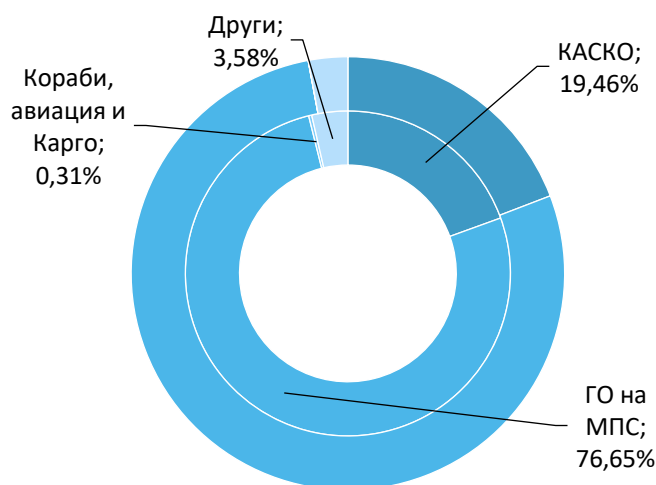
Таблица 2 – Застрахователен портфейл – брутна записана премия, дял в портфейла и изменение спрямо предходната 2023г.

	лева	дял	изменение
1. Застраховане във връзка със защита на доходите	841 412,82	0,37%	20,18%
2. Друго застраховане във връзка с моторни превозни средства	47 122 244,65	20,56%	17,71%
3. Морско, авиационно и транспортно застраховане	63 442,09	0,03%	110,07%
4. Имуществено застраховане срещу пожар и други бедствия	2 954 780,54	1,29%	12,41%
5. Застраховане на гражданска отговорност във връзка с моторни превозни средства	173 038 721,08	75,50%	9,73%
6. Застраховане във връзка с обща гражданска отговорност	1 360 826,65	0,59%	9,09%
7. Кредитно и гаранционно застраховане	722 958,29	0,32%	92,15%
8. Оказване на помощ	2 788 324,09	1,22%	27,25%
9. Разни финансови загуби	291 359,29	0,13%	32,55%
ОБЩО	229 184 069,50	100,00%	11,41%

При разглеждане на динамиката на застрахователния приход и изплатените от Дружеството обезщетения, можем да отбележим че към края на 2024 г. ЗД „БУЛ ИНС“ АД леко е увеличило нивото на изплатените обезщетения спрямо предходната година, като нарастването е с 8 %, докато при застрахователния приход се наблюдава нарастване с 11%.

Фигура 2 – Динамика на застрахователния приход и изплатените обезщетения 2017-2024г.

Фигура 3 – Структура на портфейла на ЗД „БУЛ ИНС“ АД

Основните бизнес линии на Дружеството са застраховките „Каско“ и „Гражданска отговорност“ на автомобилистите. Автомобилните застраховки съставляват 96,06% от застрахователния приход, записан към края на 2024 г. Като специфики на сключването на застраховки в основните бизнес линии могат да се посочат фактори като преразпределението на пазара между основните автомобилни застрахователи, наблюдавания през последните години ръст в застрахователните суми, практиката по промяна в тарифните числа по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и т.н.

За застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите е характерно високо конкурентна среда, както от гледна точка на ниво на комисионите, така и по отношение на ниво на тарифите. Дружеството се стреми към постоянно увеличаване на средните премии по застраховката, предлагайки добре диверсифицирана тарифа на база различни пазарни критерии.

А.3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ИНВЕСТИЦИИ

Структура на инвестиционния портфейл

През последните три години структурата на инвестиционния портфейл на ЗД „БУЛ ИНС“ АД по Платежоспособност II се характеризира структурно и по класове активи, както следва:

- Общата сума на инвестициите към края на 2024 г. е 124 993 хил. лв. В сравнение с 2023 г. има нарастване с 14 144 хил. лв.
- Инвестициите в акции към края на 2024 г. остават без промяна в сравнение с 2023 г. и възлизат 0,003 млн. лв.
- Инвестициите в корпоративни облигации заемат значим дял в инвестиционния портфейл, като към края на 2024 г. нарастват спрямо 2023 г. и стойността им е 49,8 млн. лв.
- Инвестициите в банкови депозити към 31.12.2024 г. са на стойност 16 млн. лв. За сравнение към края на 2023 г. депозитите са на стойност 15,6 млн. лв., като нарастването е с 0,4 млн. лв.
- Инвестициите в ДЦК и инвестиционни имоти са относително постоянни. Към 31.12.2024 г. инвестициите в ДЦК са 8,807 млн. лв., а през 2023 г. са били за 8,525 млн. лв., като нарастването им е 3,31% спрямо 2023г.
- При инвестиционните имоти няма промяна спрямо 2023 г., като стойността им към 31.12.2024 г. са 20,308 млн. лв.
- Средствата по разплащателните сметки в банки към 31.12.2024 г. са в размер на 27,070 млн. лв, което е с 11,307 млн. лв повече в сравнение с 2023 г.
- В структурата на инвестиционния портфейл към 31.12.2024 г. няма промяна спрямо предходната 2023 г. Най-голям дял имат инвестициите в облигации с дял 46,91%, следвани от средствата по разплащателни сметки в банки 21,66%, инвестиционните имоти с дял от 16,25%, а на инвестициите депозити в банкови депозити се падат 12,82%..

А.4. ДРУГА ИНФОРМАЦИЯ

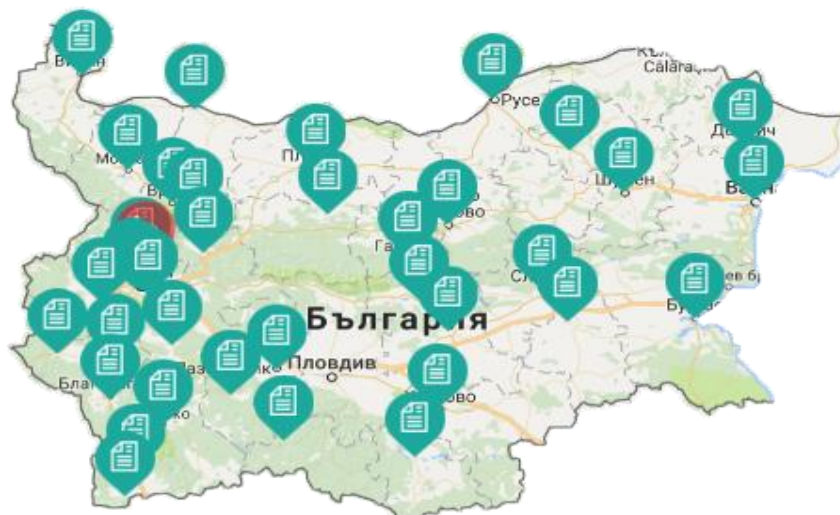
В ЗД „БУЛ ИНС“ АД средно-списъчният брой на служителите е 195, като те са отговорни за дейността на Дружеството в 55 офиса във всички големи градове, регионални центрове и общини. В тях се сключват застрахователни договори, договарят се специфични условия, заплащат се вноски и се завеждат претенции. Дружеството си партнира с повече от 186 доверени сервиза. Всеки сервиз подпомага решаването на проблеми, свързани със застрахователни събития. На разположение са над 48 центрове за оглед и заснемане на застраховани МПС. 43 от ликвидационните центрове извършват, както оглед и заснемане на застраховани МПС, така и оглед и завеждане на застрахователни претенции при ПТП. 4 от тях са на територията на София.

Фигура 4 – Географско разпределение на офиси

Фигура 5 – Географско разпределение на центрове за оглед и заснемане:

Фигура 6 – Географско разпределение на центрове за ликвидация

Б. СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ

Б.1. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СИСТЕМАТА НА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗД „БУЛ ИНС“ АД

Подразделът "Обща информация за системата на управление" на доклада има за цел да предостави подробности за управленската структура на Дружеството, заедно с ролите, отговорностите и ключовите функции на различните комитети.

Управленска структура:

В Дружеството е изградена управленска структура, отговаряща изцяло на процесите, размерите и дейността му. Съветът на директорите носи цялата отговорност за управлението на дружеството, като осигурява разумен и ефективен контрол, който позволява всеки риск да бъде оценен и управляван. В рамката за управление се включва и рамката за управление на риска, която подкрепя рисковата култура на Дружеството. Рисковата рамка обхваща бизнес и оперативните функции на Дружеството и рисковите области. Съветът на директорите определя комитета за управлението, отчитането и контрола на риска. Структурата за управление на риска осигурява рамка за наблюдение и вземане на решения, в рамките на която съществените рискове се идентифицират, оценяват, наблюдават и управляват на регионално и централно равнище.

Съвет на Директорите:

Съветът на директорите носи цялата отговорност за надзора върху управлението на Дружеството. Неговата роля е да осигури предприемаческото лидерство на Дружеството в рамките на разумен и ефективен контрол, който позволява всеки от рисковете, пред които е изправено Дружеството, да бъде оценен и управляван. Съветът на директорите отговаря за насърчаването на дългосрочния успех на Дружеството, като същевременно осигурява подходяща степен на защита на застрахованите лица. Неговите задачи са да се определят стратегическите цели на Дружеството, да се проследяват резултатите от мениджмънта на тези стратегически цели, да се определи рисковият апетит на Дружеството, да се гарантира, че Дружеството разполага с достатъчно средства и че са налице ефективни мерки за контрол. Съветът на директорите делегира на комитетите правомощията, изложени в техния мандат. Всички големи промени в бизнес дейностите на Дружеството трябва да бъдат одобрени от Съвета преди внедряването им.

Съветът на директорите е висшия орган, който отговаря за управлението на Дружеството, като организира и ръководи дейността по начин, който защитава интересите на клиентите и на акционерите, при спазване на добрите управленски практики.

Членовете на СД изпълняват функциите на консултанти и съветници на Изпълнителните директори и висшето ръководство и контролират дейността му от името на акционерите. В рамките на изпълнение на надзорната си функция СД ревизира и оценява стратегическите и оперативните планове на Дружеството, неговата платежоспособност и методите на висшето ръководство за преодоляване на значителни рискове и предизвикателства пред дейността му. В рамките на тази функция СД оценява и обсъжда редовните доклади представени от висшето ръководство по отношение на финансовите и нефинансовите резултати на Дружеството. При изпълнение на своята надзорна функция СД поддържа чести, активни и открити комуникации с Изпълнителните директори и ръководните екипи.

Съветът на директорите отговаря за създаването на подходящ "стил на работа", основаващ се на доказани организационни ценности, етика и приоритети, както и за създаване и внедряване на организационна култура, подкрепяща ефективното функциониране на системата на управление.

Съветът на директорите се състои от следните членове:

Председател на Съвета на директорите	Петрозар Петков
Член на СД и Изпълнителен директор	Стоян Проданов
Член на СД и Изпълнителен директор	Крум Крумов

Задължения на Съвета на Директорите:

- Приема дългосрочна стратегия и бизнес план на Дружеството (включително внася всякакви съществени промени в тях);
- Приема годишните оперативни бюджети и бюджети за капиталови разходи и внася всякакви съществени промени в тях;
- Одобрява съществени разширения на дейността на Дружеството с нови продукти или в нови пазари;
- Приема решения за прекратяване на дейността на структурите в Дружеството;
- Одобрява придобивания, сливания, разделяния и продажби, освен в случаите, в които за това се изисква одобрение от акционерите.

Финансова отчетност и контрол:

- Одобрява годишните финансови отчети;
- Одобрява дивидентната политика;
- Препоръчва размера на крайния дивидент;
- Приема съществени промени в счетоводните политики или практики.

Управление на риска и вътрешен контрол, като осигурява поддържането на разумна система за вътрешен контрол и управление на риска, включително:

- Определя и внася съществени промени в склонността на Дружеството да поема риск;
- Оценява ефективността на процесите по контрол на риска в Дружеството от гледна точка на нейната стратегия и цели;
- Извършва годишен преглед на адекватността на процесите за оценка и управление на риска;
- Одобрява оповестяването на политики, изисквани от съответните регулаторни органи, включително собствената оценка на риска и платежоспособността (СОРП) на Дружеството и отчетите по стълб 3 (на Платежоспособност II) съгласно Ръководството за оповестявания и отчети;
- Одобрява годишните отчети.

Висше ръководство:

Висшето ръководство на Дружеството се състои от лицата на управленски длъжности в Дружеството. Висшето ръководство на Дружеството се състои от всички директори, които са пряко подчинени на Изпълнителните директори, както и всички други лица на длъжности, имащи съществено влияние върху дейността на Дружеството.

Изпълнителен директор	Стоян Проданов
Изпълнителен директор	Крум Крумов
Вътрешен одит	Валери Ненков
Съответствие	Галина Захаријева
Юриисконсулт	Владислав Макавеев
Оперативен директор	Розалия Соколова
Директор на дирекция „Общо застраховане“	Анна Косева
Директор на дирекция „Уреждане на застрахователни претенции“	Светослав Лашков
Директор на дирекция „Финансово-счетоводна, Човешки Ресурси, генерални агенции и посредническа мрежа“	Николай Велизаров
Директор на дирекция „Презастраховане и актюери“	Вахан Бохосян
Директор на дирекция „Административни дейности и правни услуги“	Мирослав Младенов
Директор на дирекция „Информационни технологии и сигурност“	Гаврил Костов

Изпълнителните директори са лидери на Висшето ръководство и носят обща отговорност (заедно) с Директорите на дирекции за ефективното управление на Дружеството. В изпълнение на задълженията си за управление и контрол Изпълнителните директори разпределят отговорността за специфични дейности/функции на останалите членове на Висшето ръководство.

Екипи на Висшето ръководство:

Екипите на Висшето ръководство координират всички вътрешни дейности и функции и обсъждат стратегически решения на Дружеството. Те отговарят за редовния преглед на резултатите от работата на Дружеството и нейните стратегии, цели, бизнес планове и бюджети, като предприемат необходимите коригиращи действия.

Направление Вътрешен одит

Направление Вътрешен одит (ВО) на Дружеството е административно независим от всички други направления, имащи оперативни функции. Направление Вътрешен одит е пряко подчинено на Одитният комитет към СД. Въпреки, че направление Вътрешен одит е административно независимо от всички оперативни направления, всички негови доклади се предават на Висшето ръководство на Дружеството. Направление Вътрешен одит отговаря за оценяване на адекватността и ефективността на системата за вътрешен контрол и други елементи на системата на управление. Направлението Вътрешен одит е независима функция за оценка на риска, създадена в рамките на Дружеството, за да оценява, тества и докладва за ефективността на системите за вътрешен контрол на ръководството.

Направление Правни въпроси и законосъобразност

Направление Правни въпроси и законосъобразност (ПВЗ) е оперативно независим от направленията за поемане на риск (подписвачи и икове). Освен това, той се отчита директно пред СД, за да се гарантира неговата оперативна самостоятелност и възможността да поставя важни въпроси на вниманието на СД. Основната функция на направление ПВЗ е създаване и прилагане на подходящи процедури за своевременно и текущо съответствие на Дружеството и нейните клиенти/контрагенти със съществуващата правна и регулаторна рамка. Дейностите и отговорностите на направленията се описват в Ръководство по правни въпроси и законосъобразност, което се одобрява и се преразглежда от СД всяка година.

Направление Актюери

Направление Актюери е ръководено от отговорен актюер, пряко подчинен на Изпълнителните директори и Комитета по управление на риска към СД. Направление Актюери е специализирано звено, чиято основна функция е да съветва Висшето ръководство по отношение изчисляването на технически резерви, техническите аспекти на управлението и моделирането на риска. Друга негова функция е да отговаря за изчисляването вероятността и риска от бъдещи събития. Направлението е критично, понеже оказва значително влияние върху ценообразуването. Отговорностите на направлението се описват в Актюерското Ръководство.

Направление Управление на риска

Направление Управление на риска отговаря за установяването, измерването, управлението и отчитането на основните рискове на Дружеството. С цел да се осигури най-висока степен на ефективност и обективност на системата за управление на риска, НУР е оперативно независим, пряко подчинен на Изпълнителните директори. Освен това, НУР се отчита директно пред Комитета по Управление на риска на СД. Това гарантира оперативна самостоятелност и възможност за поставяне на важни въпроси на вниманието на СД. Адекватността и ефективността на НУР се проверяват от Вътрешния одит. Отговорностите на НУР се описват в Ръководство по управление на риска, което се ревизира и одобрява от СД ежегодно.

Директори на дирекции:

Ролята на всички Директори на дирекции обхваща следните основни елементи:

- **Стратегия:** Директорите на дирекции трябва конструктивно да допринасят за развитието на стратегията;
- **Резултати:** Директорите на дирекции докладват за постигнатите резултати пред Висшето ръководство с оглед на поставените цели и задачи и следят отчитането на изпълнението им;
- **Рискове:** Директорите на дирекции следят за достоверността на финансовата информация и за надеждната работа на системите за управление на риска и финансов контрол.

Комитети към Съвета на директорите:

С цел по-ефективна организация на работата на Дружеството към СД функционират пет комитета съставени на пропорционален принцип.

- **Одитен комитет:** Осигурява функционирането на ефективна система за вътрешен контрол в рамките на Дружеството и отговаря за избора и възнаграждението на външен одитор;

- **Инвестиционен комитет:** Анализира и оценява инвестиционната политика на Дружеството и нейното изпълнение;
- **Комитет по управление на риска:** Текущ контрол на риска и оценка на операциите от гледна точка на поеманите от СД рискове и адекватност на резервите;
- **Комитет по възнаграждения и номинации:** Анализира и оценява политиката по възнагражденията и нейното изпълнение.
- **Комитет по прехвърляне на дейности:** Трайно възлага по силата на споразумение дейности, услуги или процеси, които би следвало да се извършват от застрахователя, за извършване, непосредствено или чрез подизпълнител, от трето лице (доставчик на услуги);
- **Комитет по съответствие:** Следи за адекватност на вътрешните правилници и нормативни документи спрямо нормативни документи, местна регулация и европейска регулация.

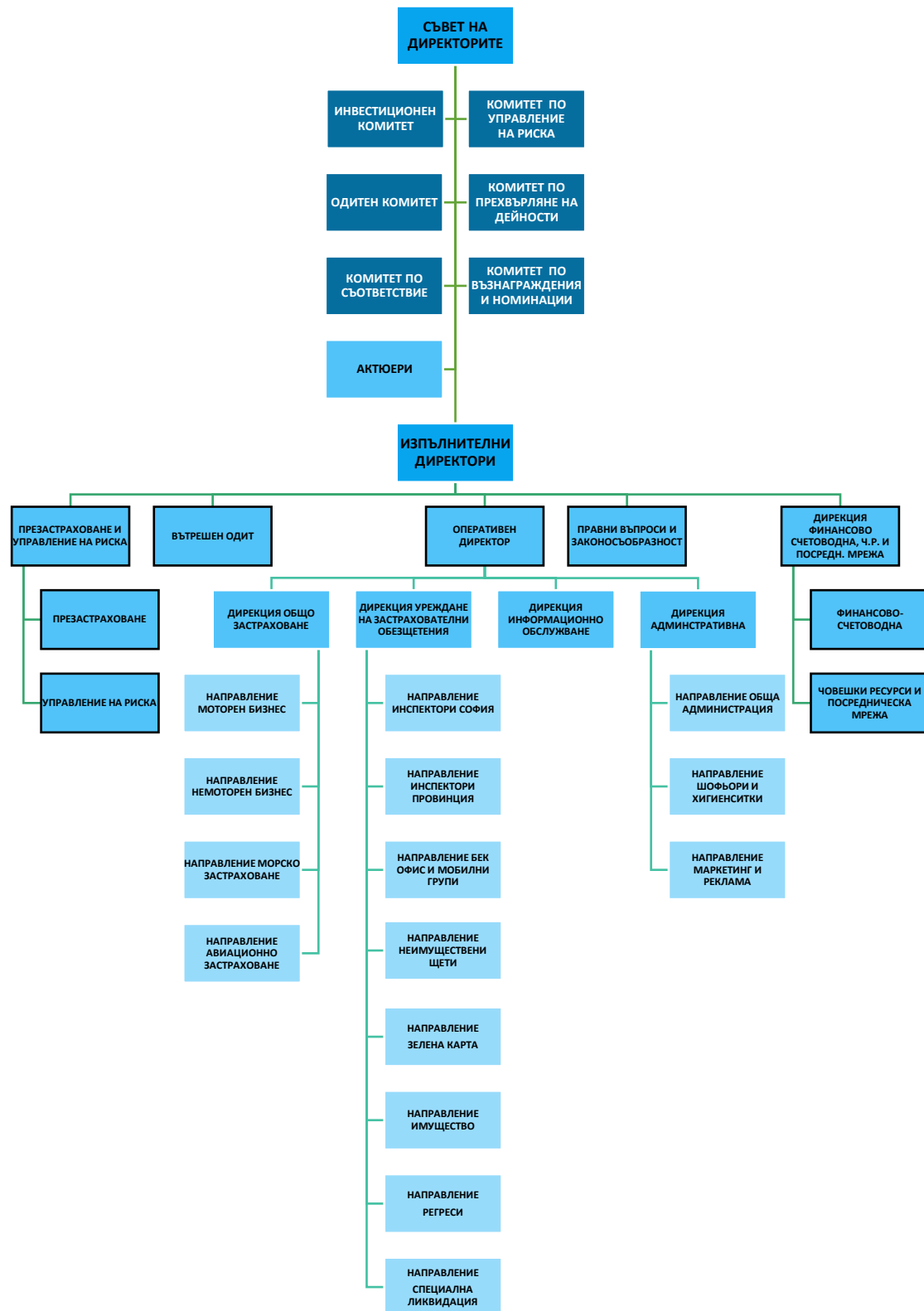
Отговорностите на комитета по управление на риска са следните:

- Да проследяват цялостния профил на пазарния риск;
- Да предлагат и одобряват подходяща политика за пазарен риск и политика за ликвидност;
- Да гарантират, чрез месечни прегледи, че тези политики се актуализират и съответстват на регулаторните, икономическите и фирмените разработки;
- Да преразглеждат и одобряват пазарни рискове, кредитни лимити, ликвидност и инвестиционни лимити и/или указания в рамките на определени параметри, определени от СД;
- Да оценяват ефективността на системите, създадени от ръководството за идентифициране, оценка и управление на рисковете;
- Да следят капиталовата адекватност и ликвидността, за да се гарантира възможността за изпълнение на плащания по потенциални задължения на Дружеството.

Организационна структура:

Съвет на Директорите (СД)			
Изпълнителни директори			
	1-ва линия Управление	2-ра линия Оценка и контрол	3-та линия Контрол на качество
Комитети към СД		Инвестиционен комитет	
		Комитет по управление на риска	Одитен комитет
		Комитет по възнаграждения и номинации	Комитет по прехвърляне на дейности
Ръководни екипи	Висше Ръководство (Централно Управление)		
Направления	Общо застраховане	Правна защита и законосъобразност	Вътрешен Одит
	Уреждане на претенции	Управление на риска	
	Финанси и счетоводство	Актьори	
	Спомагателни функции (Правна защита, ЧР, ИТ)		

Субординационна структура:

Б.2. СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

ЗД „БУЛ ИНС“ АД е изправено пред рискове, отразяващи отговорностите му като един от водещите в автомобилното застраховане застрахователи. Това включва рискове от застраховане, инвестиционна активност и ежедневна оперативна дейност.

Основният риск за дружеството е застрахователният риск, възникващ предимно откъм пасивната страна на баланса. Инвестирайки застрахователните си резерви в активи, ЗД „БУЛ ИНС“ АД създава експозиция спрямо различни рискове – пазарен, кредитен, ликвиден и други.

Дружеството управлява застрахователния си риск чрез силна презастрахователна програма и предпазлива инвестиционна политика, които да позволят адекватното покритие на задълженията. ЗД „БУЛ ИНС“ АД приема, че застрахователният риск е въплътен в цялостната застрахователна дейност, от където и необходимостта дружеството да практикува проактивен риск мениджмънт, който е ключов за процеса по обслужване на клиенти и запазване на търговската репутация.

ЗД „БУЛ ИНС“ АД управлява активите си като следва „принципа на предпазливия инвеститор“, според който дружеството трябва да взема инвестиционните си решения по начин, по който ще ги вземе всеки „предпазлив“ инвеститор.

Системата на риск мениджмънта на Дружеството, както е описана в Политиката по управление на риска, въплъщава набора от ключови процеси и процедури, които адресират ключовите рискове на Дружеството. Тези стъпки се обобщават по-долу:

- **Идентификация и класификация на рисковете** – Дружеството идентифицира материалните рискове, пред които е изправено към даден момент от времето. Това включва както рискове, отчетени от стандартната формула за изчисляване на КИП, така и рискове, които не са включени в стандартната формула, като ликвидни, стратегически и бизнес рискове;
- **Оценка и измерване на рисковете** – Дружеството събира информация за рисковете, квантифицирайки и агрегирайки я посредством различни методи като стойност под риск, стрес тестове и сценариев анализ. Оценката се прави чрез предварително дефинирани рискови измерители;
- **Капиталова алокация** – Дружеството определя необходимия към дадения момент от времето капитал на база рисковия си профил;
- **Капиталово прогнозиране** – Дружеството прогнозира рисковия си профил, базирайки се на бизнес плана си, като същевременно подготвя и прогноза за капитала през плановия период. Прогнозата за капитала е зависима от стратегическите цели и финансовите прогнози и допускания за бъдещото състояние на икономиката;
- **Стрес тестове и сценариев анализ** – Дружеството прилага стресови тестове и сценариев анализ спрямо капиталовата прогноза, разработвайки действия, които могат да бъдат предприети при непредвидени обстоятелства в бъдеще;
- **Комуникиране и документиране на резултатите** – Дружеството представя резултатите от процеса на Висшето Ръководство и СД, след което подготвя СОРП доклад.

Процеси по идентификация, класификация, оценка и измерване на риска

Идентификацията на риска е първият етап от процеса на управление на риска. На този етап се определят и документирант експозициите на всички съществени рискове, свързани с дейността на Дружеството. Рисковете се определят и документирант както формално (в рамките на годишните прегледи на регистъра на рисковете на Дружеството и процеса на изчисляване на СОРП), така и неформално – при възникването им в хода на изпълнение на дейностите. Идентифицират се както съществуващите, така и нововъзникналите.

Идентификация на съществуващи рискове

В рамките на годишните прегледи на регистъра на рисковете на Дружеството ФУР координира годишната оценка на съществуващия рисков профил на Дружеството с цел:

- Да се увери, че всички източници на съществени рискове са отчетени и взети предвид;
- Да установи дали нивото на същественост на риска се е променило в рамките на периода от последния преглед;
- Да се идентифицират експозиции на нови рискове, които са възникнали в резултат на промени на вътрешни или външни фактори.

Идентификация на нововъзникващи рискове

Служебните задължения на Висшето Ръководство и служителите от всички функции за поемане на риск (например подписвачи, служители от финансовия отдел и т.н.) включват оценка на рисковете с цел идентификация на нововъзникващи рискове. Оценките се извършват със съдействието на ФУР. Идентификацията на нововъзникващи рискове се извършва в рамките на следните дейности в съответните области от дейността на Дружеството:

- Първоначална оторизация за всички високи експозиции на нови подписвачески или инвестиционни рискове във връзка с всички трансакции;
- Мониторинг на основните контрагенти с цел ранно предупреждение за влошаване на кредитната им позиция;
- Преглед на нововъзникващите рискове поради промени в инвестиционния портфейл/стратегия на Дружеството или поради използване на комплексни/високорискови финансови инструменти;
- Преглед на рисковете при одобряване на нови продукти;
- Преглед на нови нормативни документи или закони, които може да окажат влияние върху дейността на Дружеството;
- Мониторинг на имиджа на Дружеството и потребителското доверие (чрез маркетингови проучвания и др.) и на свързаните рискове за неговата репутация.

В допълнение ФУР наблюдава околната среда на Дружеството и идентифицира потенциалните рискове за неговата стратегия или рискове, които могат да възникнат във връзка с външни фактори. Това наблюдение се осъществява чрез:

- Мониторинг на състоянието на пазарите, на които Дружеството има инвестиционни или застрахователни експозиции (например CDS спредове, спредове на ДЦК, природни бедствия и т.н.) с цел да се предвидят потенциални негативни събития в бъдеще;
- Оценка на общите социални, икономически и финансови тенденции в глобален мащаб в контекста на стратегията и дейността на Дружеството, с цел да се предвиди възможността за възникване на рискове, които към този момент не се измерват или вземат предвид;
- Анализ на основните стратегически решения на Висшето Ръководство и оценка на тяхното въздействие за общия рисков профил и пазарни позиции на Дружеството (например сливания и придобивания, дистрибуционна стратегия, увеличение на капитала, дългови емисии, решения за излизане или навлизане на пазари, браншове, държави и т.н.).

Отделите поемащи рискове са длъжни да ги докладват на ФУР, която ги регистрира и измерва и препоръчва мерки за смекчаването им на Комитета по управление на риска. ФУР подпомага Висшето Ръководство при идентификацията на стратегическия риск, риска за репутацията и други рискове, свързани с дейността, които се измерват на ниво портфейл.

Процес по управление на риска

ФУР и отделите за поемане на рискове са длъжни да преценят дали рисковете поемани от Дружеството са съществени, т.е. дали тяхното въздействие върху капитала или приходите на Дружеството превишава прага на същественост определен от СД.

Съществеността обикновено се свързва с висока качествена оценка на риска. Рисковете, които се считат за съществени, се следят по-внимателно с цел да се измери по-точно тяхното въздействие посредством качествени и количествени измерители.

Дружеството следва адекватни и доказани принципи при разработването и прегледите на методологиите за измерване на рисковете и резултатите от дейността си. Тези принципи се спазват при извършване на собствената оценка на риска и платежоспособността (СОРП) и измерването на рисковия профил на Дружеството.

Определение за същественост

Съществеността на експозицията на определен рисков фактор се определя от ФУР въз основа на одобрените от СД склонност за поемане на риск и рисков профил. В Дружеството са въведени прагове на същественост, които се определят въз основа на въздействието на съответния риск върху платежоспособността, приходите, ликвидността и репутацията на Дружеството.

Основното определение за същественост, възприето в Дружеството е: Експозицията на даден рисков фактор се счита за съществена, когато превишава с 1% регулаторното изискване за платежоспособност на Дружеството (общото КИП).

За рисковете, които не могат да бъдат напълно обхванати от тези мерки (например риска за човешките ресурси) по преценка на ФУР се въвеждат подходящи алтернативни измерители за същественост, които се одобряват от Комитета по управление на риска.

Когато експозициите към рискови фактори се считат за несъществени, се идентифицират и наблюдават обстоятелствата, при които експозицията може да стане съществена.

Качествена оценка

Тази оценка на риска се основава на експертна оценка от високо ниво, натрупан опит, сравнителен анализ (benchmarking) и качествено определяне на степента на въздействие на неблагоприятни събития. При този анализ се оценяват присъщата и чистата (след смекчаване на рисковете) рискова експозиция на Дружеството въз основа на анализ на вътрешните и външните фактори и други данни, в зависимост от тяхната значимост за съответните рискове и методите за тяхното смекчаване. Качествената оценка на риска позволява по-добро разбиране на рисковете и тяхното потенциално въздействие. Тази оценка се извършва съвместно от ФУР и основните звена и се документира в регистъра на рисковете на Дружеството.

Рисковите методологии се разработват и поддържат от ФУР въз основа на информация, предоставяна от всички организационни звена на Дружеството. По този начин се осигурява тяхната ефективност и участието на всички организационни звена.

Количествена оценка

Тази оценка се основава на детайлно измерване на съответните рискове чрез използване на подходящи количествени техники (например стандартна формула за изчисляване и/или модели за оценка и др.). При количествената оценка на риска се взема предвид хеджирането чрез използване на деривати, презастраховане и други техники за смекчаване на риска.

За рисковете в Дружеството се използва основно стандартната формула за изчисляване на КИП. Освен това се използват и допълнителни, вътрешно разработени методи (стрес тестове и анализ на сценарии), за да се прецени дали изискването за платежоспособност за рисковете обхванати от стандартната формула е адекватно и за количествено определяне на експозициите към рискове, които не попадат в обхвата ѝ (например риска за репутацията, стратегическия риск и ликвидния риск). Пълната оценка на рисковия профил на Дружеството се извършва в рамките на определянето на СОРП.

Стрес тестове

Най-малко веднъж годишно ФУР извършва стрес тестове (прави и обратни), за да оцени:

- уязвимостта на Дружеството от възможни събития или бъдещи промени на икономическата ситуация, които може да имат отрицателно въздействие за нейните резултати, ликвидност или репутация;
- способността му да се справи с подобни ситуации.

Анализът и резултатите от тези тестове са част от процеса за определяне на СОРП и се включват в отчета за СОРП на Дружеството.

Стрес тестовете са с обхват и честота съгласно принципа на пропорционалността, като се вземат предвид естеството, мащаба и сложността на дейностите на Дружеството и неговото финансово състояние, както и въздействието на външната среда върху дейността му.

С тези тестове и анализи се измерва въздействието на всяка промяна на рисковете, включително възникването и правилното управление на всяка настъпила промяна, наблюдението и измерването на очаквани промени в рисковете и определяне на последствията от тях.

ФУР в сътрудничество с останалите организационни звена определя ключовите области, в които ще се провеждат стрес тестове като взема предвид експозицията на Дружеството към вътрешни (като например промяна в бизнес плана) и външни фактори (като например възможни събития с отрицателни последици или влошаване на икономическите условия).

По този начин се определят основните рискови фактори, които трябва да бъдат подложени на стрес тестове. В Политиката за СОРП е даден пример за това какви фактори се вземат предвид при провеждане на стрес тестове за всяка от основните рискови категории на Дружеството. Дружеството също така взема предвид и връзката между рисковете и сценариите за извънредни ситуации.

Стрес тестовите се определят с оглед на характеристиките на портфейла на Дружеството, поетите рискове и реалните характеристики на външната среда и се преразглеждат при всяка промяна (или очаквана промяна) на тези фактори. Освен това, стрес тестовите се преразглеждат всяка година, независимо дали в горепосочените фактори са настъпили промени или не.

Резултатите от стрес тестовите се използват за оценка на състоянието на Дружеството или за разработване на планове за ограничаване на щетите при неблагоприятни събития. Освен това резултатите от стрес тестовите и анализите на сценарии се използват за вземане на управленски решения и за по-точно определяне на склонността за поемане на рискове, лимитите за поемане на рискове и инвестиционната стратегия на Дружеството.

Резултатът от тестовите се сравняват със склонността и лимитите за поемане на рискове на Дружеството и се докладват на СД/Комитета по управление на риска.

Процес по мониторинг и отчитане на риска

ФУР отговаря за текущото наблюдение на всички съществени рискове и за информирането на Комитета по управление на риска за всички случаи на рискове, които не съответстват на склонността за поемане на рискове на Дружеството.

Извършваният от ФУР мониторинг на всеки отделен риск включва:

- Ниво на експозиция спрямо лимита за поемане на риска на агрегирано ниво;
- Ключови рискови индикатори;
- Данни за риска и валидност на модела;
- Адекватност и допускания на методологиите за измерване на риска;
- Извънредни или съществени събития;
- Индикатори за ранно предупреждение (във вътрешната и външната среда на Дружеството);
- Нарушения на одобрените политики.

За целите на мониторинга на съответствието на рисковите експозиции на склонността за поемане на рискове на Дружеството ФУР съставя отчети, които предоставят информация за съответствието на рисковите експозиции на склонността за поемане на рискове и определените лимити за поемане на рискове на Дружеството, както и за всяко нарушение на това съответствие. Отчетите включват: годишен отчет за управлението на риска за СД на Дружеството, тримесечни отчети за Комитета по управление на риска и ежемесечни отчети за Висшето Ръководство.

Освен това се съставят и отчети при установяване на превишения на определени нива за всяка категория риск, които са описани подробно в съответните рискови политики. Отчетите се подават до лицата, звената и Комитетите от СД, които отговарят за съответния риск. Превишенията на лимитите и праговете нива на съществени рискове се докладват пред СД на Дружеството. Резултатите от тези дейности по управление на риска си използват като изходна база за съставяне на СОРП на Дружеството.

Честотата на съставяне на такива отчети за СД, Висшето Ръководство, организационните звена и функции и съответните комитети е съобразена с естеството, мащаба и сложността на дейността на Дружеството и задълженията на получателите им. Дружеството е длъжно редовно да отчита своите рисков профил и платежоспособност. Честотата на съставяне на отчети се увеличава в периоди на висок риск и извънредни ситуации. В Дружеството са въведени процеси и системи за отчитане на управлението на риска и капитала.

Тези системи и процеси:

- Предоставят пълна и точна информация;
- Предоставят достатъчно подробна информация;
- Дават възможност за натрупване на информацията;
- Дават възможност за сравняване и проверка на данните;
- Предоставят информацията в разбираем и съответстващ на нуждите на получателя формат;
- Дават възможност за своевременно оповестяване на информацията, за да може Висшето Ръководство да взема решения в подходящи срокове;
- Се поддържат от подходящи възможности и инфраструктура:

Отчет	Получател	Честота
Отчет за управлението на риска	СД	Годишен
Оценка на рисковия профил / Съществуващи и нововъзникващи рискове	Комитет по управление на риска и Изпълнителните Директори/ Висшето Ръководство	Тримесечен
Рискови нива (Реални спрямо лимитите)	Изпълнителните Директори/Висшето Ръководство	Месечен
Действителна експозиция спрямо лимитите (агрегирана и всички рискове)	Звена за поемане на риск / ФУР	Различно, в зависимост от риска
Случаи на превишения	Комитет по управление на риска	Незабавно

В Дружеството са въведени и подходящи механизми и процеси за отчетност на управлението на риска и капитала. Отчитането и оповестяването на рисковете пред регулаторните органи е описано в Политиката за оповестяване и отчетност.

Процедури за оповестяване

Всички превишения на лимитите се съобщават на съответното звено или комитет за вземане на незабавни мерки в зависимост от нивото на същественост на превишението:

- ФУР уведомява Комитета по управление на риска и съответното звено за поемане на риск за сериозни нарушения на приетите политики;
- ФУР уведомява Комитета по управление на риска за всички изключения и разрешени превишения, както и за лицата, които са ги разрешили (в зависимост от степента на превишението и правомощията за разрешаването му);
- Всички нарушения на ролите и отговорностите (съгласно т. "Роли и отговорности" от тази политика) се докладват на ФУР и на отдел „Вътрешен одит“.

Комитетът по управление на риска съставя план за действие за всеки отделен случай на съществено превишение. Съдържащите се в плана дейности се изпълняват от съответното звено за поемане на риск и се контролират от ФУР.

Тези дейности може да включват:

- Намаляване на експозицията;
- Временно увеличаване на склонността за поемане на риск (с одобрението на Комитета по управление на риска);
- Прехвърляне на риска.

Плановите за действие и съответните одобрения се документират последователно. Изпълнението им се следи от ФУР. Освен това ФУР съдейства на съответното звено за поемане на риск за изпълнението на плана за смекчаване на риска с цел да се отстранят превишенията на определената склонност за поемане на риск на Дружеството.

В Дружеството са въведени следните процедури за управление на рисковите експозиции спрямо определените лимити за поемане на риск. Конкретните нива за предприемане на действия за всеки вид риск се описват в отчетите, изготвяни от ФУР.

Експозиция спрямо лимита	Ниво на наблюдение	Действие
Експозиция до 79% от лимита	Зелено Обичайна дейност Не се налага уведомяване	• Редовни прегледи и предвиждания / анализи на сценарии за недопускане на нарушения на определените лимити; • Текущи прегледи на лимитите за поемане на риск, кредитните рейтинги на контрагенти и отчети за промени и нововъзникващи рискове.

Експозиция от 80% до 99% от лимита	Жълто Сигнал за ранно предупреждение Уведомяване, повишено ниво на наблюдение и планиране на действия за смекчаване на риска	Звеното за поемане на риск от първа линия на защита уведомява ФУР и изготвя доклад, съдържащ план за действия за недопускане на нарушение на определения лимит.
Експозиция от 100% от лимита и до 119% над него, но в рамките на толеранса на СД	Червено Нарушение на лимита – Уведомяване Уведомяване и незабавни действия	Звеното за поемане на риск от първа линия на защита съвместно с ФУР изготвя доклад до Комитета по управление на риска, в който се посочва размерът на превишението и разработва и изпълнява планове за действия за намаляване на експозицията.
Експозиция над 120%	Сериозно нарушение на склонността за поемане на риск Рискове от рисковия профил, които превишават определената от СД склонност Незабавни действия, дейности за смекчаване и/или планиране на действия за извънредни ситуации, свързани със сериозните нарушения	- ФУР уведомява и държи в течение Комитета по управление на риска относно нарушенията на лимитите и контролира изпълнението на дейностите за намаляване на експозицията в рамките на определените срокове; - Увеличава се рисковият профил на Дружеството със степента, в която е превишена нейната склонност за поемане на риск и се вземат мерки за въвеждане на достатъчни контроли - При особено големи нарушения се уведомяват и СД и отдел Вътрешен одит.

Процес по смекчаване на риска

В Дружеството е възприета култура за контрол на риска, чиято основна цел е смекчаване на всички поемани рискове. Извършват се периодични проверки на интегритета на процесите и системите в Дружеството.

ФУР оценява и приема подходящи методи за прехвърляне на риск с цел да се намали експозицията към определените рискове. Тези методи могат да включват закупуване на презастрахователно покритие и използване на деривати като хеджиращи инструменти.

Експозициите на непредвидени рискове се покриват със собствени средства, в съответствие с изискванията на Платежоспособност II. Политиката на Дружеството за прехвърляне на риск, включително чрез презастраховане или други инструменти е описана в Политиката за управление на риска чрез презастраховане и други техники за ограничаване на риска.

Б.3. СОБСТВЕНА ОЦЕНКА НА РИСКА И ПЛАТЕЖОСПОСОБНОСТТА

В съответствие с политиката по Оценка на рисковете и платежоспособността на Дружеството, процеса на СОРП се дефинира като съвкупност от всички действия и процедури, използвани за:

- Идентифициране, оценка, наблюдение, управление и отчитане на краткосрочните и дългосрочните рискове, пред които е изправено или може да бъде изправено дружеството;
- Определяне на необходимите собствени средства за тяхното покриване;
- Изпълнение на изискванията за платежоспособност във всеки един момент;
- Политиката на СОРП е политиката, която ръководи процеса на СОРП.

Всяко стратегическо решение като въвеждането на нови продукти, използване на допълнителни дистрибуционни канали и др., се оценяват от гледна точка на ефекта им върху рисковия профил и рисковия капацитет на дружеството.

СОРП обхваща операциите по организацията на бизнеса на Дружеството в целия му обхват. Органът, носещ крайна отговорност за СОРП е СД. Отговорността обхваща нейното организиране, изготвяне, включване и прилагане в ежедневната дейност на Дружеството. Ролята и отговорността спрямо СОРП на всеки орган и функция на Дружеството са представени в таблицата по-долу:

Отговорен орган (Направление)	Отговорност
Съвет на директорите	- Дефиниране на целите и рисковите стратегии на Дружеството, както и определяне на рисковия профил, който ще се използва при изготвяне на СОРП; - Одобрение на бизнес плана на Дружеството; - Определяне на съществена вътрешна контролна система, конкретно в частта касаеща СОРП; - Разбиране, преглед, аргументиране и одобрение на СОРП доклада.
Висше ръководство	- Разпределение на информацията, касаеща рисковите стратегии и процедури между персонала; - Гарантиране наличието на адекватно експертно мнение и знания от страна на персонала и прякото ръководство на Дружеството, за да е възможно успешното изпълняване на отделните задачи, изисквани от СОРП; - Разбиране на СОРП.
Направление Управление на риска (Функция на риск мениджмънта - ФУР)	- Подготовка на Политиките и процедурите по управление на риска; - Идентификация и мониторинг на ключовите рискове, пред които е изправено Дружеството; - Определяне на методи за мониторинг и измерване на рисковете; - Координация на подготовката и изпълнението на СОРП; - Квантифициране и осъществяване на стрес тестове и сценариен анализ на резултатите; - Препоръка за капиталова алокация в съответствие със стълб 2 на Платежоспособност II, както и прогнозиране на капитала.
Направление актюери	- Подпомага протичането на СОРП процеса, от гледна точка технически показатели като въпроси касаещи оценяване, презастраховане, стрес тестове и сценариен анализ и други; - Асистира ФУР при извършването на количествените аспекти на СОРП;
Направление Правни въпроси и законосъобразност	- Отделя допълнително внимание на информацията, която постъпва в СОРП; - Гарантира, че всички действия, които Дружеството предприема, са във всеки един момент, в съответствие със Закона и регулациите; - Идентифицира, оценява, следи и отчита експозицията спрямо риск от Съответствие.
Финансова функция	Подготвя финансови прогнози в съответствие с одобрения от СД стратегически план на Дружеството.
Направление вътрешен одит	- Независим преглед на завършения СОРП доклад с цел: - Гарантиране че процеса е извършен в съответствие с мненията и препоръките на СД, както и политиките и процедурите на Дружеството; - Преглед на извършените рискова оценка, стрес тестове и капиталова алокация и потвърждаване съответствието им спрямо одобрения от СД политики и процедури на Дружеството; - Преглед и съгласуване на качеството на данните, използвани за СОРП.
Отдели	- Подкрепя и кооперация с искането за събиране на информация, необходима за изпълнението на СОРП процеса и подготовката на СОРП доклад; - Участие в мероприятията по оценка на риска и подкрепа на ФУР; - Осигуряване на информация и следване на всички политики и процедури за управление на риска; - Осигуряване на навременна и вярна информация.

Б.4. СИСТЕМА ЗА ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ

Вътрешният контрол е процес, който се осъществява от Съвета на директорите на Дружеството, висшето ръководство и персонала, и е предназначен да предоставя разумно ниво на увереност по отношение на постигане на целите, свързани с:

- Ефективност и ефикасност на процесите;
- Надеждност на финансовото отчитане;
- Съответствие с приложимите закони и разпоредби.

Вътрешният контрол е поредица от действия, които обхващат всички дейности на Дружеството. Той е вграден в дейностите на организацията, представлява неразделна част от управленските процеси и функционира чрез вътрешните контроли, които са вградени в процесите на Дружеството.

Контролните дейности са политиките и процедурите, създадени с цел намаляване на рисковете и постигане на целите на Дружеството. Те се осъществяват в цялата организация, на всички равнища и във всички функции. Те биват превантивни и откриващи, и включват:

- процедури за упълномощаване и одобрение;
- разпределение на отговорности;
- съгласуване и потвърждения;
- проверки на текущо изпълнение;
- проверки на операции, процедури и дейности;
- наблюдение.

Информацията е ключова за изпълнението на всички дейности по вътрешния контрол. Тя следва да е надеждна, уместна и свързана с навременното записване и правилно класифициране на операциите и събитията в Дружеството. Информационните системи генерират доклади, които съдържат текуща финансова и нефинансова информация, както и информация за съответствието и законосъобразността.

Системата за вътрешен контрол подлежи на наблюдение, за да се оценява качеството на работата и във времето, като мониторингът се осъществява чрез рутинни дейности (текущо наблюдение), специални оценки или комбинация от двете.

- Текущ мониторинг – той е вграден в нормално повтарящите се дейности в организацията, извършвани от служителите.
- Специални оценки – са съществени проверки за оценка на ефективността на системата за вътрешен контрол с помощта на конкретни методи и процедури.
- Всяко лице в организацията носи отговорност, свързана с вътрешния контрол.
- Ръководителите са пряко отговорни за всички дейности, създават, организират и поддържат системата за вътрешен контрол.
- Служителите играят конкретни роли в осъществяването на вътрешен контрол и са длъжни да докладват на ръководството за всички проблеми в дейностите или нарушение на политиките.
- Функцията за вътрешен одит проучва ефективността на системите за вътрешен контрол и дава препоръки за подобрения. Не носи отговорност за изграждането или поддържането на тези системи.

Във връзка с отчитането по Платежоспособност II, управлението на Дружеството е отговорно за създаването и поддържането на адекватен вътрешен контрол.

Вътрешният контрол на дружеството под надзора на Съвета на Директорите е разработен така, че да дава увереност в достатъчно голяма степен, че изчисляването на капиталовото изискване за платежоспособност по стандартната формула е пълно и точно, и е подкрепено от подходящо ниво на управление на данните.

Вътрешният контрол на Дружеството във връзка с отчитането по Платежоспособност II включва процедури, които:

- гарантират, че входящите данни са пълни, точни и с подходящо качество, които да се използват при изчисляването на капиталовото изискване за платежоспособност по стандартната формула;
- дават увереност в достатъчно голяма степен, че инструментът за отчитане по "Платежоспособност II" генерира очаквани резултати; дават увереност в достатъчно голяма степен по отношение на предотвратяването или своевременното откриване на грешки и пропуски, които биха могли да имат съществен ефект върху отчитането по Платежоспособност II.

За да се гарантира точността на подаваните данни за изчисляване на капиталовото изискване за платежоспособност по стандартната формула по отношение на подадените през отчетния период отчети са извършени проверки от екипа, отговорен за отчетността по "Платежоспособност II".

Б.5. ФУНКЦИЯ ПО ВЪТРЕШЕН ОДИТ

Съветът на Директорите, Висшето ръководство, вътрешният одит, други функции от втора линия, бизнес мениджърите и всички служители споделят ангажимента да поддържат и подобряват целостта на контролната среда на Дружеството. В контекста на контролната рамка, одитът е независима функция за оценка на риска, създадена в рамките на организацията, за да оценява, проверява и докладва за адекватността и ефективността на системите за вътрешен контрол на ръководството, предоставяйки трета линия на защита.

Целта на тези оценки и проверки е да:

- подпомагат одитния комитет при изпълнението на надзорните му задължения и,
- осигуряват независима оценка на системата за вътрешен контрол на Дружеството чрез извършване на преглед на ефективното управление на ключовите рискове и подпомагат ръководството при ефективното изпълнение на неговите отговорности, като извършва независими оценки и прави препоръки за подобрене.

Функцията "Вътрешен одит" е отговорна за създаването, изпълнението и поддържането на ефективна и ефикасна програма за одит, като се вземат предвид дейностите на Дружеството, системата за управление и процесите за управление на риска. Функцията за вътрешен одит се ръководи от ръководителя на направление вътрешен одит.

Ръководителят на направление вътрешен одит отговаря за разработването и поддържането на ефикасна и ефективна програма за вътрешен одит чрез:

- Предоставяне на всеобхватна, функционална и съгласувана одитна програма на Дружеството;
- Оценка на рамката за контрол по отношение на надеждността, целостта и навременността на финансовата информация и финансовите отчети и ключови нефинансови данни;
- Оценка на процесите и контролите, създадени за осигуряване на съответствие с корпоративните етични стандарти, политики, планове, процедури и приложимите закони и разпоредби;
- Мониторинг и оценка на ефективността на процесите за управление на риска на Дружеството
- Периодично отчитане на целите, правомощията, отговорността и ефективността на функцията за вътрешен одит по отношение на нейния план и организационни цели;
- Координация с функцията по управление на риска и други контролни функции, за да се улесни въвеждането на ефективна и ефикасна система за вътрешен контрол;
- Подпомагане на Съвета на Директорите и одитния комитет чрез разработване на индивидуални ангажменти, с цел изпълнение на изискванията за местно корпоративно управление и регулиране;
- Управление на изискванията съгласно приложимата регулаторна рамка.

Б.6. НЕЗАВИСИМОСТ НА ФУНКЦИЯТА ЗА ВЪТРЕШЕН ОДИТ

Ръководителят на направление вътрешен одит докладва за програмата за одит, нейния статут и състоянието на контролната среда директно на Съвета на Директорите, както и чрез одитния комитет. Отчетността включва също и планираните одит ангажменти, финансов бюджет и необходим персонал, имащи за цел гарантирането на постоянната независимост на функцията за вътрешен одит, за да се осигури обективност на направените констатации, препоръки и становища.

В съответствие с общоприетите професионални стандарти за вътрешен одит, свързани с независимостта, обективността и авторитета, вътрешните одитори не трябва да се занимават с разработването или инсталирането на процедури или с изготвянето на записи или с друга дейност, която обикновено е обект на одит. Вътрешните одитори не трябва да носят пряка отговорност или правомощия по отношение на някоя от дейностите, които преглеждат. Вътрешните одитори подпомагат ръководството при поддържането на адекватни и ефективни системи за контрол чрез обективни оценки, препоръки и консултации по контрола.

През 2024 година както и през 2023 година, одитните ангажменти, които са изпълнени са както следва:

- Ежедневното наблюдение на системите на дружеството, дава своето отражение както за повишаване на приходите така и в по гъвкавото използване на средствата за разходи;
- Ежедневно се извършва общ или селективен одит на транзакциите към дружеството. Засилен контрол се провежда на агенти и брокери с голям обем съставени отчети и/или такива за големи парични потоци;
- През периода са съставени Протоколи за уреждане на финансови задължения с брокери за поетапно и регулирано издължаване на финансовите взаимоотношения;
- Задълбочена проверка на застрахователния приход относно съответствието на отчетения с регистрирания приход в IMS система за 2024 год.;
- Веднъж месечно се контролират отчети на брокери и агенти със сравнително малки обороти в системата IMS;
- Текущо са правени проверки на калкулираните обезщетения по ГО на автомобилистите;
- Текущо са правени проверки за коректността на представените банкови сметки от клиентите;
- Текущо са проверявани изготвяните калкулации от сервизите за вляганите материали и консумативи, а също така и нормо-времената за съответния ремонт;
- Периодично са правени проверки за основателността за изписването на нови части по заведените щети.

За периода са направени проверки на някои от главните направления в Дружеството, а именно:

- Направление „Неимуществени обезщетения“
- Направление „Зелена карта“
- Направление „Имуществени обезщетения“
- Направление „Медицински злополуки и лизинг“
- Направление „Регреси“
- Направление „Човешки ресурси“
- Направление „Застрахователни обезщетения“
- Направление „Автомобилно Застраховане“
- Направления „Фронт и Бек Офис“

Направление „Вътрешен одит“ осъществява дейността по вътрешен одит на всички структури, програми, дейности и процеси в Дружеството. Общи функции на дирекцията:

- Планира, извършва и докладва за дейността по вътрешен одит в съответствие с действащото законодателство, Стандарти за вътрешен одит, Етичния кодекс на вътрешните одитори, Статута на дирекция „Вътрешен одит“.
- Изготвя на базата на оценка на риска 3-годишен стратегически план и годишен план за дейността си, които съгласува с изпълнителните директори на Дружеството;
- Изготвя одитен план за всеки одитен ангажимент, който съдържа обхват, цели, времетраене и разпределение на ресурсите за изпълнение на ангажмента, одитния подход и техники, вид и обем на проверките;
- Дава независима и обективна оценка за състоянието на одитираните системи за финансово управление и контрол;
- Проверява и оценява съответствието на дейността на Дружеството със законите, подзаконовите нормативни актове, вътрешните правила и договорите, надеждността и всеобхватността на финансовата и оперативната информация, създадената организация по опазване на активите и информацията, както и ефективността, ефикасността и икономичността на операциите и изпълнението на договорите и поетите ангажменти;
- Консултира изпълнителните директори по тяхно искане, като дава съвети, мнение и др. Консултациите са с цел подобряване на процесите на управление на риска и контрола, без поемане на управленска отговорност за това;
- Докладва и обсъжда с изпълнителните директори и с ръководителите на структурите, чиято дейност е одитирана, резултатите от всеки извършен одитен ангажимент и представя одитен доклад;
- Дава препоръки в одитните доклади за подобряване на адекватността и ефективността на системите за финансово управление и контрол, подпомага изпълнителните директори при

изготвянето на план за действие и извършва проверки за проследяване изпълнението на препоръките;

- Изготвя и представя на изпълнителните директори годишен доклад за дейността по вътрешен одит, който се изпраща на съвета на директорите до 31 януари на следващата година;
- Осигурява повишаването на професионалната квалификация на вътрешните одитори.

Описание на одит плана през отчетния период:

- Наблюдение и проверка движението на заведени дела от ЗД „БУЛ ИНС“ АД през годината;
- Изготвяне на уведомления и покани за погасяване на задължения към длъжници на Дружеството;
- Ежедневно наблюдение на Генерални агенции, Брокери и Агенти имащи договори за застрахователно посредничество с Дружеството;
- Изготвяне на доклади във връзка с внезапно възникнали проблеми относно дейността на Дружеството;
- Предложения за санкции на служители на ЗД „БУЛ ИНС“ АД допуснали груби грешки в своята дейност;
- Извършване на проверки относно коректността на контрагенти на фирмата;
- Издаване на становища и указания свързани с дейността на ЗД „БУЛ ИНС“ АД.

Б.7. АКТЮЕРСКА ФУНКЦИЯ

Актюерската функция е ключова функция, която оказва значително влияние върху ценообразуването, резервите, отчетността и цялостната дейност на Дружеството. Актюерската функция е пряко подчинена на Съвета на Директорите.

Изпълнение на актюерската функция

- Актюерската функция се извършва от отговорен актюер.
- Отговорният актюер е физическо лице с призната правоспособност от Комисията за финансов надзор, което организира, ръководи и отговаря за актюерското обслужване на Дружеството.
- Отговорният актюер се назначава от управителния орган на Дружеството.
- При изпълнение на задълженията си отговорният актюер има достъп до цялата необходима информация, а управителните органи и служителите на Дружеството му оказват съдействие.

Задачи на актюерската функция

- Отговаря за изчисляването на техническите резерви, като анализира историческите данни и текущите тенденции в развитието на риска.
- Гарантира пригодността на използваните методологии и базови модели, както и на допусканията, направени при изчисляване на техническите резерви.
- Оценява достатъчността и качеството на данните, използвани при изчисляване на техническите резерви.
- Сравнява най-добрите прогнозни оценки спрямо практическите резултати.
- Информира Съвета на директорите на Дружеството и Комисията за финансов надзор относно надеждността и адекватността на изчисляването на техническите резерви.
- Контролира изчисляването на техническите резерви в случаите, когато Дружеството не разполага с достатъчно количество данни от подходящо качество за прилагането на надеждни актюерски методи.
- Изразява становище относно общата подписваческа политика, като отговаря за разработване на достатъчни по размер премии.
- Изразява становище относно адекватността на презастрахователните договорености.
- Подпомага ефективното прилагане на системата за управление на риска, включително като участва в създаването на модели за риска, стоящи в основата на изчисляването на капиталовото изискване за платежоспособност и на минималното капиталово изискване и в собствената оценка на риска и платежоспособността.
- Изготвя и заверява справките на Дружеството във връзка с актюерската дейност.
- Изготвя и представя в Комисията за финансов надзор годишен актюерски доклад.

В. РИСКОВ ПРОФИЛ

Сред основните цели, въплътени в процеса по собствена оценка на риска и платежоспособността, която ЗД „БУЛ ИНС“ АД прилага, е определяне на рисковия профил на Дружеството. Рисковият профил се определя на база количествени и качествени методи за оценка на риска, сред които са включените в стандартната формула и допълнителни, за нуждата на определяне влиянието на рискове, неотчетени от стандартната формула. Рисковият профил на ЗД „БУЛ ИНС“ АД е структуриран в няколко основни рискови категории: Операционен, Пазарен, Риск от неизпълнение от страна на контрагента, Подписвачески, Ликвиден и Други.

За изготвянето на рисковия профил и калкулирането на капиталовите изисквания за платежоспособност Дружеството разчита на използването на специализиран софтуер, разработен и лицензиран за нуждата на изготвяне на образци за количествено отчитане за тримесечията и финансовата година. Същият е разработен, поддържан и предлаган от CleverSoft.

В.1. КАТЕГОРИИ РИСКОВЕ, ВКЛЮЧЕНИ В СТАНДАРТНАТА ФОРМУЛА

1. Операционен риск

Операционният риск може да се определи като риска от загуба, настъпващ в резултат неподходящото или неуспешно реализиране на вътрешни или външни процеси в Дружеството, в дадени ситуации свързани с персонала или системите на Дружеството. Към категорията на операционния риск попадат риска от съответствие и риска, възникващ по време на финансовото отчитане. Освен същите, към групата на операционния риск попадат също:

- Риск, в резултат на вътрешна измама – произтича от умишлено действие, извършено в нарушение на закона, от един или повече души на персонала, директно или чрез трета страна, с цел извличане на печалба за своя или чужда сметка;
- Риск, в резултат на външна измама – произтича от умишлено действие, акт на измама, кражба или присвояване, извършено в нарушение на закона, политиката или разпоредбите в Дружеството, от един или повече души извън персонала, с цел извличане на печалба за своя или чужда сметка;
- Риск, в резултат на трудови практики – произтича от събитие, действие или бездействие, с умишлен или непреднамерен характер, в нарушение на действащия Закон за труда, здравето и безопасността, при претенции за телесна повреда или дискриминация, от страна на Дружеството;
- Риск, в резултат на клиенти и продукти – произтича от събитие, с непреднамерен или небрежен характер, неизпълнение на професионални задължения и обвързаности спрямо конкретни клиенти или спрямо пазара като цяло;
- Риск, в резултат на физически активи – произтича от събитие, породено от природно бедствие, тероризъм или нарушаване на обществения ред, от страна на Дружеството, негов представител или служител;
- Риск, в резултат на прекъсване на дейността, неизправност на системите на Дружеството или прекъсване на комунални услуги;
- Риск от изпълнение или управление на процеси – произтича от събитие, при неподходящо дефиниране, управление, изпълнение на процесите, оперативните практики или взаимоотношенията с контрагенти;

ЗД „БУЛ ИНС“ АД прибегва до смекчаване на операционния риск, прилагайки най-добри пазарни практики, сред които дейности по събиране на данни за оперативна загуба, рискова оценка и сценариев анализ. Събирането на данни за оперативна загуба се поражда от материализирането на всяко оперативен събитие, предоставящо исторически поглед върху реализираните загуби.

Операционният риск участва в стандартната формула за калкулиране на платежоспособността на застрахователното дружество. От тук е възможно свеждането на процеса по управление на риска, в частност управление на операционния риск до субсидирането на рисков буфер, чиято функция да бъде именно да провизира потенциалните загуби, в резултат проява на изброените по-горе рискове, попадащи в категорията на операционен риск.

Таблица 3 – Капиталово изискване за операционен риск

Капиталово изискване за платежоспособност		Стойност
		(лв.)
		C0020
Операционен риск – информация за техническите резерви		
Технически резерви в живото-застраховането бруто (без рисков маржин)	R0100	0,00
Технически резерви в свързаното застраховане бруто (без рисков маржин)	R0110	0,00
Технически резерви в общото застраховане бруто (без рисков маржин)	R0120	347 088 293,41
Капиталово изискване, базирано на техническите резерви	R0130	10 412 648,80
Операционен риск – информация за спечелената премия		
Спечелена премия в живото-застраховането (предходни 12 месеца)	R0200	0
Спечелена премия в свързаното живото-застраховане (предходни 12 месеца)	R0210	0
Спечелена премия в общото застраховане (предходни 12 месеца)	R0220	226 085 060,83
Спечелена премия в живото-застраховане (12 месеца, предхождащи предходните 12 месеца)	R0230	0
Спечелена премия в свързаното живото-застраховане застраховане (12 месеца, предхождащи предходните 12 месеца)	R0240	0
Спечелена премия в общото застраховане (12 месеца, предхождащи предходните 12 месеца)	R0250	196 953 402,80
Капиталово изискване, базирано на спечелената премия	R0260	6 782 551,83
Операционен риск – калкулация на капиталовото изискване		
Капиталово изискване за операционен риск преди покритието	R0300	10 412 648,80
Процент, базиран на базисния КИП	R0310	13 024 720,26
Капиталово изискване за операционен риск след покритието	R0320	10 412 648,80
Разходи, свързани с инвестиционен фонд (предходни 12 месеца)	R0330	0
Общо капиталово изискване за операционен риск	R0340	10 412 648,80

2. Риск, свързан с нематериален актив

Рискът, свързан с нематериален актив може да възникне от притежавания застрахователен портфейл, различните разрешителни за дейност, търговски марки или други нематериални активи, които Дружеството притежава:

- ако същите се обособяват като продаваеми на пазара. В такъв случай риска се изчислява на база справедливата им стойност;
- ако същите не се обособяват като продаваеми на пазара. В такъв случай риска е нула.

Ако даден нематериален актив (като например компютърен софтуер, пригоден към нуждите на компанията), както и лицензи, притежавани в „готов вид“, за които е невъзможно да се продадат, важи правилото че същите не се признават в баланса по Платежоспособност II.

Дружеството е възприело по-консервативния подход да не признава нематериалните активи в баланса по Платежоспособност II, независимо от тяхното естество.

3. Модул на пазарния риск

Основно пазарен риск се проявява на база волатилността на пазарните цени на финансовите активи във времето. Възможните причини за волатилността са различни – промяна в пазарния тренд, лихвените проценти, пазара на недвижими имоти, цените на основните валути, в които е налична експозиция и т.н. За да се обхване влиянието на всички тези фактори, пазарния риск се свежда до няколко основни подкатегории рискове: Лихвен риск, Риск, свързан с акции, Риск, свързан с недвижима собственост, Риск от лихвен спред, Концентрационен риск и Валутен риск

Таблица 4 – Капиталово изискване за платежеспособност – модул пазарен риск

Капиталово изискване за платежеспособност		Абсолютна стойност след шок	
		Нетно	Брутно
		C0060	C0080
Подмодул на лихвения риск	R0100	199 981,42	199 981,42
Намаление на стойността – шок надолу	R0110	20 583,80	20 583,80
Увеличение на стойността – шок нагоре	R0120	199 981,42	0,00
Подмодул на риска, свързан с акции	R0200	652 705,56	652 705,56
Капиталови инструменти от тип 1	R0210	0,00	0,00
Капитал (тип 1)	R0220		
Стратегически съучастия (тип 1)	R0230		
Базиран на дюрация (Тип 1)	R0240		
Капиталови инструменти от тип 2	R0250	652 705,56	652 705,56
Капитал (тип 2)	R0260		
Стратегически съучастия (тип 2)	R0270		
Базиран на дюрация (Тип 2)	R0280		
Капитал, определим като корпоративен инфраструктурен	R0291	0,00	0,00
Капитал, определим като некорпоративен инфраструктурен	R0292	0,00	0,00
Подмодул на риска, свързан с недвижимата собственост	R0300	5 077 092,50	5 077 092,50
Подмодул на риска, свързан с лихвения спред	R0400	8 513 564,80	8 513 564,80
Облигации и кредити	R0410	8 513 564,80	8 513 564,80
Облигации и кредити (определими като корпоративни инфраструктурни)	R0414	0,00	0,00
Облигации и кредити (определими като некорпоративни инфраструктурни)	R0413	0,00	0,00
Облигации и кредити (определими като други)	R0412	8 513 564,80	8 513 564,80
Кредитни деривати	R0420	0,00	0,00
Намаление на стойността – шок надолу	R0430	0,00	0,00
Увеличение на стойността – шок нагоре	R0440	0,00	0,00
Секюритизации	R0450	0,00	0,00
Тип 1	R0460	0,00	0,00
Тип 2	R0470	0,00	0,00
Ресекюритизации	R0480	0,00	0,00
Подмодул на риска от пазарна концентрация	R0500	11 350 523,57	11 350 523,57
Подмодул на валутния риск	R0600	744 796,38	744 796,38

Увеличение в стойността на валутните експозиции	R0610	-	-
Намаление в стойността на валутните експозиции	R0620	744 796,38	744 796,38
Диверсификация в модула на пазарен риск	R0700	-9 508 642,05	-9 508 642,05
Общо капиталово изискване за пазарен риск	R0800	17 030 022,19	17 030 022,19

3. Модул на риска от неизпълнение от страна на контрагента

Капиталово изискване за платежоспособност	Загуба (лв.)	Вероятност	Стойност (лв.)
Експозиции от тип 1			5 589 783,17
Експозиция към контрагент 1	62 136 962,55	0,01%	
Експозиция към контрагент 2	18 734 505,97	0,05%	
Експозиция към контрагент 3	16 200 907,14	0,05%	
Експозиция към контрагент 4	13 872 141,05	0,01%	
Експозиция към контрагент 5	13 315 063,40	0,05%	
Експозиция към контрагент 6	5 548 856,42	0,05%	
Експозиция към контрагент 7	5 548 856,42	0,05%	
Експозиция към контрагент 8	5 548 856,42	0,05%	
Експозиция към контрагент 9	5 548 856,42	0,05%	
Експозиция към контрагент 10	4 161 642,31	0,05%	
Експозиции от тип 2	0,00		5 398 645,77
Вземания от контрагенти над 3 месеца	0,00		
Други експозиции от тип 2	35 990 971,80		
Диверсификация в модула			-709 472,72
Общо капиталово изискване			10 278 956,22

Основните експозиции, отговорни за риска от неизпълнение на контрагента, са презастрахователните вземания (в т.ч. дела им в техническите резерви), експозиции към банки под формата на разплащателни сметки и вземания по застрахователни операции.

Поради естеството на дейността на ЗД „БУЛ ИНС“ АД, експозициите към презастрахователи съставляват основна част и имат основен принос за формиране на капиталовото изискване за платежоспособност във връзка с този риск.

Дружеството управлява риска от неизпълнение на контрагента, прилагайки консервативна презастрахователна политика, според която е налице минимално изискване за кредитния рейтинг на презастрахователите, с които се сключват договори, както и контрол на концентрация на експозициите, които ЗД „БУЛ ИНС“ има спрямо конкретни презастрахователи.

По отношение на вземанията по полици, Дружеството следва стриктна политика по оценка и отписване на просрочени и несъбираеми вземания, което намалява риска, резултиращ от несъбираемост на признатите в баланса за целите на Платежоспособност II активи. Експозициите към банки са сравнително ограничени спрямо същите през предходните години.

4. Модул на подписваческия риск в общото застраховане

Капиталово изискване за платежоспособност	Стойност (лв.)
Риск при калкулирането на премиите и резервите	28 192 260,76
Риск от прекратяване в общото застраховане	179 259,83
Катастрофичен риск в общото застраховане	3 134 005,26
Диверсификация в модула на подписваческия риск	-2 370 752,18
Общо подписвачески риск	29 134 773,66

Модулът на подписваческия риск в общото застраховане, е съставен от три основни риска:

- Риск, свързан с премиите и резервите;
- Риск от предсрочно прекратяване;
- Катастрофичен риск.

Основно капиталовото изискване за платежоспособност в модула на подписваческия риск в общото застраховане произтича от риска, свързан с премиите и резервите, докато риска от предсрочно прекратяване е незначителен. Рискът е свързан с флуктуациите в размера и периода на проявяване на щетите, които са вече възникнали. Оценката на Дружеството е, че стандартната формула е адекватна за застрахователния портфейл на ЗД „БУЛ ИНС“ АД.

При наблюдение на нивото на прекратяване на полици се забелязва, че същото е сравнително ниско, от където е възможно заключението че прилаганите в стандартната формула шокове са подходящи с оглед на застрахователния портфейл на Дружеството.

Катастрофичният риск също е с относително нисък дял, в резултат на консервативната презастрахователна програма, която Дружеството следва. Във връзка с катастрофичния риск, дори при промяна на допусканията в стандартната формула, нетното изискване за платежоспособност ще бъде непроменено, в резултат отново на презастрахователната програма. След направата на експертен анализ се достига до заключението, че стандартната формула отразява по обективен начин рисковата експозиция с оглед на 3-те под-модула.

5. Модул на подписваческия риск в здравното застраховане(33)

Капиталово изискване за платежоспособност	Стойност (лв.)
Риск при калкулирането на премиите и резервите	240 626,41
Риск от прекратяване в здравното застраховане	4 114,75
Катастрофичен риск в здравното застраховане	490 278,04
Диверсификация в модула на подписваческия риск в 33	-133 191,68
Общо подписвачески риск в здравното застраховане	597 712,76

Модулът на подписваческия риск в здравното застраховане, е съставен от същите основни рискове, както в модула на подписваческия риск в общото застраховане:

- Риск, свързан с премиите и резервите;
- Риск от предсрочно прекратяване;
- Катастрофичен риск.

Делът на тези застраховки в застрахователния портфейл на ЗД „БУЛ ИНС“ АД е по-нисък, от където е по-нисък и размера на капиталовото изискване за платежоспособност за този рисков модул.

6. Стратегически риск

Стратегическият риск принадлежи към категорията на неизмеримите неколичествени рискове. Оценяването на същите става на база експертна оценка, която ФУР прави, с цел установяване какво е нивото на същия риск, на което Дружеството е изложено – ниско, средно или високо. След прилагане на същата експертна оценка се установява че нивото на същия риск за ЗД „БУЛ ИНС“ АД е ниско, на ниво каквото е нивото на стратегическия риск средно за българския застрахователен пазар. Независимо от степента на изложеност на стратегическия риск, за Дружеството основното предизвикателство остава силно конкурентния пазар, в областта на задължителното автомобилно застраховане, като това оказва влияние върху стратегическите цели и рентабилността на ЗД „БУЛ ИНС“ АД.

7. Репутационен риск

Репутационният риск води до намаляване на доверието на клиенти и инвеститори в Дружеството това от своя страна да доведе до намаляване в приходите и пазарния дял, в резултат на които – до оскъпяване на капитала. ЗД „БУЛ ИНС“ АД е сред дружествата най-дълго установените на българския застрахователен пазар. Продуктите, които Дружеството предлага, са добре познати и признати на пазара. Въпреки това, естеството на застрахователния бизнес е такова, че не рядко възникват спорове, сред които и съдебни, особено в процеса на обработка на претенции.

В.3. АНАЛИЗ НА ЧУВСТВТЕЛНОСТТА

1. Базисни стрес тестове

Стрес тестът се базира на сценарии, включващи стрес тест на капиталовия пазар, стрес тест на презастрахователния пазар и банковия сектор и стрес тест на застрахователния пазар. Всеки стрес тест се извършва независимо от останалите. Стрес тестът беше извършен върху данни към края на четвърто тримесечие на 2024 г. ..

Стрес тест на капиталовия пазар

ЗД „БУЛ ИНС“ АД използва следния сценарий за стрес теста на пазара , който представя екстремна ситуация, причинена от следните събития:

- спад на цената на държавните облигации от страните от ЕС,
- намаление на цената на корпоративните облигации,
- изменение на лихвените нива;
- намаляване на цената на инвестиционните имоти;

За конкретния стрес тест бяха използвани следните шокове:

1. Намаление на цената на държавните облигации в страните от ЕС с 15%
2. Намаление на цената на корпоративните облигации с 20%
3. Изменение на лихвените нива с 500 б.т.
4. Намаление на цената на инвестиционните имоти средно с 15%

В следващата таблица са показани резултатите от пазарния стрес тест:

Позиция	Стойност преди стрес теста		Стойност след стрес теста		Разлика	
	(лв.)	(% от SCR)	(лв.)	(% от SCR)	(лв.)	(%)
Лихвен риск	459 869,79	1,00%	95 936,11	-0,22%	-363 933,68	0,00%
Капиталов риск	652 705,56	1,41%	652 705,56	-1,47%	0,00	0,00%
Имотен риск	5 077 092,50	10,99%	4 315 528,63	-9,70%	-761 563,88	-15,00%
Спред риск	8 165 225,00	17,68%	6 648 171,61	-14,94%	-1 517 053,39	-18,58%
Валутен риск	718 590,50	1,56%	601 365,08	-1,35%	-117 225,43	-16,31%
Концентрационен риск	10 827 670,27	23,44%	8 557 396,22	-19,24%	-2 270 274,04	-20,97%
Пазарен – общ риск	25 901 153,62	56,08%	20 871 103,21	-46,91%	-5 030 050,41	-19,42%
Пазарна диверсификация	-9 456 752,23	-20,47%	-7 420 880,98	16,68%	2 035 871,26	-21,53%
Пазарен - рисков модул	16 444 401,38	35,60%	13 450 222,23	-30,23%	-2 994 179,16	-18,21%
Неизпълнение - рисков модул	9 965 653,04	21,58%	9 965 653,04	-22,40%	0,00	0,00%
ЗЗ - рисков модул	594 717,02	1,29%	594 717,02	-1,34%	0,00	0,00%
ОЗ - рисков модул	26 044 744,52	56,39%	26 044 744,52	-58,54%	0,00	0,00%
НДМА	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Общ риск	53 049 515,97	114,85%	50 055 336,81	-112,52%	-2 994 179,16	-5,64%
Обща диверсификация	-12 900 968,79	-27,93%	-11 746 136,27	26,40%	1 154 832,52	-8,95%
Базисен КИП	40 148 547,18	86,92%	38 309 200,54	-86,11%	-1 839 346,64	-4,58%
Операционен	9 785 591,51	21,19%	9 785 591,51	-22,00%	0,00	0,00%
ЛАС - отложени активи	-3 745 060,40	-8,11%	-3 607 109,40	8,11%	137 951,00	-3,68%
Общ КИП	46 189 078,29	0,00%	44 487 682,65	0,00%	-1 701 395,64	-3,68%
Собствени средства	77 750 804,55		64 632 059,46		-13 118 745,09	-16,87%
Покритие	168,33%		145,28%		-23,05%	

Стрес тест на презастрахователния сектор и банковия сектор

ЗД „БУЛ ИНС“ АД използва следния сценарий за стрес теста на кредитния риск, който представя екстремна ситуация, причинена от следните събития:

- влошаване на кредитния рейтинг на презастрахователите;
- влошаване на кредитния рейтинг на банките;
- закриване на разплащателни сметки в банки с нисък кредитен рейтинг;
- намаляване сумата в разплащателните сметки с 50%.

Риск	Стойност преди стрес теста		Стойност след стрес теста		Разлика	
	(лв.)	(% от SCR)	(лв.)	(% от SCR)	(лв.)	(%)
Пазарен - рисков модул	16 444 401,38	35,60%	16 444 401,38	-30,23%	0,00	0,00%
Неизпълнение - рисков модул	9 965 653,04	21,58%	14 457 968,45	-22,40%	4 492 315,41	45,08%
ЗЗ - рисков модул	594 717,02	1,29%	594 717,02	-1,34%	0,00	0,00%
ОЗ - рисков модул	26 044 744,52	56,39%	26 044 744,52	-58,54%	0,00	0,00%
НДМА	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Общ риск	53 049 515,97	114,85%	57 541 831,38	-112,52%	4 492 315,41	8,47%
Базисен КИП	-12 900 968,79	-27,93%	-14 218 648,14	26,40%	-1 317 679,35	10,21%
Обща диверсификация	40 148 547,18	86,92%	43 323 183,24	-86,11%	3 174 636,06	7,91%
Операционен	9 785 591,51	21,19%	9 785 591,51	-22,00%	0,00	0,00%
LAC - отложени активи	-3 745 060,40	-8,11%	-3 983 158,11	8,11%	-238 097,70	6,36%
Общ КИП	46 189 078,29	0,00%	49 125 616,65		2 936 538,36	6,36%
Собствени средства	77 750 804,55		63 154 486,22		-14 596 318,33	-18,77%
Покритие	168,33%		128,56%		-39,77%	

Стрес тест на застрахователния пазар

Обичайните стрес тестове за общозастрахователни компании, по отношение на застрахователния риск са следните:

- Стрес тест във връзка с катастрофичните рискове
- Стрес тест на застрахователните резерви

Дружеството използва следния сценарий за стрес теста на застрахователния риск, който представя екстремна ситуация, причинена от следните събития:

- Увеличаване на самозадържането на Дружеството на 500 000 EUR
- Стресова ситуация, която се прилага едновременно върху размера на съответните резерви:

• По отношение на претенциите по застраховка Гражданска отговорност на МПС

- 5 % по-висока инфлация на претенциите, отнасящи се до събития, които са настъпили извън територията на България. Селектират се претенциите, които са настъпили извън България и за тяхната най-добра прогнозна оценка се приема 5% по-висока инфлация от стандартно приложената инфлация при калкулиране на резервите.
-
- 5 % по-висока инфлация на претенциите за всички имуществени претенции, като се предполага увеличение в почасовите ставки на автомобилните сервиси. Предвид наблюдаваните инфлационни нива и очакваното развитие на инфлацията Дружеството е приело да стресира

имуществените претенции с 5%. Селектират се имуществени претенции и за тяхната най-добра прогнозна оценка се приема 5% по-висока инфлация от стандартно приложената инфлация при калкулиране на резервите.

-
- 5% по-висока инфлация на претенциите предявени по съдебен път. Предполага се увеличение в присъдените суми, най-вече по отношение на дела решени на втора и следваща инстанции, във връзка с евентуално присъдена по-висока сума и/или завишение на лихвените плащания във връзка с по-дълго производство и допълнителни разходи. Като ефект от икономическата кризата и нивата на инфлация в страна Дружеството оценява възможността от увеличение на присъдените суми. Селектират се претенции, предявени по съдебен ред и за тяхната най-добра прогнозна оценка се приема 5% по-висока инфлация от стандартно приложената инфлация при калкулиране на резервите.
- По отношение на претенциите по всички останали видове застраховки
 - 5 % по-висока инфлация на претенциите, различни от претенциите по застраховка Гражданска отговорност на МПС. Селектират се претенциите и за тяхната най-добра прогнозна оценка се приема 5% по-висока инфлация от стандартно приложената инфлация при калкулиране на резервите.
 - 5% по-висока инфлация на претенциите, различни от претенциите по Гражданска отговорност на МПС, предявени по съдебен път. Селектират се претенции, предявени по съдебен ред и за тяхната най-добра прогнозна оценка се приема 5% по-висока инфлация от стандартно приложената инфлация при калкулиране на резервите.
- По отношение на премиите резерви по застраховка Гражданска отговорност на МПС
 - 5% допълнително прекратени полици по застраховка Гражданска отговорност на МПС - Във връзка с конкуренцията на пазара по застраховка Гражданска отговорност на МПС Дружеството разглежда стрес сценарии, при които се очаква евентуално увеличение на процента прекратявания на полиците.

В следващата таблица са представени най-добрите прогнозни резерви преди и след стрес тестовите:

LOB	BE gross reserves - before stress test	BE gross reserves - after stress test
Medical expense insurance	227 198	228 220
Motor vehicle liability insurance	309 962 696	315 555 731
Other motor insurance –MOD	14 197 393	14 446 524
Marine, aviation and transport insurance (MAT)	104 212	110 048
Fire and other damage to property insurance	842 657	851 769
General liability insurance	278 549	281 858
Credit and suretyship insurance	53 896	53 976
Assistance	495 497	496 777
Miscellaneous financial loss	24 286	24 298
	326 186 384	332 049 201

В следващата таблица са показани резултатите от застрахователния стрес тест:

Риск	Стойност преди стрес теста	Стойност след стрес теста	Разлика
------	----------------------------	---------------------------	---------

	(лв.)	(% от SCR)	(лв.)	(% от SCR)	(лв.)	(%)
Пазарен - рисков модул	16 444 401,38	35,60%	16 444 401,38	34,65%	0,00	0,00%
Неизпълнение - рисков модул	9 965 653,04	21,58%	9 974 087,32	21,02%	8 434,28	0,08%
33 - рисков модул	594 717,02	1,29%	1 062 904,33	2,24%	468 187,31	78,72%
ОЗ - рисков модул	26 044 744,52	56,39%	27 296 908,26	57,52%	1 252 163,74	4,81%
НДМА	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Общ риск	53 049 515,97	114,85%	54 778 301,29	115,44%	1 728 785,33	3,26%
Обща диверсификация	-12 900 968,79	-27,93%	-13 439 418,43	-28,32%	-538 449,65	4,17%
Базисен КИП	40 148 547,18	86,92%	41 338 882,86	87,12%	1 190 335,68	2,96%
Операционен	9 785 591,51	21,19%	9 961 476,04	20,99%	175 884,53	1,80%
LAC - отложени активи	-3 745 060,40	-8,11%	-3 847 526,92	-8,11%	-102 466,52	2,74%
Общ КИП	46 189 078,29	0,00%	47 452 831,98		1 263 753,69	2,74%
Собствени средства	77 750 804,55		73 941 144,79		-3 809 659,76	-4,90%
Покритие	168,33%		155,82%		-12,51%	

2. Анализ на чувствителността

След стресиране капиталовото изискване за платежоспособност спрямо промени в капиталовия, презастрахователния и застрахователния пазар, и банковия сектор, се пристъпва към анализ на чувствителността на покритието на КИП спрямо промените в стандартно разглежданите фактори, като на базата на емпиричен анализ на структурата на инвестициите по видове и по валути, се извеждат определящите фактори, влияещи върху покритието на КИП. Анализът се базира на факторите валутен курс USD /BGN, симетрична корекция, Индекса на цените на жилищата, като обобщаваща характеристика за състоянието и тенденциите на имотния пазар, основния лихвен процент, дюрация и др. Като определящи фактори се приемат: промяна във Индекса на цените на жилищата и промяна в основния лихвен процент. Приложен е еднофакторен и двуфакторен анализ на чувствителността.

Спецификацията на моделите на разглежданите зависимости се базира на диагностичен анализ на променливите, включващ дескриптивните статистики - средна аритметична величина, средна геометрична величина, средно квадратично (стандартно) отклонение, коефициент на вариация, дисперсия. На следващ етап са апробирани 20 сценария на изменение на релациите:

- "Индекс на цените на жилищата (ИЦЖ) - КИП", оценка на границата на чувствителност и еднофакторен регресионен и корелационен анализ на зависимостта между тях;
- "Основен лихвен процент - КИП" оценка на границата на чувствителност и еднофакторен регресионен и корелационен анализ на зависимостта между тях;
- "Индекс на цените на жилищата (ИЦЖ) и Основен лихвен процент - КИП" оценка на границата на чувствителност и множествена регресия и корелация на зависимостта между тях.

Еднофакторен анализ на чувствителността

Анализ на структура на инвестициите

В структурата на инвестиционния портфейл на Дружеството към 31.12.2024 г. няма промяна спрямо 31.12.2023 г. С най-голям относителен дял са инвестициите в облигации с дял от 46,91%, следвани от средствата по разплащателни сметки в банки 21,66%, инвестиционните имоти с дял от 16,25%, а на инвестициите депозити в банкови депозити се падат 12,82%..

Към 31.12.2024 г. в структурата на инвестициите по видове не настъпват промени, няма съществени промени и в разпределението им по валути. Реално в структурата на инвестициите по валути

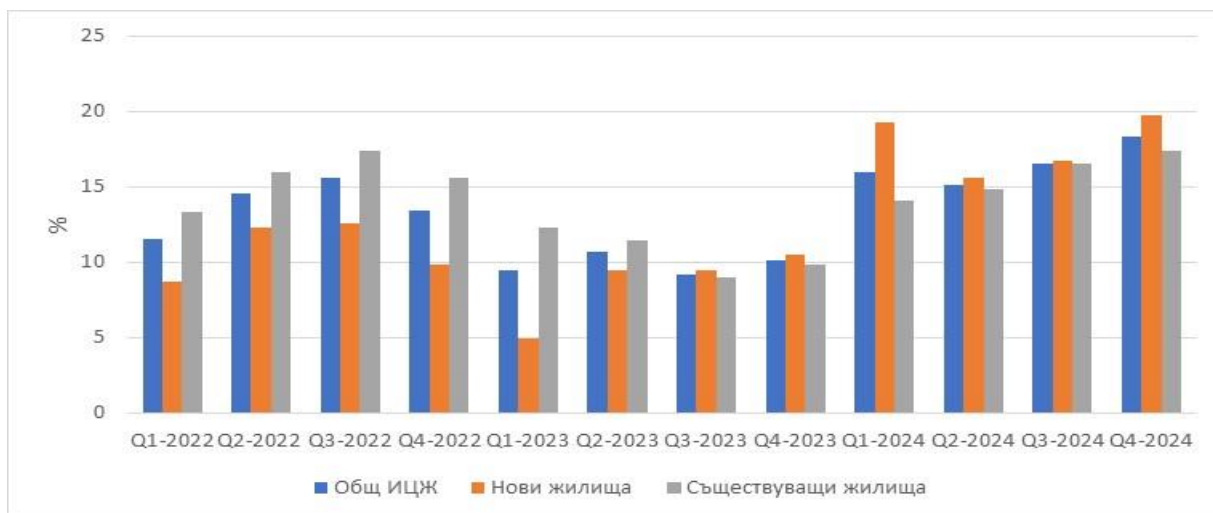
волатилен е валутният курс на долара, докато за останалите две валути – евро и лев, не се отчитат изменения, поради фиксирания валутен курс в резултат на валутния борд. Към 31. 12. 2024 г. структурата на инвестициите по валути е в лева и евро.

От анализа на структурата на инвестициите – с почти 0% дял на акциите и на доларовите инвестиции, е ясно, че не е необходимо да се извършва анализ на чувствителността спрямо симетрична корекция и валутния курс USD/BGN, тъй като няма да се регистрират изменения на покритието на КИП при стрес теста от базисното покритие на КИП, както и на границата на чувствителността. По същата причина не се анализира чувствителността на покритието на КИП спрямо симетричната корекция.

Тъй като в структурата на инвестициите към 31.12.2024 г. важен дял имат корпоративните облигации, имотите и депозитите, анализът на чувствителността е извършен спрямо индекса на цените на жилищата, основния лихвен процент и дюрацията.

Чувствителност на покритието на КИП спрямо индекса на цените на жилищата (ИЦЖ)

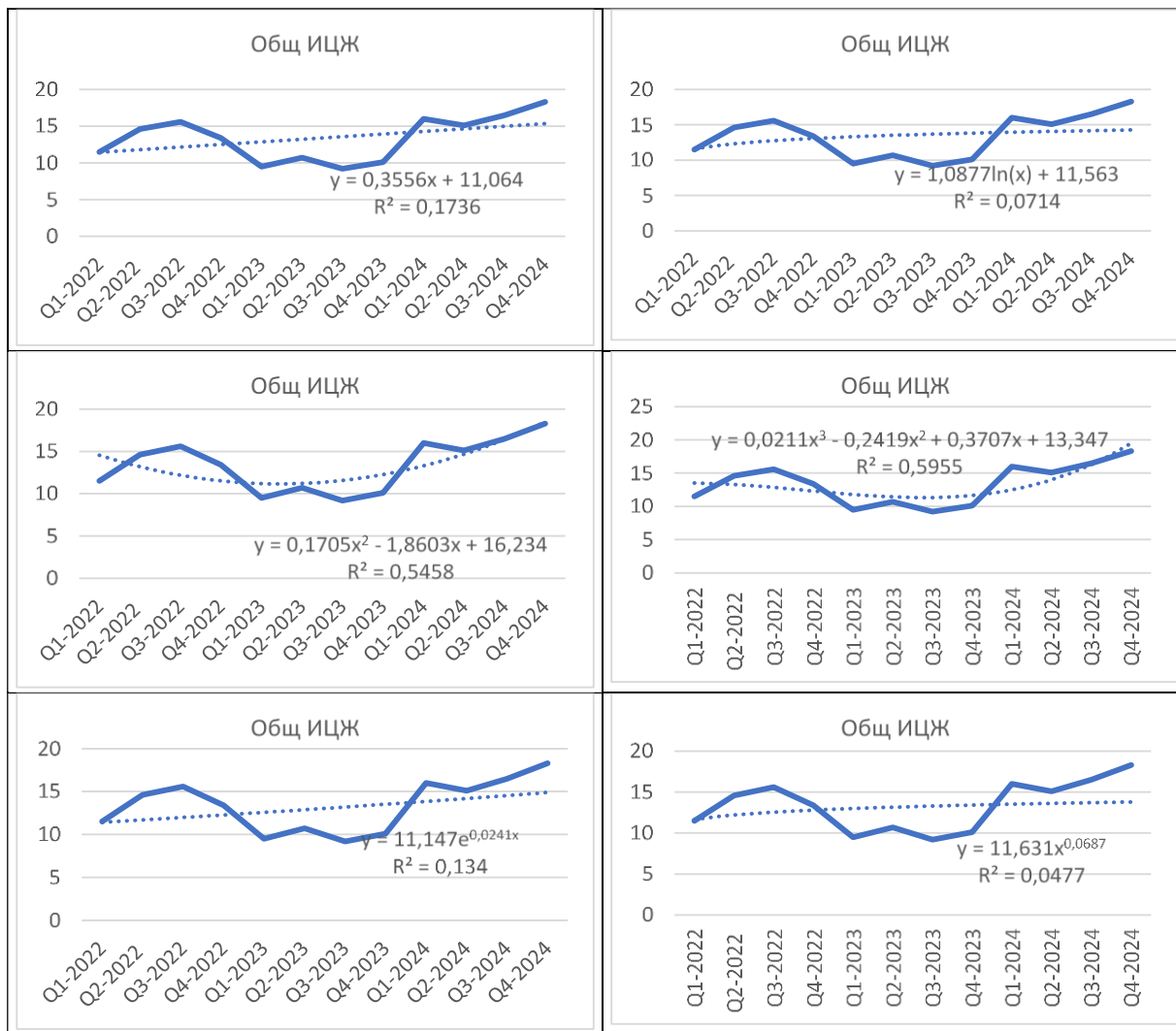
За определяне границите на изменение на индекса на цените на жилищата на национално ниво по тримесечия, на базата на официални статистически данни от НСИ по тримесечия за 2022 г., 2023 г. и 2024 г. Динамиката на индекса е представена на следващата фигура, от която се вижда, че през третото и четвъртото тримесечие на 2023 г. е наблюдава сближаване на стойностите на общия индекс на цените на жилищата, на индекса на цените на съществуващите жилища и на индекса на цените на новите жилища.

Фигура 7 – Динамика на общия индекс на цените на жилищата, на индекса на цените на съществуващите жилища и на индекса на цените на новите жилища

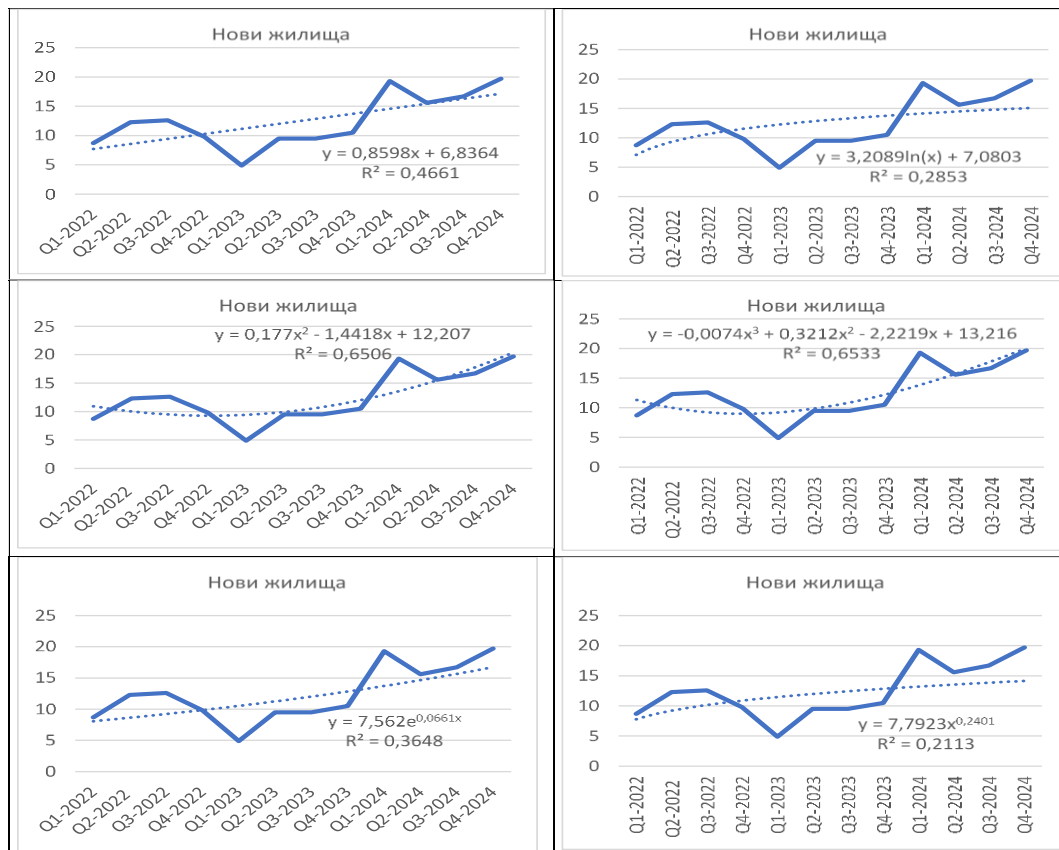
Анализът се фокусира върху проследяване тенденцията в изменението на общия индекс на цените на жилищата, на индекса на цените на съществуващите жилища и на индекса на цените на новите жилища. Проверката на хипотеза за наличие на тренд посредством автокорелационния коефициент от първи порядък показва, че тенденция се съдържа в общия индекс на цените на жилищата ($r_1 = 0,601795994$), индекса на цените на новите жилища ($r_1 = 0,689007506$) и в индекса на цените на съществуващите жилища ($r_1 = 0,590291335$). Получените емпирични стойности на коефициента на автокорелация от първи порядък са по-високи от теоретичните при равнище на значимост 0,05 или 5%, като критичните стойности са в интервала от -0,516 до 0,348.

Тествани са следните модели на тенденция – линеен, логаритмичен, полином от втора степен, полином от трета степен, експоненциална функция и степенна функция. На следващите фигури са представени трендовите модели, характеризиращи динамиката на общия индекс на цените на жилищата, индекса на новите жилища и индекса на цените на съществуващите жилища.

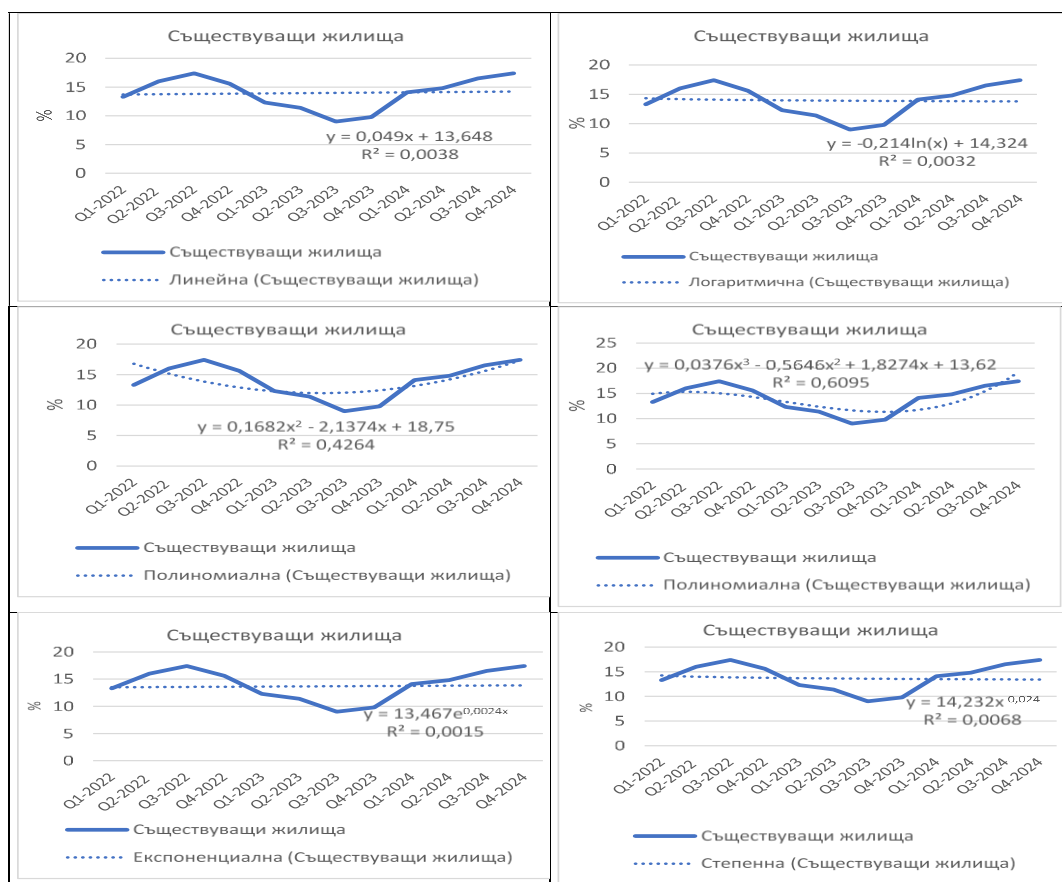

Фигура 8- Трендови модели на общия индекс на цените на жилищата

Трендовите модели, които най-точно характеризират тенденцията в динамиката на общия индекс на цените на жилищата, на цените на новите жилища и на цените на съществуващите жилища са полиноми от трета степен.

Фигура 9- Трендови модели на индекса на новите жилища

Фигура 10- Трендови модели на индекса на съществуващите жилища

В резултат на извършения анализ се установи, че трендовите модели, които най-точно характеризират тенденцията в динамиката на общия индекс на цените на жилищата, индекса на цените на новите жилища и на индекса на съществуващите жилища, са полиномите от трета степен.

Общият индекс на цените на жилищата съдържа динамиката на цените както на съществуващите, така и на индекса на новите жилища, поради което е най-подходящ да бъде включен като факторна променлива при анализа на чувствителността на покритието на КИП. За изследваните тримесечия общият индекс на цените на жилищата варира между 9,2% и 18,3%, като размахът на вариацията е 9,1 процентни пункта.

На основата на сценарийните стойности на общия индекс на цените на жилищата са изчислени сценарийните стойности на покритието на КИП в % (20 сценария, представени в таблица 5). Вариацията в сценарийните стойности на общия индекс на цените на жилищата показва, че при отделните сценарии може да се заложи промяна в общия индекс на цените на жилищата с 1% за всеки сценарий в граници на изменение от -8,47% до +8,47%.

Характеристики на стрес тестовете на покритието на КИП спрямо изменение на общия индекс на цените на жилищата

N	Стресирани ст-ст		КИП %			Граница на чувствителност		
	Изменение	Стойност	База	Стрес	Промяна	Стойност	Изменение %	
							спрямо базисния КИП %	спрямо КИП %
0	-8,47	1,08	168,33	174,14	5,81	174,14	5,81	0,00
1	-7,63	1,09	168,33	174,40	6,07	174,3272	6,00	-0,07
2	-6,78	1,1	168,33	174,66	6,33	174,5859	6,26	-0,07
3	-5,93	1,11	168,33	174,90	6,57	174,8399	6,51	-0,06
4	-5,08	1,12	168,33	175,15	6,82	175,0892	6,76	-0,06
5	-4,24	1,13	168,33	175,39	7,06	175,3335	7,00	-0,05
6	-3,39	1,14	168,33	175,62	7,29	175,5729	7,24	-0,05
7	-2,54	1,15	168,33	175,85	7,52	175,8071	7,48	-0,04
8	-1,69	1,16	168,33	176,08	7,75	176,0362	7,71	-0,04
9	-0,85	1,17	168,33	176,29	7,96	176,2599	7,93	-0,03
10	0,00	1,18	168,33	176,51	8,18	176,4782	8,15	-0,03
11	0,85	1,19	168,33	176,71	8,38	176,6909	8,36	-0,02
12	1,69	1,2	168,33	176,91	8,58	176,898	8,57	-0,02
13	2,54	1,21	168,33	177,11	8,78	177,0993	8,77	-0,01
14	3,39	1,22	168,33	177,30	8,97	177,2948	8,96	-0,01
15	4,24	1,23	168,33	177,48	9,15	177,4843	9,15	0,00
16	5,08	1,24	168,33	177,66	9,33	177,6678	9,34	0,01
17	5,93	1,25	168,33	177,83	9,50	177,8451	9,52	0,01
18	6,78	1,26	168,33	177,83	9,50	178,0162	9,69	0,18
19	7,63	1,27	168,33	177,83	9,50	178,0162	9,69	0,18
20	8,47	1,28	168,33	177,83	9,50	178,0162	9,69	0,18

- При разгледаните сценарии на изменение на общия индекс на цените на жилищата границите на вариране на покритието на КИП са между 174,14% и 177,83%. Вариацията на КИП спрямо базисния КИП е слабо изразена – средното квадратично отклонение е 8,1174 процентни пункта, а коефициентът на вариация е 4,8223 %. При оценката на вариацията на покритието на КИП спрямо средната сценарийна стойност се установи, че тя също е слабо изразена – средното квадратично отклонение е 1,2069 процентни пункта, а коефициентът на вариация е 0,6844%, което потвърждава, че измененията на покритието на КИП под влияние на промените в общия индекс на цените на жилищата са малки и не водят до съществени промени в покритието на КИП.
- Средният абсолютен прираст на покритието на КИП на база всички сценарии е 0,184449097 процентни пункта, на базата на които е идентифицирана чувствителността на покритието на КИП

и са конструирани съответстващите им стойности на КИП. Изменението на база границата на чувствителност на покритието на КИП спрямо базисния КИП също е в минимално - стандартното отклонение 8,125841558 процентни пункта, а спрямо стрес стойностите на покритието на КИП % е още по слабо изразено, дори почти липсва вариация – стандартното отклонение е 0,079388691 процентни пункта. Вариацията в сценарийните стойности на покритието на КИП е слабо изразена, което се проявява и в границата на чувствителност, като основната причина за това, е устойчивата цена на притежаваните имоти.

Формата и силата на зависимостта на КИП от промените на общия индекс на цените на жилищата е измерена на основата на единична регресия и корелация. Прилагайки метода на конкуриращите се модели и избора на най-подходящ модел е чрез оценка на линеен модел, полином от втора степен (парабола), полином от трета степен (кубична) функция, логаритмична функция, степенна функция и експоненциална функция. Тестваните модели на зависимост са представени на следващите фигури, а в таблиците са поместени характеристиките на моделите.

При линейния регресионен модел на зависимостта между общия индекс на цените на жилищата и КИП е налице много силна корелационна зависимост ($r=0,989001$, коефициент на детерминация $R^2=0,978123$). Регресионния коефициент $\beta=19,7127$ показва с колко единици се променя покритието на КИП при промяна на общия индекс на цените на жилищата с единица. Зависимостта е права положителна – при нарастване на общия индекс на цените на жилищата нараства и покритието на КИП и обратно – при намаляване на общия индекс на цените на жилищата намалява и покритието на КИП. Моделът е адекватен и параметрите са статистически значими $P\text{-value}<0,05$.

При регресионния модел на парабола полином от втора степен) също е налице много силна корелационна зависимост ($r=0,998219$, $R^2=0,996441$, $R\text{ Square}=0,996046$). Регресионния коефициент $\beta=63,001$ показва с колко мерни единици се променя покритието на КИП при общия индекс на цените на жилищата с единица, но при ускорение $\gamma=137,6672$. Зависимостта е права положителна. Моделът е адекватен и параметрите са статистически значими $P\text{-value}<0,05$.

При регресионния модел на кубична функция (полином от трета степен) е налице много силна корелационна зависимост ($r=0,999433$, $R^2=0,998867$, $\text{Adjusted } R\text{ Square}=0,998667$). Зависимостта също е права положителна. Моделът е адекватен, но параметрите не са статистически значими $P\text{-value}>0,05$.

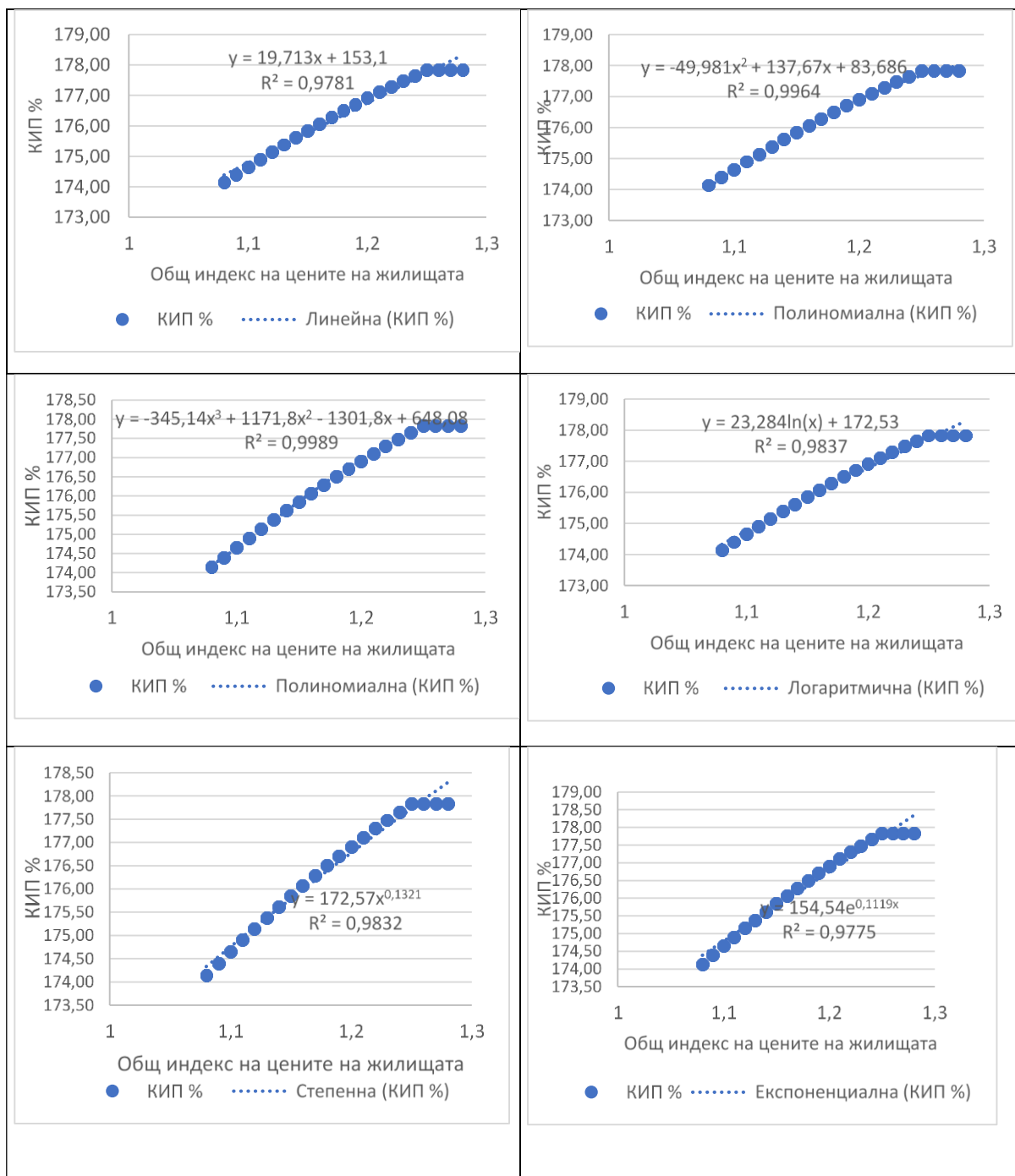
При регресионния модел на логаритмична функция е налице много силна корелационна зависимост ($r=0,991808$, $R^2=0,983684$, $\text{Adjusted } R\text{ Square}=0,982825$). Зависимостта също е права положителна. Моделът е адекватен и параметрите са статистически значими $P\text{-value}<0,05$.

При регресионния модел на степенна функция е налице много силна корелационна зависимост ($r=0,991568$, $R^2=0,983207$, $\text{Adjusted } R\text{ Square}=0,982323$). Зависимостта също е права положителна. Моделът е адекватен, параметрите са статистически значими $P\text{-value}<0,05$.

При регресионния модел на експоненциална функция е налице много силна корелационна зависимост ($r=0,9887$, $R^2=0,977527$, $\text{Adjusted } R\text{ Square}=0,976344$). Зависимостта е права положителна. Моделът е адекватен и параметрите са статистически значими $P\text{-value}<0,05$.

Характеристики на апробираните модели на зависимостта между общия индекс на цените на жилищата и КИП

Модели	r	R^2	R^2_{adj}	F	$P\text{-value}$
$y = 153,0961 + 19,71278x$	0,9890	0,9781	0,9770	849,475	<0,05
$y = 83,68631 + 137,6672x - 49,9807x^2$	0,9982	0,9964	0,9961	2519,901	<0,05
$y = 648,0776 - 1301,77x + 1171,804x^2 - 345,137x^3$	0,9994	0,9989	0,9987	4995,886	<0,05
$y = 172,5341 + 23,2842 \ln(x)$	0,9918	0,9837	0,9828	1145,476	<0,05
$y = 172,57x^{0,1321}$	0,9916	0,9832	0,9823	1112,406	<0,05
$y = 154,54e^{0,1119x}$	0,9887	0,9775	0,9763	826,4516	<0,05

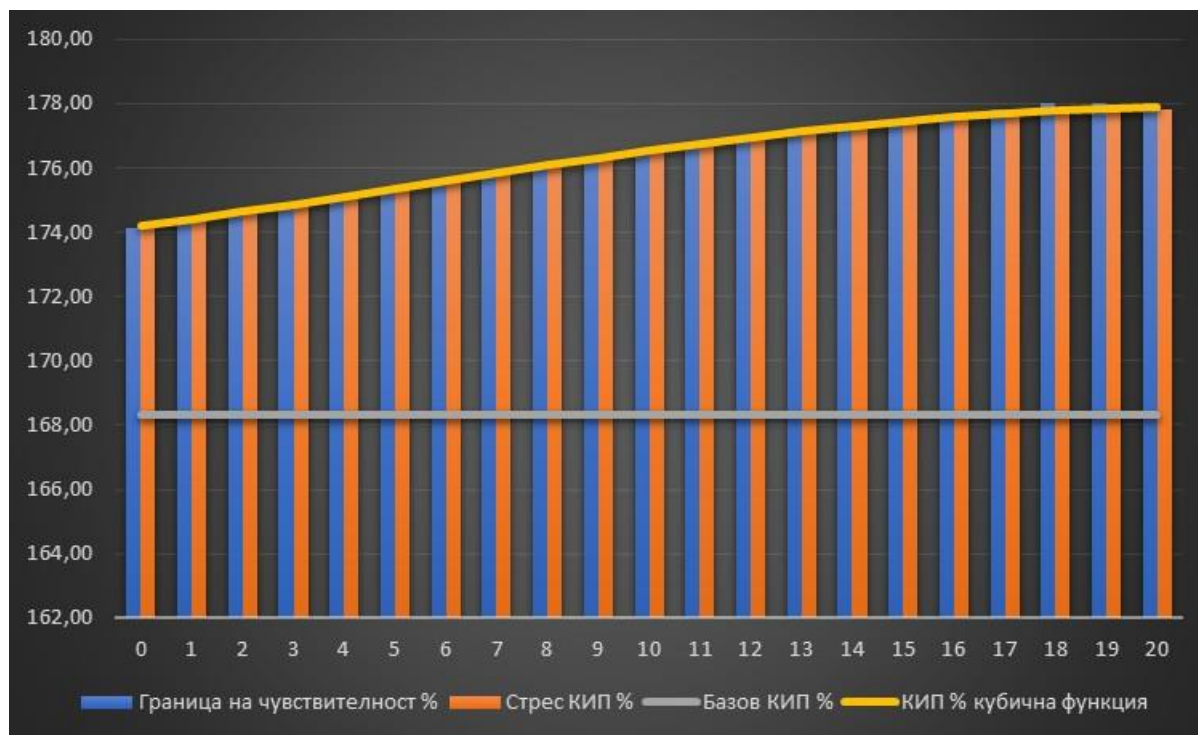
Фигура 11 - Регресионни модели на зависимостта между общия индекс на цените на жилищата и покритието на КИП

Шестте тествани модела на зависимост са адекватни – емпиричната стойност на критерия Фишер F е по-висока от теоретичната, от което следва че всички разглеждани модели могат да бъдат използвани за характеризирание на анализиранията зависимост. Теоретичните стойности на покритието на КИП при различните сценарии и модели на зависимостта са поместени в таблица 13 и от тях ясно се вижда, че имат много близки значения.

Теоретични стойности на КИП по апробираните модели на зависимостта между общия индекс на цените на жилищата и КИП

Сценарии	КИП %					
	Линеен модел	парабола	кубична функция	логаритмична функция	степенна функция	експоненциална функция
0	174,3859	174,0694	174,1874	174,326	174,3334	172,715
1	174,5831	174,3615	174,4087	174,5406	174,5458	172,715
2	174,7802	174,6436	174,6386	174,7533	174,7565	172,715
3	174,9773	174,9157	174,8751	174,964	174,9655	172,715
4	175,1744	175,1778	175,1161	175,1728	175,1729	172,715
5	175,3716	175,4299	175,3595	175,3798	175,3787	172,715
6	175,5687	175,672	175,6032	175,585	175,583	172,715
7	175,7658	175,9041	175,8453	175,7883	175,7857	172,715
8	175,963	176,1262	176,0836	175,9899	175,9868	172,715
9	176,1601	176,3383	176,316	176,1898	176,1865	172,715
10	176,3572	176,5405	176,5405	176,3879	176,3847	172,715
11	176,5543	176,7326	176,755	176,5844	176,5814	172,715
12	176,7515	176,9147	176,9574	176,7793	176,7767	172,715
13	176,9486	177,0869	177,1457	176,9725	176,9707	172,715
14	177,1457	177,249	177,3178	177,1642	177,1632	172,715
15	177,3428	177,4012	177,4716	177,3542	177,3543	172,715
16	177,54	177,5433	177,605	177,5428	177,5441	172,715
17	177,7371	177,6755	177,7161	177,7298	177,7326	172,715
18	177,9342	177,7976	177,8026	177,9153	177,9198	172,715
19	178,1314	177,9098	177,8626	178,0994	178,1057	172,715
20	178,3285	178,0119	177,8939	178,282	178,2903	172,715

За всички регресионни модели емпиричната стойност на F- критерия на Фишер е по-голяма от теоретичната стойност на F – критерия, което означава че всички модели са адекватни и могат да бъдат използвани за моделиране на зависимостта между общия индекс на цените на жилищата и покритието на КИП. Стойността на F-критерия на Фишер е най-висока за кубичната функция (полином от трета степен) 4995,886 и това е моделът, който е най-подходящ за описване на зависимостта между общия индекс на цените на жилищата и КИП при разгледаните сценарии. Параметрите на регресионния модел на кубичната функция са статистически значими, а бета-коефициентът показва с колко мерни единици се изменя покритието на КИП при увеличаване на общия индекс на цените на жилищата с единица. На фигурата са представени стойностите на КИП – базисен, КИП % според промяната на общия индекс на цените на жилищата, КИП при корелационна зависимост на логаритмична функция и границата на чувствителността.

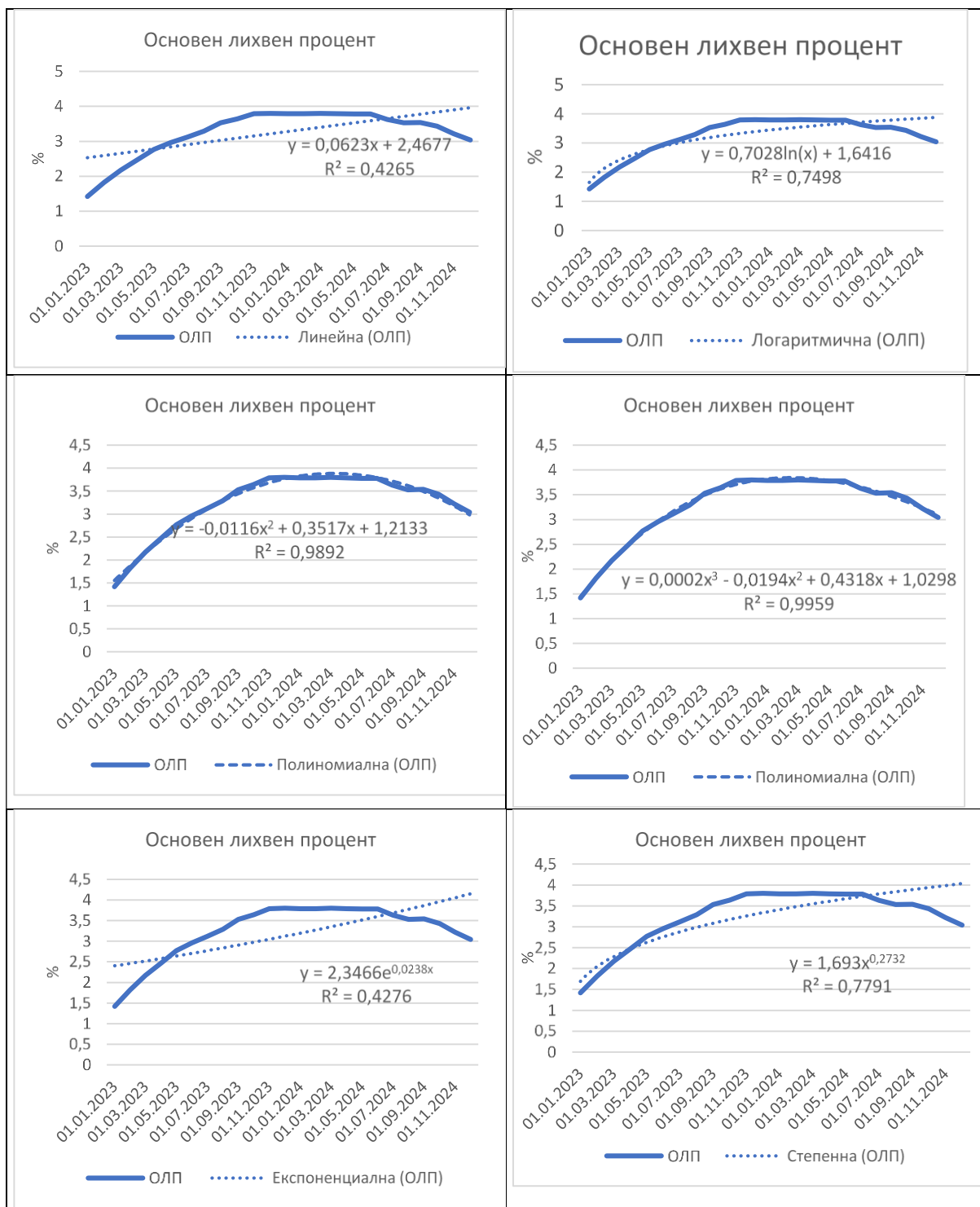
Фигура 12 - Базисен КИП, КИП %, КИП зависимост по парабол, граница на чувствителност

Чувствителност на покритието на КИП спрямо основния лихвен процент

Определянето на границите на изменение на основния лихвен процент се базира на статистиката на БНБ за периода за месец януари 2023 г. месец декември 2024 г. Средната стойност на основния лихвен процент за периода 3,245833 процентни пункта, вариацията измерена чрез средното квадратично отклонение е 0,70539362 процентни пункта, коефициент на вариация е значителен 21,732281 %. Диапазонът на изменение на основния лихвен процент е определен на основата на анализ на тенденцията в изменение и моделирането на тренда. Като генерирането на сценарийните стойности се базира на извършения анализ на темповете на изменение на основния лихвен процент – нарастване на ОЛП до декември 2023 г. и постепенно овладяване на инфлационните процеси и плавното намаляване на основния лихвен процент пред 2024 г.

Анализ на тенденцията в изменението основния лихвен процент.

Проверката на хипотеза за наличие на тренд посредством автокорелационния коефициент от първи порядък показва, че тенденция се съдържа в основния лихвен процент ($r_1 = 0,981794048$). Тествани са следните модели на тенденция – линеен, логаритмичен, полином от втора степен, полином от трета степен, експоненциална функция и степенна функция. На следващите фигури са представени трендовите модели, характеризиращи динамиката на основния лихвен процент. Резултатите от моделирането на тренда на основния лихвен процент за периода 01.01.2023 г.-01.12.2024 г. показват, че статистически значими са всички тествани модели. Най-подходящ модел за описване на тенденцията в основния лихвен процент е моделът на полинома от трета степен – най-високи стойности на коефициента на детерминация $R^2 = 0,995868$, коигирания коефициент на детерминация 0,995248 и F-критерия на Фишер $F = 1606,789006$.

Фигура 13 - Трендови модели на основен лихвен процент за периода 01.01.2023 г.-01.12.2024 г.

На основата на извършения анализ на динамиката на основния лихвен процент и на моделираната тенденция са сегментирани 20 сценария, за които са изчислени измененията на КИП, границата на чувствителността и изменението и спрямо базовия КИП % и спрямо КИП%. Сценариите включват стойности на основния лихвен процент между 1% и 5%, като по този начин се обхваща широк диапазон от вероятни стойности на основния лихвен процент и оценка на ефекта от изменението им върху КИП.

Средната стойност на покритието на КИП е 178,44%, стандартното отклонение е 3,7153%, а коефициентът на вариация е 2,0992%, което показва, че вариацията на покритието на КИП при разгледаните сценарии е слабо изразена.

Средният абсолютен прираст на покритието на КИП за тези сценарии е -- 0,613733441 процентни пункта, на базата на които е идентифицирана чувствителността на покритието на КИП и са конструирани съответстващите им стойности на покритие на КИП.

При разгледаните сценарии на изменение на основния лихвен процент и границите на вариране на покритието на КИП се установи, че вариацията на КИП спрямо базисния КИП е малко по-силно изразена – средното квадратично отклонение е 17,7562 процентни пункта, а коефициентът на 11,1241%. При оценката на вариацията на КИП спрямо средната сценарийна стойност (176,98%) се установи, че тя е още по-слабо изразена – средното квадратично отклонение е 3,7153 процентни пункта, а коефициентът на вариация е 2,0992%, което потвърждава, че измененията на покритието на КИП под влияние на промените в основния лихвен процент са малки до умерени и не водят до съществени промени в покритието на КИП.

Характеристики на стрес тестовете на покритието на КИП спрямо изменение на основния лихвен процент

N	Стресирана ст-ст		КИП %			Граница на чувствителност		
	Изменение	Стойност	Базов КИП	Стрес	Промяна	Стойност	Изменение %	
							спрямо базисния КИП %	спрямо КИП %
0	-66,67	1,00	168,33	183,99	15,66	183,99	15,66	0,00
1	-60,00	1,20	168,33	183,43	15,10	183,44	15,11	0,01
2	-53,33	1,40	168,33	182,88	14,55	182,89	14,56	0,01
3	-46,67	1,60	168,33	182,33	14,00	182,34	14,01	0,00
4	-40,00	1,80	168,33	181,79	13,46	181,79	13,46	0,00
5	-33,33	2,00	168,33	181,25	12,92	181,24	12,91	0,00
6	-26,67	2,20	168,33	180,71	12,38	180,70	12,37	-0,01
7	-20,00	2,40	168,33	180,18	11,85	180,17	11,84	-0,01
8	-13,33	2,60	168,33	179,65	11,32	179,64	11,31	-0,02
9	-6,67	2,80	168,33	179,13	10,80	179,11	10,78	-0,02
10	0,00	3,00	168,33	178,61	10,28	178,58	10,25	-0,02
11	6,67	3,20	168,33	177,58	9,25	178,06	9,73	0,49
12	13,33	3,40	168,33	177,07	8,74	177,03	8,70	-0,03
13	20,00	3,60	168,33	176,56	8,23	176,52	8,19	-0,04
14	26,67	3,80	168,33	176,06	7,73	176,02	7,69	-0,04
15	33,33	4,00	168,33	175,56	7,23	175,51	7,18	-0,05
16	40,00	4,20	168,33	175,06	6,73	175,01	6,68	-0,05
17	46,67	4,40	168,33	174,57	6,24	174,52	6,19	-0,05
18	53,33	4,60	168,33	174,08	5,75	174,03	5,70	-0,06
19	60,00	4,80	168,33	173,60	5,27	173,54	5,21	-0,06
20	66,67	5,00	168,33	173,11	4,78	173,05	4,72	-0,06

Изменението на база границата на чувствителност на КИП спрямо базисния КИП също е слаба до умерена- стандартното отклонение 10,657 процентни пункта и коефициента на вариация 6,331%, а спрямо сценарийните стойности на покритието на КИП % е изключително слаба – стандартното отклонение е 0,11103 процентни пункта и коефициента на вариация е 0,062222. Вариацията на стойностите на границата на чувствителност спрямо средната сценарийна стойност на границата на чувствителност на покритието на КИП, измерена посредством стандартното отклонение, е 3,37876 процентни пункта, а коефициентът на вариация е 1,89353, което означава, че вариацията е много слаба и се проявява и в границата на чувствителност, като основната причина за това, е диапазонът на изменение на стойностите на основния лихвен процент.

Формата и силата на зависимостта на покритието на КИП от стойностите на основния лихвен процент е измерена на основата на единична регресия и корелация. Прилагайки метода на конкуриращите се модели и избора на най-подходящ модел е чрез оценка на линеен модел, полином от втора степен

(парабола), полином от трета степен (кубична) функция, логаритмична функция, степенна функция и експоненциална функция.

При линейния регресионен модел на зависимостта между основния лихвен процент и КИП е налице силна корелационна зависимост, проявяваща се като функционална зависимост ($r=0,999172$, коефициент на детерминация $R^2=0,998345$). Регресионния коефициент $\beta=-2,7729$ показва с колко процентни пункта се променя покритието на КИП при промяна на основния лихвен процент с един процентен пункт. Зависимостта е обратна отрицателна – при нарастване на основния лихвен процент КИП намалява и обратно – при намаляване на основния лихвен процент е налице нарастване на КИП. Моделът е адекватен и параметрите са статистически значими $P\text{-value}<0,05$.

При регресионния модел на парабола също е налице пълна корелационна зависимост, т.е. функционална зависимост ($r=0,99929$ и $R^2=0,99858$). Регресионния коефициент $\beta=-3,0092$ показва с колко единици се променя покритието на КИП при промяна на основния лихвен процент с един процентен пункт, но при ускорение $\gamma=0,0394$. Зависимостта е обратна отрицателна – при нарастване на основния лихвен процент покритието на КИП намалява и обратно – при намаляване на основния лихвен процент е налице нарастване на покритието на КИП. Моделът е адекватен и два от параметрите са статистически значими $P\text{-value}<0,05$.

При регресионния модел на кубична функция x (полином от трета степен) е налице пълна корелационна зависимост, която в случая се проявява като функционална зависимост ($r=0,999592$, $R^2=0,999184$). Зависимостта също е обратна отрицателна – с нарастване на основния лихвен процент покритието на КИП намалява и обратното при намаляване на основния лихвен процент КИП нараства. Моделът е адекватен и параметрите са статистически значими $P\text{-value}>0,05$.

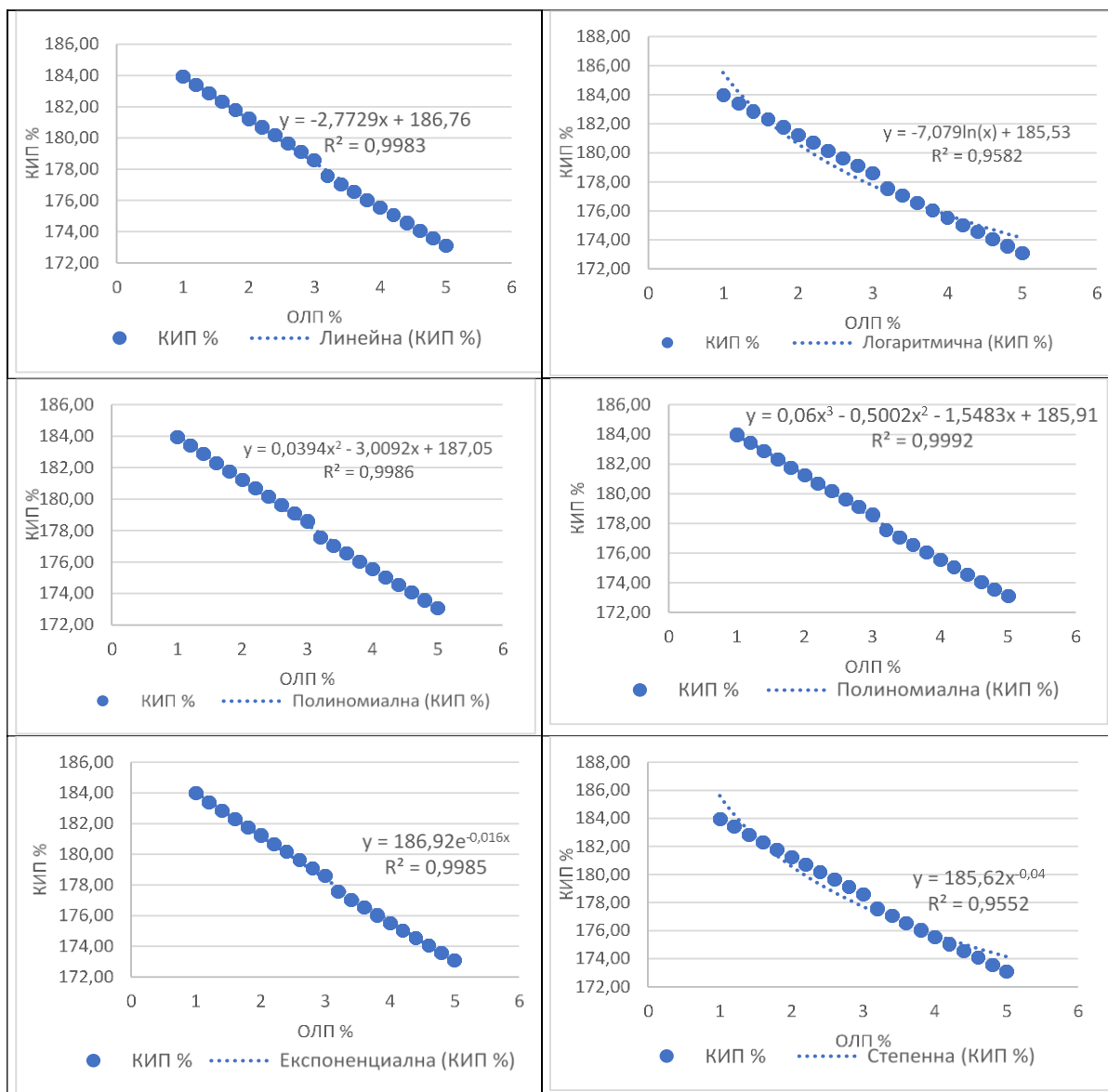
При регресионния модел на логаритмична функция е налице пълна корелационна зависимост, която в случая се проявява като функционална зависимост ($r=0,978888$, $R^2=0,958221$). Зависимостта също е обратна отрицателна – с нарастване на основния лихвен процент покритието на КИП намалява и обратното при намаляване на основния лихвен процент КИП нараства. Моделът е адекватен и параметрите са статистически значими $P\text{-value}>0,05$.

При регресионния модел на степенна функция е налице пълна корелационна зависимост, която в случая се проявява като функционална зависимост ($r=0,977353$, $R^2=0,955218$). Зависимостта също е обратна отрицателна – с нарастване на основния лихвен процент покритието на КИП намалява и обратното при намаляване на основния лихвен процент КИП нараства. Моделът е адекватен и параметрите са статистически значими $P\text{-value}>0,05$.

При регресионния модел на експоненциална функция е налице пълна корелационна зависимост, която в случая се проявява като функционална зависимост ($r=0,999255$, $R^2=0,99851$). Зависимостта също е обратна отрицателна – с нарастване на основния лихвен процент покритието на КИП намалява и обратното при намаляване на основния лихвен процент КИП нараства. Моделът е адекватен и параметрите са статистически значими $P\text{-value}>0,05$.

Характеристики на моделите

Модели	r	R^2	R^2_{adj}	F	$P\text{-value}$
$y = 186,756 - 2,77292x$	0,9992	0,9984	0,9983	11462,08	$<0,05$
$y = 187,0526 - 3,00926x + 0,03973x^2$	0,9993	0,9986	0,9984	6327,514	$<0,05$
$y = 185,9073 - 1,5483x - 0,5002 + 0,05995x^3$	0,9996	0,9992	0,9990	6936,751	$<0,05$
$y = 185,5251 - 7,07862 \ln(x)$	0,9789	0,9582	0,9560	435,7764	$<0,05$
$y = 185,62x^{-0,04}$	0,9774	0,9552	0,9529	405,251	$<0,05$
$y = 186,92e^{-0,016x}$	0,9993	0,9985	0,9984	12732,83	$<0,05$

Фигура 14 – Регресионни модели на зависимостта между основния лихвен процент и покритието на КИП

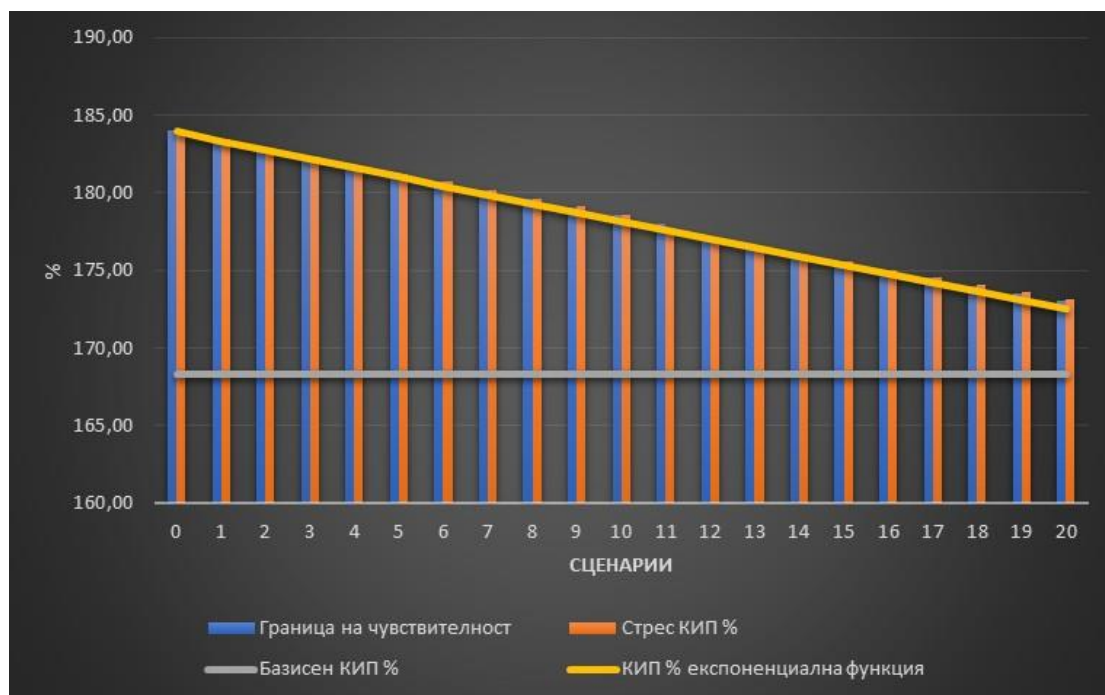
Тестваните шест модела на зависимост между основния лихвен процент и КИП – линеен, парабола, кубична функция, логаритмична, степенна и експоненциална функции са адекватни ($F_{\text{em}} > F_t$) и могат да бъдат използвани за представяне на тази зависимост. Теоретичните стойности на КИП при различните сценарии и модели на зависимостта са поместени в следващата таблица.

Теоретични стойности на КИП по апробираните модели на зависимостта между основния лихвен процент и покритието на КИП

Сценарии	КИП %					
	Линеен модел	парабола	кубична функция	логаритмична функция	степенна функция	експоненциална функция
0	183,9831	184,0828	183,9188	185,5251	185,62	183,9531
1	183,4285	183,4983	183,4327	184,2345	184,2712	183,3653
2	182,8739	182,917	182,9239	183,1433	183,1385	182,7795

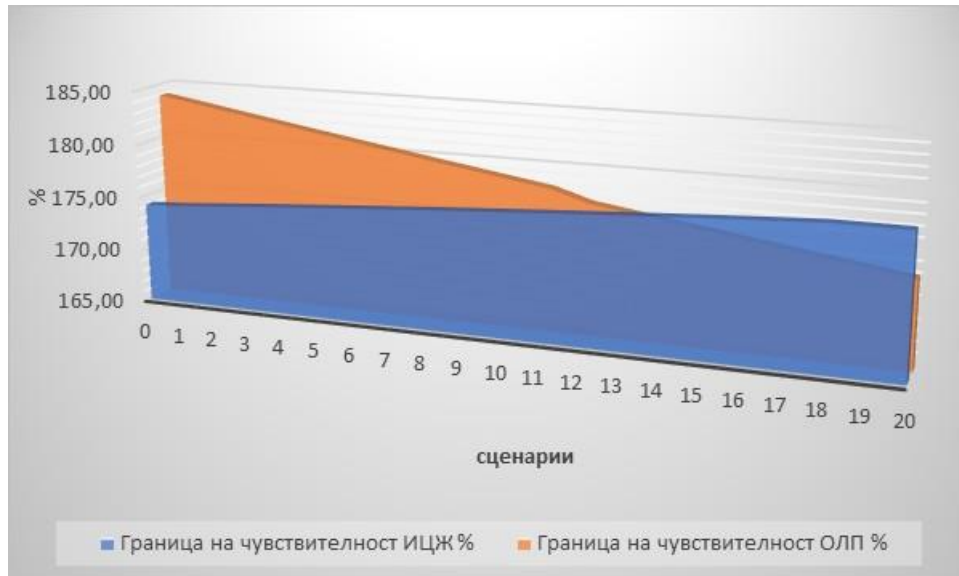
3	182,3193	182,3388	182,3952	182,1981	182,1629	182,1955
4	181,7647	181,7637	181,8495	181,3644	181,3067	181,6134
5	181,2102	181,1918	181,2896	180,6186	180,5442	181,0332
6	180,6556	180,623	180,7186	179,9439	179,8572	180,4548
7	180,101	180,0574	180,1391	179,328	179,2323	179,8783
8	179,5464	179,495	179,5542	178,7614	178,6594	179,3036
9	178,9918	178,9357	178,9667	178,2368	178,1306	178,7307
10	178,4372	178,3795	178,3795	177,7484	177,6397	178,1597
11	177,8827	177,8265	177,7954	177,2916	177,1817	177,5905
12	177,3281	177,2766	177,2173	176,8624	176,7525	177,0231
13	176,7735	176,7299	176,6482	176,4578	176,3489	176,4575
14	176,2189	176,1864	176,0908	176,0751	175,9679	175,8938
15	175,6643	175,6459	175,5481	175,712	175,6072	175,3318
16	175,1097	175,1087	175,0229	175,3667	175,2648	174,7717
17	174,5552	174,5746	174,5182	175,0374	174,939	174,2133
18	174,0006	174,0436	174,0367	174,7227	174,6282	173,6567
19	173,446	173,5158	173,5814	174,4214	174,3312	173,1019
20	172,8914	172,9911	173,1552	174,1325	174,0468	172,5488

Стойността на F-критерия на Фишер е най-висока за експоненциалната функция 12752,83 и това е моделът, който е най-подходящ за описване на зависимостта между основния лихвен процент и КИП при разглежданите сценарии. На следващата фигура са представени стойностите на КИП – базисен, КИП % според промяната на основния лихвен процент, покритие на КИП при зависимост по кубична функция и границата на чувствителността.

Фигура 15 - Базисен КИП, КИП %, КИП зависимост по експоненциална функция, граница на чувствителност

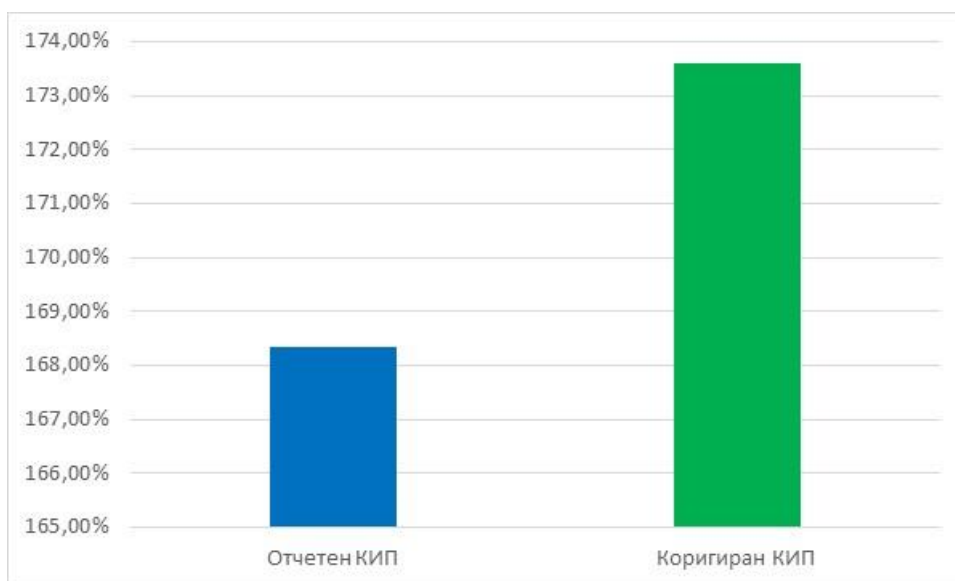
Анализът на чувствителността на КИП показва, че под влияние на промените в основния лихвен процент стойностите на покритието на КИП варират в по-голям диапазон, докато измененията в покритието на КИП под влияние на промените в общия индекс на цените на жилищата са по-малко волатилни. Границата на чувствителността на покритието на КИП е малко по-висока спрямо основния лихвен процент в сравнение с индекса на цените на жилищата, т.е. чувствителността на покритието на КИП от основния лихвен процент е по-изразена и мониторингът на изменение и въздействие е изключително важен в процеса на управление на рисковете.

Фигура 16 - Граница на чувствителност на покритието на КИП при сценарии с промяна на валутния курс USD/BGN и на симетричната корекция

Анализ на чувствителността на КИП спрямо дюрацията

Дюрация е показател за срока на изплащане на заетата сума, определя се като средно претеглен срок до падежа на паричните потоци на облигацията. Колкото по-дълъг е срокът до падежа, толкова по-големи са дюрацията и променливостта в цената, а колкото по-голям е купонът, толкова по-малки са дюрацията и съответно променливостта в цената. От извършения анализ се установи, че отчетния КИП (168,33%) се увеличава и коригираният КИП е 173,60%. Получените стойности попадат във вече установената граница на чувствителност при сценарийните стойности на основния лихвен процент.

Фигура 17 - Отчетен КИП и коригиран КИП

Двухфакторен анализ на чувствителността

Двухфакторният анализ на чувствителността се базира отново на изследването на зависимостта между влияещите фактори и резултата. В случая се прилага методология на множествен регресионен и корелационен анализ. Спецификацията на множествения регресионен модел включва като факторни променливи общия индекс на цените на жилищата и основния лихвен процент, а като резултативна или зависима променлива – покритието на КИП.

На база на разработените сценарии – 21 бр. сценарии (от 0 до 20) за промените в общия индекс на цените на жилищата и за основния лихвен процент, са направени са генерирани 441 бр. сценарийни стойности, поместени в следващата таблица, отразяващи комбинациите от съвместното влияние на двата фактора върху покритието на КИП и на тази база се извършва последващ анализ и оценка на чувствителността.

Диапазонът на разсейване на стойностите на покритието на КИП е между 171,86% и 195,77%, като стойностите, които са най-близки до екстремалните значения, съответно са визуализирани в червен цвят за значенията, които са близки до най-ниската стойност на покритието на КИП, а със зелено са маркирани значенията, които са близки до най-високата стойност на покритие на КИП. С жълто са маркирани стойностите на покритието на КИП, които са близки до средното значение. Средната стойност на покритието на КИП е 183,99%, а вариацията в стойностите на КИП е малка – стандартното отклонение е 5,21 процентни пункта, а коефициента на вариация е 2,83%.

Разпределение на покритието на КИП при съвместното влияние на общия индекс на цените на жилищата и основния лихвен процент

	Основен лихвен процент																					
ИЦЖ	1	1,2	1,4	1,6	1,8	2	2,2	2,4	2,6	2,8	3	3,2	3,4	3,6	3,8	4	4,2	4,4	4,6	4,8	5	
1,08	182,61%	182,03%	181,46%	180,89%	180,33%	179,77%	179,22%	178,67%	178,12%	177,58%	177,04%	176,50%	175,97%	175,45%	174,92%	174,40%	173,89%	173,37%	172,87%	172,36%	171,86%	
1,09	183,33%	182,76%	182,19%	181,62%	181,05%	180,49%	179,94%	179,39%	178,84%	178,30%	177,76%	177,22%	176,69%	176,16%	175,64%	175,12%	174,60%	174,09%	173,58%	173,07%	172,57%	
1,1	184,06%	183,48%	182,91%	182,34%	181,77%	181,21%	180,66%	180,11%	179,56%	179,01%	178,47%	177,94%	177,40%	176,88%	176,35%	175,83%	175,31%	174,80%	174,29%	173,78%	173,28%	
1,11	184,78%	184,20%	183,63%	183,06%	182,49%	181,93%	181,37%	180,82%	180,27%	179,73%	179,18%	178,65%	178,11%	177,58%	177,06%	176,54%	176,02%	175,50%	174,99%	174,49%	173,98%	
1,12	185,49%	184,91%	184,34%	183,77%	183,20%	182,64%	182,08%	181,53%	180,98%	180,43%	179,89%	179,35%	178,82%	178,29%	177,76%	177,24%	176,72%	176,21%	175,69%	175,19%	174,68%	
1,13	186,20%	185,62%	185,05%	184,48%	183,91%	183,35%	182,79%	182,24%	181,69%	181,14%	180,60%	180,06%	179,52%	178,99%	178,46%	177,94%	177,42%	176,91%	176,39%	175,88%	175,38%	
1,14	186,91%	186,33%	185,76%	185,18%	184,62%	184,05%	183,49%	182,94%	182,39%	181,84%	181,30%	180,76%	180,22%	179,69%	179,16%	178,64%	178,12%	177,60%	177,09%	176,58%	176,07%	
1,15	187,61%	187,03%	186,46%	185,88%	185,32%	184,75%	184,19%	183,64%	183,08%	182,54%	181,99%	181,45%	180,92%	180,38%	179,85%	179,33%	178,81%	178,29%	177,78%	177,27%	176,76%	
1,16	188,31%	187,73%	187,15%	186,58%	186,01%	185,45%	184,89%	184,33%	183,78%	183,23%	182,68%	182,14%	181,61%	181,07%	180,54%	180,02%	179,50%	178,98%	178,46%	177,95%	177,45%	
1,17	189,01%	188,42%	187,85%	187,27%	186,70%	186,14%	185,58%	185,02%	184,46%	183,92%	183,37%	182,83%	182,29%	181,76%	181,23%	180,70%	180,18%	179,66%	179,15%	178,63%	178,13%	
1,18	189,70%	189,11%	188,53%	187,96%	187,39%	186,82%	186,26%	185,70%	185,15%	184,60%	184,05%	183,51%	182,97%	182,44%	181,91%	181,38%	180,86%	180,34%	179,82%	179,31%	178,80%	
1,19	190,38%	189,80%	189,22%	188,64%	188,07%	187,50%	186,94%	186,38%	185,83%	185,28%	184,73%	184,19%	183,65%	183,11%	182,58%	182,05%	181,53%	181,01%	180,50%	179,98%	179,47%	
1,2	191,06%	190,47%	189,89%	189,32%	188,75%	188,18%	187,62%	187,06%	186,50%	185,95%	185,40%	184,86%	184,32%	183,78%	183,25%	182,72%	182,20%	181,68%	181,16%	180,65%	180,14%	
1,21	191,73%	191,15%	190,57%	189,99%	189,42%	188,85%	188,29%	187,73%	187,17%	186,62%	186,07%	185,53%	184,99%	184,45%	183,92%	183,39%	182,86%	182,34%	181,83%	181,31%	180,80%	
1,22	192,40%	191,82%	191,23%	190,66%	190,08%	189,51%	188,95%	188,39%	187,83%	187,28%	186,73%	186,19%	185,65%	185,11%	184,58%	184,05%	183,52%	183,00%	182,48%	181,97%	181,46%	
1,23	193,06%	192,48%	191,90%	191,32%	190,74%	190,17%	189,61%	189,05%	188,49%	187,94%	187,39%	186,84%	186,30%	185,77%	185,23%	184,70%	184,18%	183,65%	183,14%	182,62%	182,11%	
1,24	193,72%	193,13%	192,55%	191,97%	191,40%	190,83%	190,26%	189,70%	189,14%	188,59%	188,04%	187,49%	186,95%	186,42%	185,88%	185,35%	184,82%	184,30%	183,78%	183,27%	182,76%	
1,25	194,37%	193,78%	193,20%	192,62%	192,05%	191,48%	190,91%	190,35%	189,79%	189,24%	188,69%	188,14%	187,60%	187,06%	186,52%	185,99%	185,47%	184,94%	184,42%	183,91%	183,40%	
1,26	194,84%	194,25%	193,67%	193,09%	192,51%	191,94%	191,38%	190,81%	190,25%	189,70%	189,15%	188,60%	188,06%	187,52%	186,99%	186,46%	185,93%	185,41%	184,89%	184,37%	183,86%	
1,27	195,30%	194,71%	194,13%	193,55%	192,98%	192,41%	191,84%	191,28%	190,72%	190,17%	189,61%	189,07%	188,53%	187,99%	187,45%	186,92%	186,40%	185,87%	185,35%	184,84%	184,32%	
1,28	195,77%	195,18%	194,59%	194,02%	193,44%	192,87%	192,30%	191,74%	191,18%	190,63%	190,08%	189,53%	188,99%	188,45%	187,92%	187,39%	186,86%	186,34%	185,82%	185,30%	184,79%	

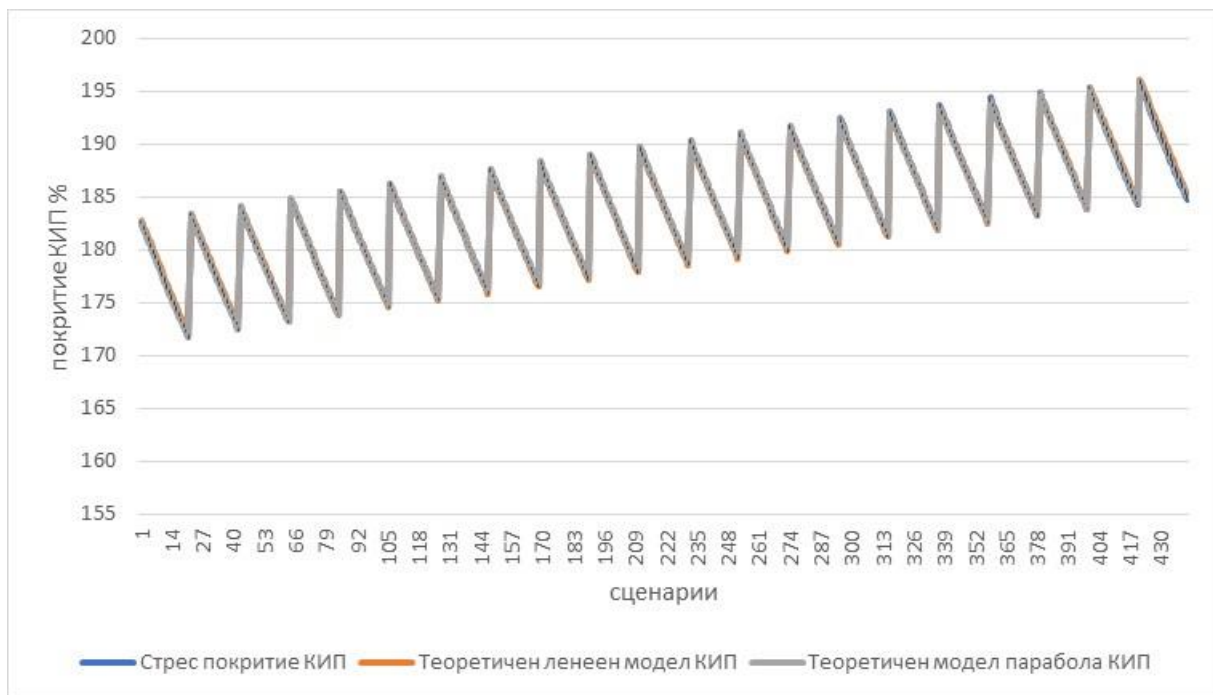
Чувствителността на покритието на КИП към промените в общия индекс на цените на жилищата и основния лихвен процент е установена посредством множествена регресия и корелация (x_1 – общия индекс на цените на жилищата и x_2 – основен лихвен процент, y – покритие на КИП. Тествани са линеен и параболичен двухфакторен регресионен модел на зависимостта между в общия индекс на цените на жилищата и основния лихвен процент и покритието на КИП. Характеристиките на моделите са представени в следващата таблица.

Чрез приложения метод на конкуриращите се множествени регресионни модели се установи, че и двата модела са адекватни ($F_{em} > F_t$) и параметрите на моделите са статистически значими ($P\text{-value} < 0,05$) и може да се използват за изразяване на зависимостта и за прогнозиране на стойностите

на КИП при промяна на в общия индекс на цените на жилищата и на основния лихвен процент, но все пак по-добрият от двата модела е множественият регресионен модел на парабол, за който стойността на корелационния коефициент, коефициента на детерминация и F – критерия са по-високи. Характеристиките на моделите са представени в следващите таблици.

Характеристики на множествените регресионни модели

Модели	r	R^2	R^2_{adj}	F	P -value
$y = 113,5724 + 66,58975x_1 - 2,72016x_2$	0,999363	0,998727	0,998722	171859,1	<0,05
$y = 48,33951 + 178,0745x_1 - 47,2393x_1^2 - 3,01477x_2 + 0,0491x_2^2$	0,999879	0,999757	0,999755	448942	<0,05

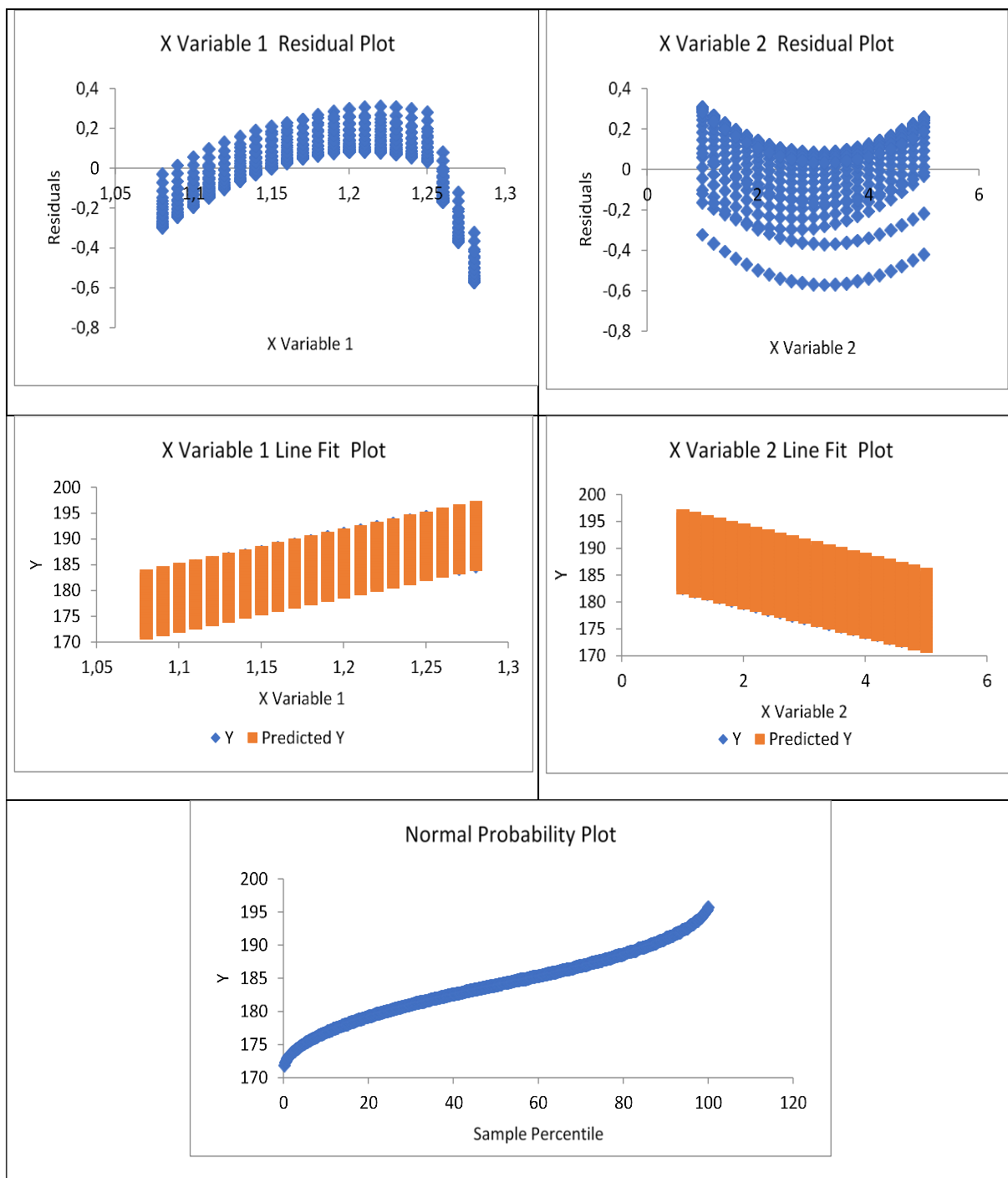
Фигура 18 – Стрес стойности на покритието на КИП, теоретични стойности при линеен модел и парабол

Изследваната корелационна връзка ясно показва значимостта на двата изследвани фактора – коефициентът на детерминация е 0,999 или 99,9% и показва, че 99,9% от вариацията на покритието на КИП е породено от вариацията в общия индекс на цените на жилищата и основния лихвен процент, като покритието на КИП е чувствително на промяната в съотношението на тези фактори. Това е и напълно логично, и това се дължи на обективността при подбора на фактори, които да бъдат включени в модела, съобразен с тяхната същност и особености

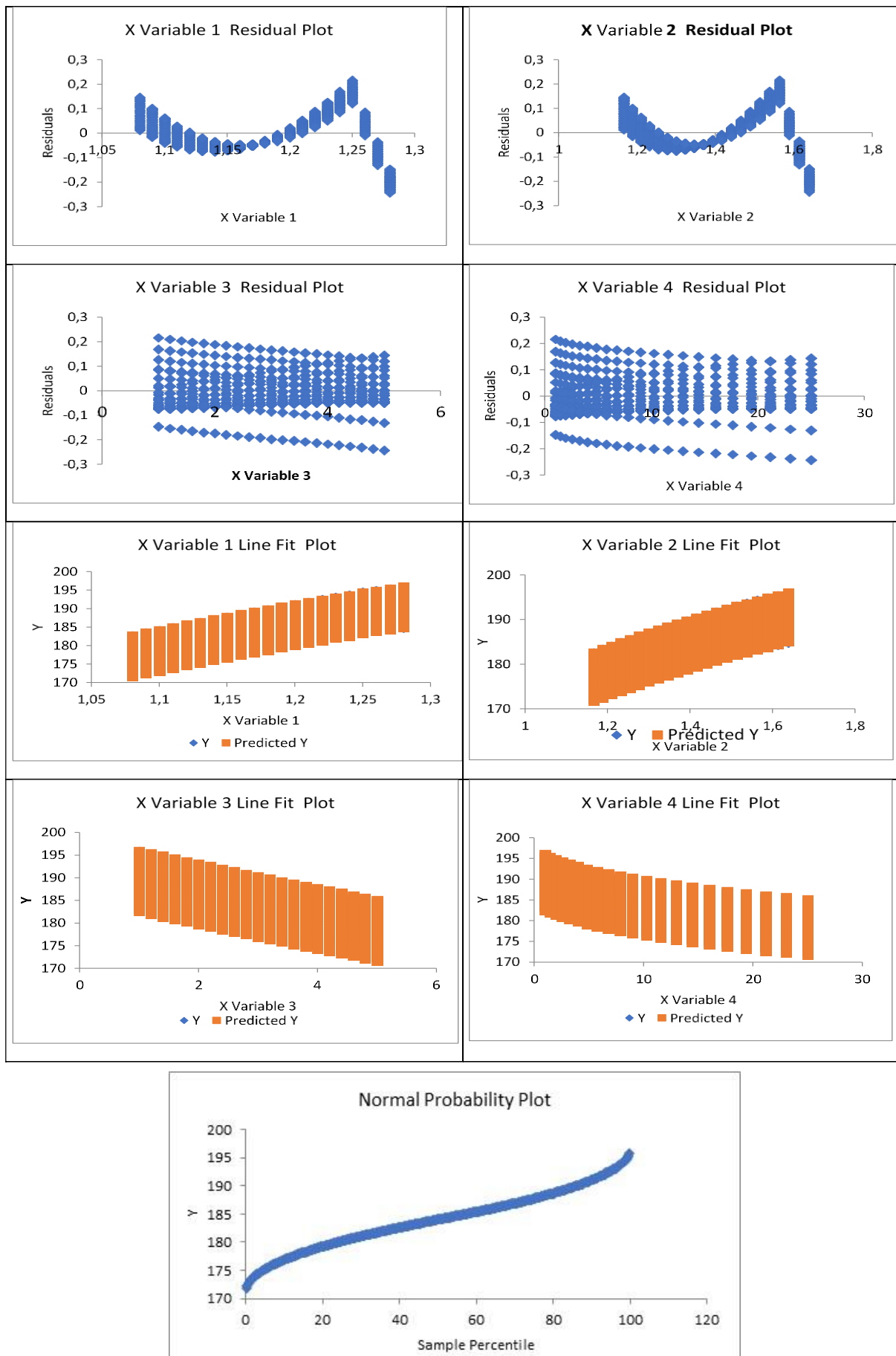
3. Обратен стрес тест

Анализ на корелационната връзка между факторите

Приложените множествени регресионни модели при анализа на чувствителността са база и за изследване на вариацията на остатъците на резултативната променлива – покритието на КИП и тяхното разпределение. На следващите фигури е представено разпределението на остатъците според вариацията на факторите общ индекс на цените на жилищата (x_1) и основен лихвен процент (x_2) и вероятностното разпределение на КИП (y).

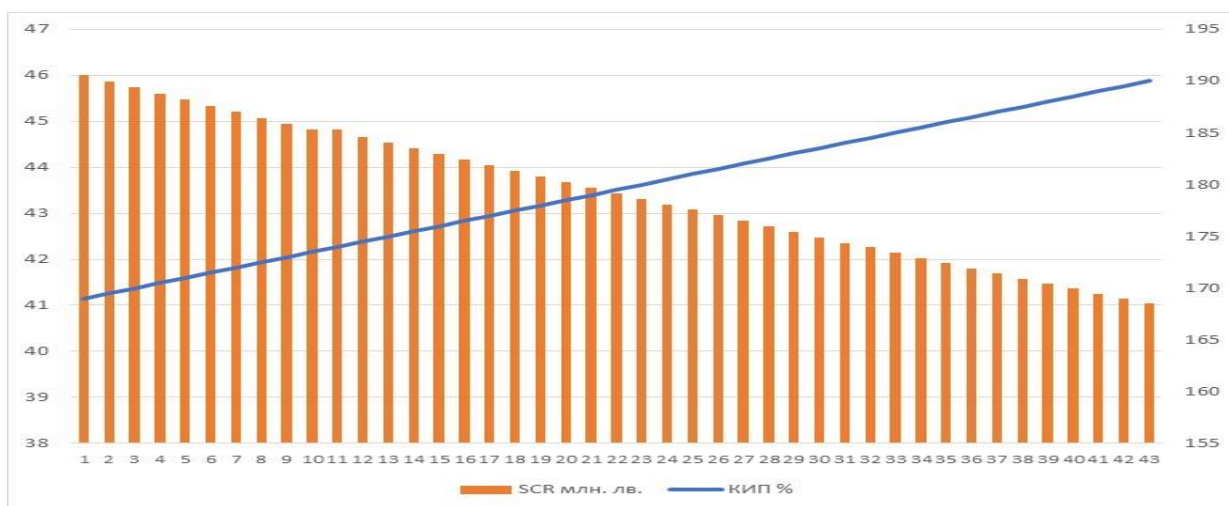
Фигура 19 – Вариация на факторните променливи и вероятностно разпределение на резултативната променлива при линейна зависимост

Фигура 20 – Вариация на факторните променливи и вероятностно разпределение на резултативната променлива при зависимост по парабол

Друг аспект на обратния стрес тест е разглеждането на хипотезата при какви стойности на SCR и при неизменна капиталова база се достига предварително зададено ниво на покритие на КИП. Капиталовата база е фиксирана и не се променя, след което се разиграват различни сценарии за достигане на определено ниво на покритие на КИП – в случая целевите стойности, които са зададени са между 169% и 190%.

При зададена стъпка на нарастване на покритието на кип с 0,5 процентни пункта са получени 43 стойности, като средната за тях е 179,5%, стандартното отклонение е 6,205% коефициента на вариация е 3,46%. При така зададените стойности се получава, че SCR трябва да бъде между 41,035 млн. лв. и 46,001 млн. лв., като средната стойност е 43,455 млн. лв., стандартното отклонение е 1,466 млн. лв., а коефициентът на вариация е 3,37%.

Фигура 21 – Сценарии за достигане на целева стойност на покритие на КИП при фиксирана капиталова база

Резултатите от проведените базисни стрес тестове показват реакцията на стресирания резултат на Дружеството спрямо конкретни сценарии, които се тестват, както следва:

- Стрес тест на пазара, при който се намаляват цените на ДЦК, цените на корпоративни облигации и цените на акциите и се увеличава цената на инвестиционните имоти. Стрес тестът показва относително приемлив спад в покритието, какъвто може да се очаква при аналогична на стресираната ситуация;
- Стрес тест на вероятността за неизпълнение в резултат промяна на кредитните рейтинги на контрагенти –презастрахователи и закриването на разплащателни сметки в банки с нисък кредитен рейтинг. Резултатите от стрес теста показаха спад в покритието, какъвто е редно да се очаква при аналогична на стресираната ситуация. Независимо от размера на спада в покритието, същото остана задоволително, а вероятността за реализиране на сценария – почти невъзможна, поради шанса за промяна в посока на влошаване на рейтингите, едновременно на толкова много големи презастрахователни институции;
- Стрес тест на застрахователните резерви, при който за основния портфейл на дружеството се увеличават претенциите по събития извън България, имуществените претенции и претенциите, предявени по съдебен път. Резултатите от стрес теста показаха спад в покритието в разумни граници.

Резултатите от проведения обратен стрес тест показват причинно-следствени връзки между избраните за стресиране и тестване фактори, както следва:

- Значителна чувствителност на покритието на КИП от общия индекс на цените на жилищата;
- Значителна чувствителност на покритието на КИП от основния лихвен процент.

Независимо от силата на чувствителност между факторите и резултата, видимо е че покритието на КИП се изменя в разумен диапазон спрямо влиянието на всеки един фактор по отделно, както и комплексното съвместно влияние на факторите.

Резултатите от направения стрес тест към 31.12.2024г. показаха, че ЗД „БУЛ ИНС“ АД е платежоспособно и спазва капиталовото изискване за платежоспособност и минималното капиталово изискване..

В.4. РЕЗЮМЕ НА РИСКОВИЯ ПРОФИЛ НА ДРУЖЕСТВОТО

	КИП	Метод за оценка	Адекватност на стандартната формула
Модул пазарен риск			
SCR _{interest rate}	199 981,42	Стандартна формула	Да
SCR _{equity}	652 705,56	Стандартна формула	Да
SCR _{property}	5 077 092,50	Стандартна формула	Да
SCR _{spread}	8 513 564,80	Стандартна формула	Да
SCR _{currency}	744 796,38	Стандартна формула	Да
SCR _{concentration}	11 350 523,57	Стандартна формула	Да
Модул подписвачески риск – общо застраховане			
SCR _{non-life premium and reserve}	28 192 260,76	Стандартна формула	Да
SCR _{non-life CAT}	3 134 005,26	Стандартна формула	Да
SCR _{non-life lapse}	179 259,83	Стандартна формула	Да
Модул подписвачески риск – здравно застраховане			
SCR _{NSLT premium and reserve}	240 626,41	Стандартна формула	Да
SCR _{NSLT lapse}	4 114,75	Стандартна формула	Да
SCR _{NSLT non-life CAT}	490 278,04	Стандартна формула	Да
Модул риск от неизпълнение на контрагента			
SCR _{default}	10 278 956,22	Стандартна формула	Да
Операционен риск			
SCR _{operational risk}	10 412 648,80	Стандартна формула	Да
	КИП	Метод за оценка	Адекватност на стандартната формула
Модул пазарен риск			
SCR _{interest rate}	199 981,42	Стандартна формула	Да
SCR _{equity}	652 705,56	Стандартна формула	Да
SCR _{property}	5 077 092,50	Стандартна формула	Да
SCR _{spread}	8 513 564,80	Стандартна формула	Да
SCR _{currency}	744 796,38	Стандартна формула	Да
SCR _{concentration}	11 350 523,57	Стандартна формула	Да
Модул подписвачески риск – общо застраховане			

SCR _{non-life premium and reserve}	28 192 260,76	Стандартна формула	Да
SCR _{non-life CAT}	3 134 005,26	Стандартна формула	Да
SCR _{non-life lapse}	179 259,83	Стандартна формула	Да
Модул подписвачески риск – здравно застраховане			
SCR _{NSLT premium and reserve}	240 626,41	Стандартна формула	Да
SCR _{NSLT lapse}	4 114,75	Стандартна формула	Да
SCR _{NSLT non-life CAT}	490 278,04	Стандартна формула	Да
Модул риск от неизпълнение на контрагента			
SCR _{default}	10 224 385,12	Стандартна формула	Да
Операционен риск			
SCR _{operational risk}	10 412 648,80	Стандартна формула	Да

Г. ОЦЕНКА НА АКТИВИТЕ И ПАСИВИТЕ ЗА ЦЕЛИТЕ НА ПЛАТЕЖОСПОСОБНОСТТА

Г.1. АКТИВИ

Таблица 12 – Активи по Платежоспособност II и МСФО

Активи	Платежоспособност II (лв.)	МСФО (лв.)	Изменение (лв.)	Бележки
Нематериални активи	0,00	153 827,20	-153 827,20	За целите на Платежоспособност II се признават само нематериални активи, които могат да се оценят по справедлива стойност.
Недвижима собственост, машини и съоръжения, притежавани за собствено ползване	0,00	294 471,69	-294 471,69	За целите на Платежоспособност II се признава само недвижима собственост за собствено ползване, която е в процес на изграждане
Инвестиции	97 923 602,29	97 795 346,83	128 255,46	Калкулация
Инвестиционни имоти	20 308 370,00	20 308 370,00	0,00	Информация за оценката на недвижимите имоти (не за собствено ползване) е представена в приложенията на Годишния финансов отчет за 2024 г. на Дружеството. Няма разлика между балансовата стойност на Инвестиционните имоти по МСФО и по Платежоспособност II
Дялови участия	2 959 772,00	2 959 772,00	0,00	Няма разлика в балансовата стойност на дяловото участие оценено по МСФО и Платежоспособност II
Акции	3 000,00	3 000,00	0,00	Тази позиция съдържа некотирирани на борсата акции. Няма разлика в балансовата стойност на притежаваните акции по МСФО и Платежоспособност II
Облигации	58 631 989,41	58 631 989,41	0,00	Няма разлика в балансовата стойност на дяловото участие оценено по МСФО и Платежоспособност II
Депозити различни от парични средства	16 020 470,88	15 892 215,41	128 255,47	Оценката по МСФО е направена по справедлива стойност и е идентична с тази по Платежоспособност II с изключение на корекцията за очаквани кредитни загуби, изчислена съгласно МСФО 9. Корекцията има незначителен ефект върху баланса по МСФО
Възстановявания от презастрахователи от общо и здр. застраховане	274 002 357,69	276 004 018,21	-2 001 660,52	Размерът на възстановяванията от презастрахователи е пропорционален на общия размер на технически резерви, докато при същите, разликата между стойността по МСФО и по Платежоспособност II е в резултат на използването на различни методи, за калкулиране на техническите резерви
Застрахователни вземания	14 730 993,47	0,00	14 730 993,47	Разликата е поради различното представяне в отчетите по МСФО и по Платежоспособност II
Презастрахователни вземания	383 845,36	0,00	383 845,36	Разликата е поради различното представяне в отчетите по МСФО и по Платежоспособност II
Търговски вземания	20 876 132,97	20 876 132,97	0,00	Няма разлика в балансовата стойност на други активи, споменати по-горе оценени по МСФО и Платежоспособност II
Парични средства и еквиваленти	27 069 772,60	26 928 296,95	141 475,65	Оценката по МСФО е направена по справедлива стойност и е идентична с тази по Платежоспособност II с изключение на корекцията за очаквани кредитни загуби, изчислена съгласно МСФО 9. Корекцията има незначителен ефект върху баланса по МСФО
Други активи, споменати по-горе	197 597,67	197 597,67		Няма разлика в балансовата стойност на други активи, споменати по-горе оценени по МСФО и Платежоспособност II
Общо Активи	435 184 302,06	422 249 691,51	12 934 610,55	Калкулация

Презастрахователни възстановявания

Обезщетенията, на които Дружеството има право, съгласно притежаваните от него презастрахователни договори, се признават като дял от презастрахователите в техническите резерви или вземанията от презастрахователи (освен ако не се приспадат от сумите, дължими на презастрахователите). Тези активи се състоят от краткосрочни салда, дължими от презастрахователи (класифицирани като част от вземанията), както и вземания (класифицирани като дял на презастрахователи в техническите резерви). Същите зависят от очакваните обезщетения и ползи, възникващи в резултат на свързани презастраховани застрахователни договори.

Активи	Платежоспособност II (лв.)	МСФО (лв.)
Презастрахователни възстановявания	274 002 357,69	276 004 018,21

Дълготрайни материални активи

Дълготрайните материални активи първоначално се отчитат по цена на придобиване, включително всички свързани с транзакцията разходи. В последствие същите се оценяват по справедлива стойност, представляваща пазарната им стойност, определена ежегодно от външни оценители или по силата на оценка от страна на СД.

Активи	Платежоспособност II (лв.)	МСФО (лв.)
Дълготрайни материални активи	197 597,67	197 597,67

Справедливата стойност се основава на пазарните цени (при активен пазар), коригирани, при необходимост, с всяка разлика в природата, местоположението или състоянието на конкретния актив. Ако такава информация не е налична, дружеството може да използва алтернативни методи за оценка като скорошни цени на по-малко активни пазари или прогнози на база дисконтирани парични потоци.

Справедливата стойност на инвестиционното имущество отразява, наред с други неща, и приходите от наем от текущи лизингови договори, допусканията за приходи от бъдещи лизингови договори, в светлината на текущите пазарни условия. Няма разлика в балансовата стойност на търговските вземания оценени по МСФО и Платежоспособност II.

Търговски вземания

Търговски вземания се признават първоначално по цена на сделката (т.е. фактурираната стойност с изключение на разходи събрани от името на трети лица). Те се класифицират като Дългови инструменти оценявани по амортизирана стойности и се подлагат на преглед за обезценка към датата на всеки финансов отчет на Дружеството, като промените се отразяват в печалбата или загубата. Няма разлика в балансовата стойност на търговските вземания оценени по МСФО и Платежоспособност II.

Активи	Платежоспособност II (лв.)	МСФО (лв.)
Търговски вземания	20 876 132,97	20 876 132,97

Пари и парични еквиваленти

Парите и паричните еквиваленти се състоят от налични парични средства и депозити до поискване в банки, съставляващи краткосрочните високо-ликвидни инвестиции на Дружеството. Същите могат да бъдат конвертирани в свободна парична наличност във всеки един момент, което ги прави независими от влиянието на риск в резултат на промяна в стойността.

Активи	Платежоспособност II (лв.)	МСФО (лв.)
Пари и парични еквиваленти	27 069 772,60	26 928 296,95

За да бъдат класифицирани като парични еквиваленти, краткосрочните инвестиции трябва да бъдат с матуритет в срок до три месеца или по-малко от датата на придобиване. За парите и паричните еквиваленти са оценени по справедлива стойност едновременно по МСФО и Платежоспособност II, като разликата се дължи на корекцията за очаквани кредитни загуби, изчислена съгласно МСФО 9. Корекцията има незначителен ефект върху баланса по МСФО.

Застрахователни и посреднически вземания

В действителност това са вземания от длъжници към Дружеството по директни застрахователни операции. Разликата е поради различното представяне в отчетите по МСФО и по Платежоспособност II

Активи	Платежоспособност II (лв.)	МСФО (лв.)
Застрахователни и посреднически вземания	14 730 993,47	0,00

Презастрахователни вземания

В действителност това са вземания по презастрахователни договори. Разликата е поради различното представяне в отчетите по МСФО и по Платежоспособност II

Активи	Платежоспособност II (лв.)	МСФО (лв.)
Презастрахователни вземания	383 845,36	0,00

Инвестиционен портфейл

	Платежоспособност II (лв.)	МСФО (лв.)
Инвестиционни имоти	20 308 370,00	20 308 370,00
Дялови участия	2 959 772,00	2 959 772,00
Акции	3 000,00	3 000,00
Облигации	58 631 989,41	58 631 989,41
Депозити различни от парични средства	16 020 470,88	15 892 215,41
Парични средства и еквиваленти	27 069 772,60	26 928 296,95
Общо инвестиции	124 993 374,89	124 723 643,77

Определянето на справедливата стойност на инвестициите може да се класифицира в йерархична структура, базирана на информация, както следва:

- Първи ред – Текущи пазарни цени за конкретния актив, търгуван на капиталов пазар;
- Втори ред – Текущи пазарни цени за аналогични активи, търгувани на активен капиталов пазар. В случая цените на аналогичните активи се коригират, за да се отразят спецификите им спрямо конкретния актив, чиято цена се определя. Корекциите отразяват фактори, специфични за конкретния актив, като природата, местоположението или състоянието на конкретния актив, съпоставимостта на аналогичните активи с конкретния и обема на пазарна активност, на пазара, на който се търгуват аналогичните активи;
- Трети ред – Алтернативни методи за оценка, които стъпват върху съответни пазарни данни, включително:

- Текущи пазарни цени на идентични или подобни активи, на пазари, които не са активни;
- Информация, различна от пазарните данни, които се наблюдават за конкретния актив, като лихвени проценти, лихвени криви, имплицитни волатилности и кредитни спредове;
- Пазарна информация, която не се наблюдава директно, но е базирана на информация, която може да се наблюдава директно.

Оценката по МСФО е направена по справедлива стойност и е идентична с тази по Платежоспособност II с изключение на корекцията за очаквани кредитни загуби, изчислена съгласно МСФО 9 за депозитите различни от паричните средства и за парични средства и еквиваленти. Корекцията има незначителен ефект върху баланса по МСФО.

Г.2. ТЕХНИЧЕСКИ РЕЗЕРВИ

Технически резерви

Техническите резерви се дефинират като вероятностно претеглената средна стойност на бъдещите парични потоци, дисконтирани, с цел отчитане времевата стойност на парите, при отчитане на всички възможни бъдещи сценарии. Техническите резерви могат да се групират в следните основни компоненти:

- Резерв за изплащане на щети (Claims provision) – най-добра прогнозна оценка на база реализирана експозиция;
- Премиен резерв (Premium provision) – най-добра прогнозна оценка на резервите на база нереализирана експозиция;
- Рисков марж (Risk margin) – допълнителен резерв, коригиращ най-добрата прогнозна оценка до изискуемото ниво за прехвърляне на застрахователните задължения на трета страна.

Таблица 5 – Технически резерви (S.17.01.02)

		Income protection insurance	Motor vehicle liability insurance	Other motor insurance	Marine, aviation and transport insurance	Fire and other damage to property insurance	General liability insurance	Credit and suretyship insurance	Assistance	Miscellaneous financial loss	Total Non-Life obligation
		C0030	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090		C0120	C0130	C0180
Total Best estimate - net	R0270	224 275,66	64 448 342,70	6 005 199,10	49 904,95	1 549 110,18	278 657,99	53 617,26	452 530,15	24 297,73	73 085 935,71
Risk margin	R0280	1 340,17	1 971 751,59	86 225,59	629,78	9 256,76	1 665,13	320,39	2 704,11	145,19	2 074 038,71
Technical provisions - total	R0320	225 615,83	331 942 398,59	14 515 990,67	106 022,14	1 558 366,94	280 323,12	53 937,65	455 234,26	24 442,92	349 162 332,12
Recoverable from reinsurance contract/SPV and Finite Re after the adjustment for expected losses due to counterparty default - total	R0330	0,00	265 522 304,30	8 424 565,99	55 487,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	274 002 357,69
Technical provisions minus recoverables from reinsurance/SPV and Finite Re- total	R0340	225 615,83	66 420 094,30	6 091 424,68	50 534,73	1 558 366,94	280 323,12	53 937,65	455 234,26	24 442,92	75 159 974,42

Резерв за изплащане на щети (Claims provision)

Резервът за изплащане на щети е предвиден за покриване на претенции по вече възникнали събития, към датата на оценката без значение дали същите са отчетени или не. Прогнозните парични потоци, отнасящи се за резерва за изплащане на щети, включват бъдещите плащания и разходите за уреждането им. Компонентите на резерва за изплащане на щети са резерв за възникналите, но непредявени претенции (IBNR), възникналите, но недостатъчно резервирани претенции (IBNER) и резервът за разходите за уреждане на претенциите. За целите на Платежоспособност II, резервът се дисконтира, с цел отчитане времевата стойност на парите. Възможно е използването на различни методи за калкулиране на резерва, сред които Верижно-стълбовидния метод на базата на платени и възникнали щети, метода на квотата на щетимост. Приложението на методите обхваща едновременно IBNR и IBNER резерва.

Когато се използва верижно-стълбовидния метод, са налице множество специфики, които могат да направят невалидно допускането, че претенциите в бъдеще ще се развиват по начина, по който са се развивали в миналото (като например отклонения, предизвикани от щети в особено голям размер, промени в процедурите за обработка на претенции, промени в процедурите за отчитане на претенции, еднократни преразглеждания на претенции, промени в политиката на провизиране, промени в законодателството и т.н.)

Като цяло коефициентите на развитие се избират на база на средната и претеглената средна на коефициенти на развитие за последните десет години на възникване на събитието, но под внимание са взети и тенденциите на влошаване или подобрение през последните 3-4 години на възникване на събитието.

Малкият брой претенции по застраховки, различни от автомобилни, затруднява прилагането на статистическо моделиране за целите на тяхното оценяване. Поради малкия брой на претенции, Дружеството смята, че е необходимо продължаване на практиката да се прилагат приблизителни оценки – в процент от възникналите щети като същите се преглеждат и коригират често и по най-подходящ начин. Тези отчетни приблизителни оценки могат да се считат за стабилна и валидна база за провизиране.

Премиен резерв (Premium provision)

Калкулацията на най-добрата прогнозна оценка на премиения резерв (UPR) се отнася за всички бъдещи парични потоци, възникващи на база бъдещи събития, във връзка с неизтекли застрахователни полици. Такива парични потоци се свързват преди всичко с бъдещи претенции, административни разходи и презастраховане. Премиеният резерв се определя въз основа на прогнозна база, вземайки предвид очакваните входящи и изходящи парични потоци. Основните очаквани парични потоци са прогнозирани с прилагане на комбиниран коефициент на разходи към UPR. Условието, които правят този метод валиден, са изпълнени, както следва:

- Възможно е очакването, че комбинираният коефициент, обяснен по-долу, ще остане стабилен през периода на изразходване на премиения резерв;
- Възможно е изготвянето на надеждна оценка на комбинирания коефициент;
- Пренос-премиеният резерв е подходяща мярка за оценката на бъдещите претенции и разходи през неизтеклия рисков период.

Комбинираният коефициент на разходи се определя като сбор от съотношението на разходите, квотата на щетите и коефициента на презастрахователните разходи. Същото позволява моделът да отчете поотделно въздействието на претенциите и разходите.

Рисков марж (Risk margin)

Рисковият марж е равен на сумата, която трябва да се изплати на друго застрахователно дружество, за да поеме то застрахователните задължения на ЗД „БУЛ ИНС“ АД. Рисковият марж се изчислява чрез определяне на разходите за предоставяне на сума от собствени средства, равна на капиталовото изискване за платежоспособност, необходими за поддържане на презастрахователните задължения, докато същите съществуват. Този процент, познат като цена на капитала (cost-of-capital), е предписан от EIOPA и понастоящем е равен на 6%.

Презастрахователни възстановявания

Презастрахователните възстановявания показват разликата между brutните и нетните резерви. За резерва за изплащане на щети, презастрахователните възстановявания се определят като дела на презастрахователите в текущите резерви по отделни случаи. За премиения резерв Дружеството възприема нулев дял на презастрахователите за класове с непропорционално презастраховане. Налице е и направена

редукция на презастрахователните възстановявания, която да позволи очакването на загуби поради неизпълнение от страна на контрагенти.

Дисконтиране

Моделът за плащанията на резервите във времето за всяка бизнес линия се получава въз основа на исторически модел за плащане, наблюдаван в триъгълниците на платените искове. Към датата на дисконтиране като дисконтов процент се използва стойността от лихвената крива на европейския безрисков лихвен процент, публикувана от ЕИОРА. Както се очаква, влиянието на дисконтирането е незначително поради краткосрочния характер на бизнеса и преобладаващите ниски нива на безрисковия лихвен процент.

Ниво на несигурност

Окончателният размер на претенциите, веднъж напълно уредени, ще се окажат различни от резултатите, показани в конкретния доклад. Несигурността произтича от редица особености, характерни за всеки актюерски анализ. Някои от тях са както следва:

- Въплътената в статистическата оценка несигурност;
- Степента (или липсата на такава), до която тенденциите в миналото са индикация за тенденциите в бъдещето;
- Несигурността в нивото на инфлация на бъдещите плащания, особено резултиращите от телесни повреди;
- Несигурността по отношение на склонността към предявяване и размера на претенциите, предвид промяната в бизнес средата, която се наблюдава през последно време.

За да се калкулира статистическата несигурност в бизнеса с моторни превозни средства, ЗД „БУЛ ИНС“ АД използва общоприетия верижно-стълбовиден актюерски метод. В допълнение, за изчисляването се използва и метода на средната щета и честотата на щетите.

Разлики между оценяването по Платежоспособност II и оценяването по МСФО

Основните принципи за оценяване, които Платежоспособност II следва, водят до разлики в резервите, представени във финансовите отчети, а именно:

- Концепцията за изчисление на премийния резерв по Платежоспособност II е различна от изчислението на Пасива за остатъчно покритие, отчитан по МСФО.
- Съгласно оценяването по МСФО е налична концепция за рискова добавка, различна от рисковия марж в Платежоспособност II;
- Презастрахователни вземания/задължения – за целите на МСФО и Платежоспособност II, представянето е различно – в МСФО баланса те се представят като част от статията Активи по презастрахователни договори, ведно с дела на Презастрахователя в Пасива за възникнали щети, с включена негова част от Корекцията за нефинансов риск и Пасива за остатъчно покритие.

Г.3. ДРУГИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Другите пасиви включват всички задължения различни от техническите резерви. Тук са включени задължения по разчети с посредници, презастраховане, персонал, отсрочени данъчни пасиви и др. По отношение на същите се прилага метод за оценка на тяхната справедлива стойност, в съответствие с принципите за изготвяне на баланса по Платежоспособност II.

В таблицата са представени стойностите на всички други задължения със стойности по Платежоспособност II, като се прави сравнение с тяхната стойност в счетоводния баланс към 31.12.2024г.

	Платежоспособност II (лв.)	МСФО (лв.)
Задължения за пенсии	291 381,00	291 381,00
Задължения по отсрочени данъци	175 191,18	0,00
Задължения към посредници	3 779 326,71	0,00
Задължения по презастраховане	2 287 779,34	0,00
Задължения (търговски, различни от застраховки)	13 588 650,13	13 588 650,13

Отсрочени данъчни пасиви

Принципите за оценяване на отсрочените данъчни пасиви (активи) в директивата Платежоспособност II не се различават от същите, посочени в МСС 12. Следователно, отсроченият данъчен пасив (или актив) се изчислява на база временната разлика между стойността по Платежоспособност II и стойността на данъците. Отсроченият данък включва сумите на данъците върху прихода, възстановими в бъдещи периоди, по отношение на:

- Временните разлики, подлежащи на приспадане;
- Преносът на неизползвани данъчни загуби;
- Преносът на неизползвани данъчни кредити.

Пасиви	Платежоспособност II (лв.)	МСФО (лв.)
Задължения по отсрочени данъци	175 191,18	0,00

По отношение на временните разлики, подлежащи на приспадане, отсрочените данъци се оценяват въз основа разликата между:

- Стойността на активите и пасивите, признати и оценени в съответствие с Платежоспособност II;
- Стойността на активите и пасивите, признати и оценени за данъчни цели;
- Отсроченият данъчен актив или пасив се изчислява по начин, отчитащ юрисдикцията на националното законодателство, т.е. за калкулирането е необходима националната данъчна ставка. Отсроченият данъчен актив или пасив се нетират, ако контрагент е един и същ данъчен орган и същия позволява възможността за уреждане на нетирането.

Д. УПРАВЛЕНИЕ НА КАПИТАЛА

Д.1. СОБСТВЕНИ СРЕДСТВА

Целта на управлението на капитала е поддържането, във всеки един момент, на достатъчно налични собствени средства за покритие на КИП и МКИ с подходящ, по размер, капиталов буфер. Същият следва да бъде с достатъчно добро качество, за да изпълни изискванията за допустимост в чл. 82 от делегирания регламент.

Провеждайки редовни заседания на СД и Висшето ръководство, най-малко тримесечни, Дружеството преглежда съотношенията на собствени средства към КИП и МКИ. Като част от управлението на собствените средства, Дружеството изготвя годишни прогнози за платежоспособност, преглежда структурата на собствените средства и предприема политика по подготовка към изпълнението на бъдещите изисквания. Бизнес планът, следван от Дружеството и основаващ се на СОРП, съдържа поне тригодишна прогноза за капиталовите изисквания, като това помага за съсредоточаване усилията на СД към изпълнението им.

Информация за собствените средства към края на отчетния период

Следващата таблица показва структурата на собствените средства към 31.12.2024 г.

Таблица 6 – Собствени средства, резерв за равняване, КИП, МКИ и покритие

S.23.01.01.01

Собствени средства

хил. лв.

	Общо	Първи ред - неограничен	Първи ред - ограничен	Втори ред	Трети ред
	C0010	C0020	C0030	C0040	C0050
Основни собствени средства преди приспадане за дялови участия в друг финансов сектор, съгласно предвиденото в член 68 от Делегиран регламент (ЕС) 2015/35					

Обикновен акционерен капитал (включително собствени акции)	44 580 000	44 580 000			
Резерв за равняване	21 319 642	21 319 642			
Сума, равна на стойността на нетните отсрочени данъчни активи	0				0
Общо основни собствени средства след приспадания	65 899 642	65 899 642	0	0	0
Общо допустими собствени средства за изпълнение на КИП	65 899 642	65 899 642	0	0	0
Общо допустими собствени средства за изпълнение на МКИ	65 899 642	65 899 642	0	0	
КИП	49 825 220				
МКИ	13 686 017				
Коефициент между допустимите собствени средства и КИП	132,26%				
Коефициент между допустимите собствени средства и МКИ	481,51%				

S.23.01.01.02

Резерв за равняване

в хил. лв.

	C0060
Резерв за равняване	
Превъзходство на активите над пасивите	65 899 642
Други позиции от основни собствени средства	44 580 000
Резерв за равняване	21 319 642

Материални условия на основните позиции в собствените средства, държани от Дружеството

Както е показано по-горе, собствените средства се състоят от акционерен капитал от първи ред, задържана печалба, като същото не се очаква да се промени в прогнозирания хоризонт. В резултат на това, тези собствени средства нямат матуритет и продължителността им се разпростира отвъд продължителността на задълженията.

Намерение за изплащане или откупуване на дял от собствения капитал

Дружеството няма намерение да изплаща или откупува обратно дял от собствения капитал.

Планове за увеличаване на собствените средства

Дружеството няма намерение да увеличава капитала в плановия си период.

Д.2. КАПИТАЛОВО ИЗИСКВАНЕ И МИНИМАЛНО КАПИТАЛОВО ИЗИСКВАНЕ

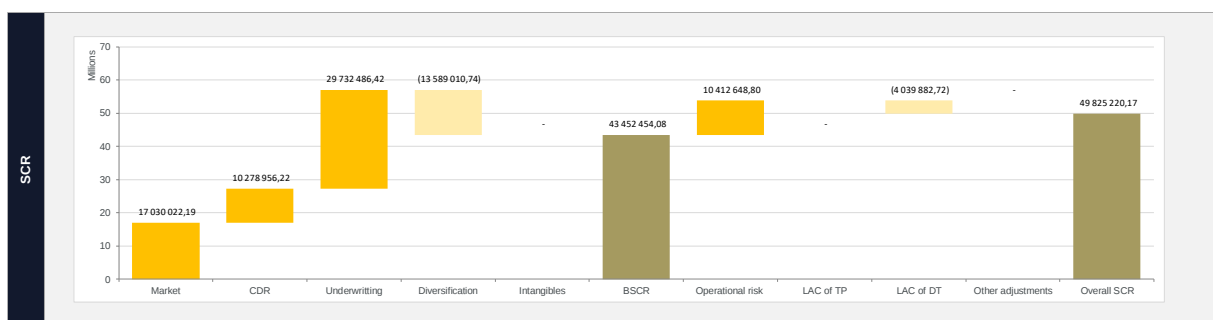
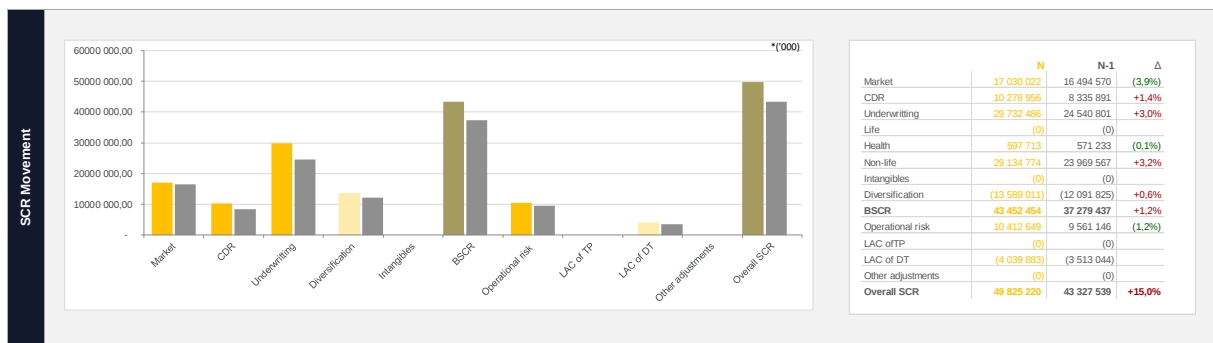
Размер на Капиталовото изискване за платежоспособност и минималното капиталово изискване

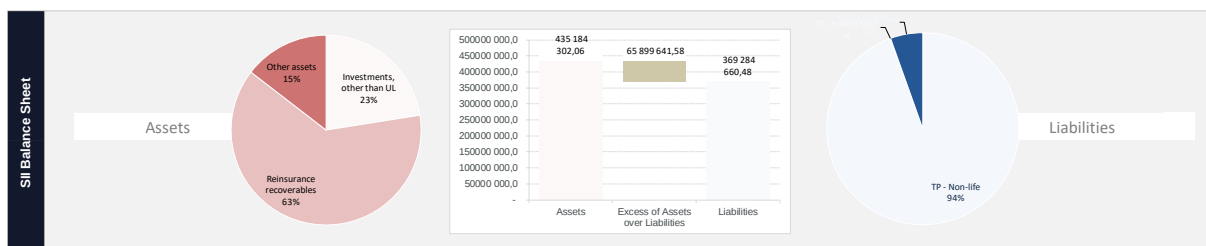
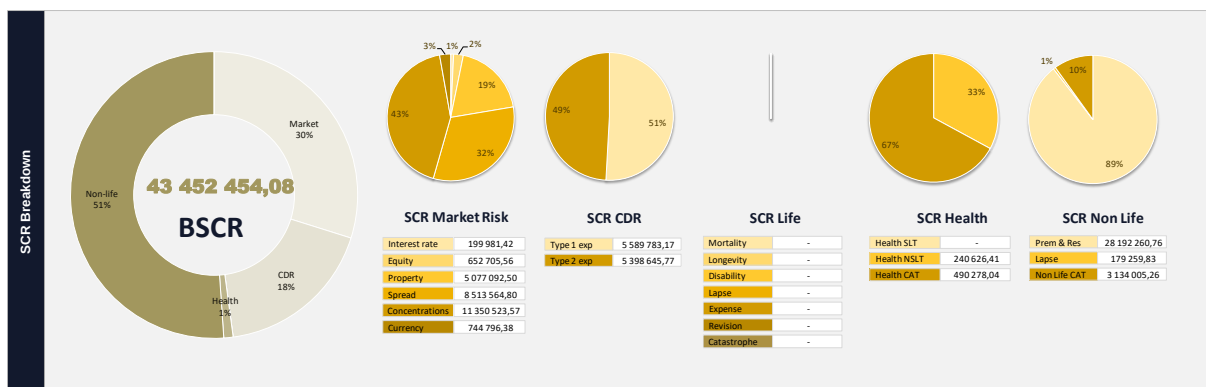
Към 31.12.2024 г. капиталовото изискване за платежоспособност е равно на 49 825 220,17 лв., докато минималното капиталово изискване е 13 686 017,19 лв.

Разбивка на КИП по рискови модули

Последващата таблица показва сравнение между капиталовото изискване за платежоспособност към 31.12.2024 г. и предходната година, разбито по рискови модули, както и изменението му:

Риск	2023	2024	изменение
Модул- Пазарен риск			
Риск-Лихвен	839 474,11	199 981,42	(76,2%)
Риск - Акции	652 663,57	652 705,56	+0,0%
Риск - Недвижима собственост	5 077 092,50	5 077 092,50	
Риск - Лихвен спред	8 139 419,33	8 513 564,80	+4,6%
Риск - Пазарна концентрация	10 904 521,99	11 350 523,57	+4,1%
Риск - Валутен риск	711 753,54	744 796,38	+4,6%
Диверсификация - Пазарен риск	-9 830 354,72	-9 508 642,05	(3,3%)
Общ пазарен риск	16 494 570,32	17 030 022,19	+3,2%
Модул - Риск от неизпълнение	8 335 890,98	10 278 956,22	+23,3%
Модул - Подписвачески риск в здравното застраховане			
Риск – Формиране на Премии и резерви	196 124,14	240 626,41	+22,7%
Риск - Катастрофичен риск	489 714,46	490 278,04	+0,1%
Риск-Прекратяване	3 145,82	4 114,75	+30,8%
Диверсификация - Подписвачески риск в ЗЗ	-114 605,42	-133 191,68	+16,2%
Общо подписвачески риск в здравното застраховане	571 233,17	597 712,76	+4,6%
Модул - Подписвачески риск в общото застраховане			
Риск – Формиране на Премии и резерви	23 002 832,13	28 192 260,76	+22,6%
Риск - Катастрофичен риск	3 094 947,39	3 134 005,26	+1,3%
Риск-Прекратяване	484 661,02	179 259,83	(63,0%)
Диверсификация - Подписвачески риск в ОЗ	-2 612 873,18	-2 370 752,18	(9,3%)
Общо подписвачески риск в общото застраховане	23 969 567,35	29 134 773,66	+21,5%
Диверсификация –общо застраховане	-12 091 824,95	-13 589 010,74	+12,4%
Базисно капиталово изискване за платежеспособност	37 279 436,88	43 452 454,08	+16,6%
Операционен риск	9 561 145,63	10 412 648,80	+8,9%
Капиталово изискване за платежеспособност	43 327 538,82	49 825 220,17	+15,0%

Опростявания

В различните модули на КИП не са използвани опростявания.

Специфични параметри на Дружеството

Дружеството не използва специфики при нито един от параметрите на стандартната формула.

Информация на входящите данни, използвани за калкулиране на МКИ

Входящите данни, използвани за калкулацията на МКИ са представени в следващата таблица:

Минимално капиталово изискване	ЛВ.
Линеен МКИ	13 686 017,19
Капиталово изискване за платежоспособност	49 825 220,17
МКИ горна граница	22 421 349,08
МКИ долна граница	12 456 305,04
Комбиниран МКИ	13 686 017,19
Абсолютна долна граница на МКИ	7 823 320,00
Минимално капиталово изискване	13 686 017,19

Неспазване на КИП и МКИ

Дружеството спазва капиталовото изискване за платежоспособност и минималното капиталово изискване.

Разумно предвидим риск от неспазване на МКИ и КИП

Базирайки се на прогнозите за позицията, от гледна точка платежоспособност, извършени като част от СОРП, както и устойчивостта, която Дружеството показва при проведените стрес-тестове, няма разумно предвидим риск от неспазване на МКИ и КИП.

Планове за гарантиране на Законосъобразността и поддържането на КИП и МКИ

Дружеството ще следи отблизо действителния опит в сравнение с това, което се допуска в прогнозата, резултираща от СОРП. Ако възникне съществено отклонение, ще се проведе разследване, имащо за цел да идентифицира причините за неспазване на законосъобразността, капиталовото изискване за платежоспособност и минималното капиталово изискване, като се предприемат коригиращи действия, по отстраняване на гореспоменатите причини. Освен това, прогнозите по СОРП ще продължат да се извършват всяка година, с цел гарантиране, че всяка година бизнес стратегията на Дружеството ще бъде в съответствие с целевото съотношение на платежоспособност.

ИЗП. ДИРЕКТОР

НА ЗД „БУЛ ИНС” АД:

/Стоян Проданов/

ИЗП.ДИРЕКТОР

НА ЗД „БУЛ ИНС” АД:

/Крум Крумов/

